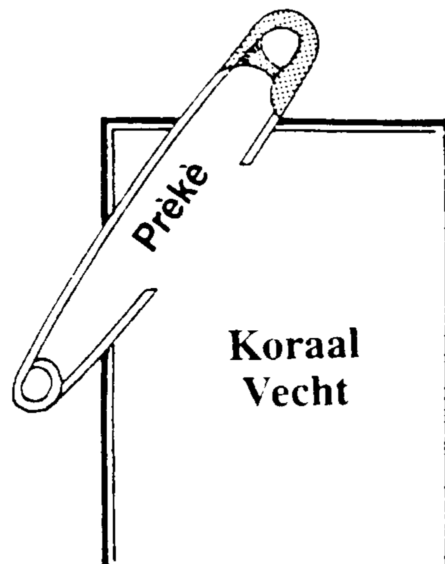
VANDAAG

SANTINE ...Orco...

109E JAARGANG — NO.: 198 ZATERDAG 29 AUGUSTUS 1992

AMIGOE

Opstandelingenleider tegen uitbreiding VN-macht

V-raad akkoord met operatie in Somalia

NEW YORK - De Veiligheidsraad (V-raad) van de Verenigde Naties (VN) is vrijdag met algemene stemmen akkoord gegaan met het plan van VN-secretaris-generaal Boutros Boutros-Ghali voor het zenden van nog eens drieduizend man VN-troepen naar hongerend Somalia. Samen met de vijfhonderd die al naar Somalia zijn gestuurd, komen de kosten voon het zenden van de VN-troepen op zo'n 130 miljoen dollar, zo blijkt uit de raming van Boutros-Ghali. De stationering van de VN-militairen moet ervoor zorgen dat hulpgoederen en voedsel die naar Somalia worden gestuurd niet in de handen van plunderende benden vallen. Volgens het plan van Boutros-Ghali zullen de VN-militairen op vier verschillende plaatsen worden gestationeerd.

Twee contingenten blauwhelmen komen in Bossasso in het zuidwesten. De plaatselijke leiders hebben daaraan al hun goedkeuring gegeven. Twee andere contingenten moeten gelegerd worden in Berbera en Kismayo "zodra de onderhandelingen met de betrokken leiders daarover zijn afgerond". De operatie moet op 1 september beginnen en op 1 februari worden beeindigd, zo blijkt uit de vrijdag goedgekeurde begroting. De VN betalen dertig procent van de kosten.

In resolutie 775 vroeg de raad verder alle partijen in Somalia "onmiddellijk hun vijandelijkheden te beeindigen en een staakt-het-vuren in acht te nemen in het hele land". Alle fracties werd gevraagd samen te werken met de VN en de V-raad werd onderstreept dat strikt de hand te houden aan het wapenembargo.

HINDERLAAG

In de SomalisChe hoofdstad Muqdisho zijn vrijdag twee bewapende VN-waarnemers gewond geraakt toen Somalische strijders het vuur openden op een konvooi auto's van de Verenigde Naties (VN). Het konvooi was in het zuidelijk deel van de in zones opgedeelde stad in een hinderlaag geraakt en volgens onder vuur genomen. Een van de slachtoffers, de Egyptische majoor Mustafa Sidiki, raakte bij de aanval ernstig gewond. Hij werd van dichtbij in de borst getroffen. Zijn Tsjechoslowaakse collega liep een schampwond aan het hoofd

Dit is uit VN-bronnen vernomen. Artsen die Sidiki in een naburig ziekenhuis behandelden waarna hij per vliegtuig naar het naburige Kenya is overgebracht, melden dat bij de aanslag van drie Somalische bewapenden om het leven zijn gekomen.

Volgens ooggetuigen is het voertuig van de VN-waarnemers door Somalische strijders in jeeps omsingeld. Verder werd dat de strijders aanhangers zijn van rebellenleider generaal Mohammed Farah Aidid, die met zijn legertje de zuidelijke sector van de hoofdstad in handen heeft. De gewonden maakten deel uit van een groep van vijftig VN-waarnemers, die moeten toezien op de naleving van het onlangs bereikte staakt-het-vuren in Somalia tussen de twee strijdende facties van interim-president Ali Mahdi Mohamed en diens rivaal generaal Aidid. Zij vormen de voorhoede voor de vijfhonderd Pakistaanse blauwhelmen die binnenkort naar Muqdisho worden gestuurd ter bescherming van de voedselkonvooien.

HEL LOSGEBROKEN

Het was niet duidelijk of de bewapende mannen het voorzien hadden op de auto of dat zij de inzittenden wilden vermoorden. Een zegsman van de VN stelde dat het "geen kwestie van een vergissing kon zijn, omdat de auto duidelijk was gemarkeerd door een opvallende VN-vlag".

Het incident viel samen met het opnieuw uitbreken van hevige gevechten in de haven van Muqdisho, toen twee vrachtwagens werden geladen met voedsel bestemd voor het noordelijke gedeelte van de stad. "De hel is uitgebroken. De rivaliserende clans schieten er als wilden op los. Grote aantallen mensen zijn de pakhuizen binnengedrongen en voorzien zich nu zelf van goederen", aldus een medewerker van de VN. De ingang van de haven is na de schietpartij door tanks geblokkeerd.

VS-LUCHTBRUG

De Verenigde Staten hebben vrijdag een begin gemaakt met hun lang verwachte luchtbrug. Vier vliegtuigen van de Amerikaanse luchtmacht zijn vanuit de Kenyaanse havenstad Mombasa begonnen aan het transport van 34 ton levensmiddelen naar het plaatsje Beletuen, dat vierhonderd kilometer ten noorden van Muqdisho ligt. De VS-militairen hebben deze plaats, waar het Rode Kruis vijf maanden geleden met de verdeling van voedsel begon, uit veiligheidsoverwegingen gekozen.

Inmiddels heeft premier Omar Arthe Ghalib van de Somalische interim-regering, de VN gevraagd tienduizend militairen naar zijn door burgeroorlog en honger geteisterde land te sturen. Ghalib richtte zijn oproep aan de Italiaanse politicus Bettino Craxi, secretaris van de Italiaanse socialistische partij.

De Somalische rebellenleider generaal Mohammed Farah Aidid liet evenwel weten het VN-plan om drieduizend extra Blauwhelmen naar Somalia te sturen af te wijzen. In plaats daarvan wil Aidid dat de VN hulp bieden bij de wederopbouw van de politie, aldus de BBC-radio. Aidid was er destijds ook tegen om vijfhonderd Blauwhelmen naar de hoofdstad Muqdisho te sturen voor de bescherming van voedselhulp, maar na lange onderhandelingen met de VN had hij zijn verzet uiteindelijk opgegeven. Volgens waarnemers vreest de generaal, die naar eigen zeggen tweederde van het land beheerst, voor zijn militaire voordelen bij een sterke aanwezigheid van de VN in het land.

Staking verlamt Griekenland

ATHENE - De grote waarschuwingsbetoging van 20 augustus tegen de bezuinigingen en belastingverhogingen van de Griekse regering heeft niet geholpen: daarom gingen tienduizenden Grieken van de vakbondsfederatie GSEE opnieuw in staking.

Banken, universiteiten en openbare gebouwen sloten hun poorten, treinen en bussen stonden stil, de stroom viel uren uit en de telefoondiensten en posterijen raakten ontregeld bij de actie afgelopen donderdag. In het centrum van Athene veroorzaakten demonstraties een enorme verkeerschaos. Premier Constantine Mitsotakis zei eerder dat de regering zijn bezuinigingsbeleid zal voortzetten "want is er geen andere weg. We kijken niet naar wat het politiek kost."

Landingsgestel ramp-vliegtuig

■ IVANOVO - Het landingsgestel van het vrijdag verongelukte verkeersvliegtuig van Aeroflot in Wit Rusland kwam tegen een woning terecht. Bij het ongeluk kwamen alle 77 inzittenden van het vliegtuig om het leven. Het ongeluk gebeurde bij het landen op het vliegveld van Ivanov op 250 kilometer ten noordoosten van Moskou.

Liberia-Peters:

Eind september weer koninkrijksoverleg

WILLEMSTAD — Eind volgende maand wordt op Aruba opnieuw een koninkrijksoverleg gehouden met deelname van de premiers van de Antillen, Aruba en de Nederlandse minister van koninkrijkszaken. Een van de centrale thema's wordt de relatie tussen de koninkrijkspartners en de noodzaak het element van gelijkheid en gelijkwaardigheid te herstellen.

Zo kondigde gisteravond premier Maria Liberia-Peters aan tijdens het wekelijkse vrijdag-interview-programma via TeleCuraçao. Ze verwees naar de vorig jaar mei in Den Haag gehouden koninkrijkstop. Toen werd besloten jaarlijks aan tafel te zitten, telkens in een ander gebiedsdeel. Deze keer wordt dat dus Aruba. Dit betekent dat minister Hirsch Ballin, die volgende week enige dagen op de Antillen en Aruba verblijft, eind van de maand - Liberia noemde 28 september - weer naar Oranjestad afreist.

Deze keer zullen Liberia (Antillen), Hirsch Ballin (Nederland) en Oduber (Aruba) vooral de huidige niet altijd even soepele verhoudingen binnen het koninkrijk bespreken, zo zei Liberia. Die zijn al tijden, zeker wat de Antillen en Nederland betreft, inderdaad onderhevig aan spanning: St. Maarten en alles dat daarmee samenhangt is daarvoor een van de belangrijkste aanleidingen gebleken. Liberia noemde gisteren als voorbeeld de vaak denigrerende wijze waarop parlementariërs in Nederland over de Antillen oordelen. Die mening wordt in de media verkondigd, vervolgens vormt het publiek zijn mening. De premier beseft dat aan deze kant ook het een ander mis is; er is, bevestigde ze, een groep die 'anti-Nederland' gevoelens verspreidt en dat is ook helemaal niet best. Nederland en de Antillen hebben te veel hechte banden op allerlei terreinen en zo'n houding kan een land als de Antillen zich simpelweg niet veroorloven, zo meldde de eerste-minister.

Een ander onderwerp dat aan bod kwam tijdens het vraaggesprek is een 'rijstoorlog' dat kennelijk ontstaan is in verband met de sinds vorig jaar bestaande regeling in het kader van het EG-associatie-verdrag. Daar zou behoorlijk misbruik van worden gemaakt door bepaalde zakenmensen en Liberia zei te vrezen dat het hele verdrag straks door de EG ongedaan wordt gemaakt als deze handelwijze niet snel stopgezet wordt.

Ze had tenslotte ook een 'boodschap' voor de media die volgende week dinsdag -1 september - 'hun dag' vieren: de media op Curacao zijn, even als de rest van de samenleving, in ontwikkeling. Er is beweging, de kunst is nu alleen de juiste 'balans' te vinden tussen wat kan en wat niet kan, liet ze weten.

De Amigoe begreep dat de premier op 1 september een delegatie van het bestuur van de Prensa Uní zal ontvangen op haar kantoor in verband met de viering van de Dag van de pers.

VN bezorgd over Oost-Timor

NEW YORK - Door de Verenigde Naties (VN) is een resolutie over Oost-Timor aangenomen, waarin ze verklaart "diep bezorgd te zijn over de algemene en stelselmatige schendingen van de mensenrechten in Oost-Timor".

Ze roept de Indonesische regering met klem op een werkgroep in het leven te roepen, die zich moet gaan bezighouden met verdwijningen

Levenslang voor leiders coup in Tunis

TUNIS - Een militair tribunaal in Tunis heeft enkele Islamitische leiders vrijdag tot levenslange gevangenisstraffen veroordeeld, wegens een bewezen geacht complot om de regering van president Zine Abidine Ben Ali omver te werpen.

Onder de veroordeelden van de Ennahdha-beweging zijn Sadok Chourou, een 45-jarige professor medicijnen en Habib Ellouz. Ennahdhaleider Rashed Gannouchi werd bij verstek ook tot levenslang veroordeeld.

Napa

In ÑAPA, de weekendbijlage van de Amigoe van vandaag, zaterdag 29 augustus 1992 alle aandacht voor de Dag van de Pers die op dinsdag 1 september a.s. wordt gevierd:

* ORLANDO CUALES is nu al weer 18 jaar directeur van Radio Z-86 ofwel de CUROM zoals de oorspronkelijke naam was. In een interview met Norbert Hendrikse vertelt hij niet alleen wat hij ervan gemaakt heeft, maar ook wat hij denkt over de andere media. pag.1

* TELECURAÇAO maakt moeilijke tijden door. De kijkers kunnen het merken aan de programmering en het personeel van het lokale t.v.-station aan het uitblijven van allerlei zaken die door de eigenaar (de overheid) beloofd zijn. Ana van Leeuwen sprak met directrice Stella Oosterhof, die vertelt hoe moeilijk het balanceren is tussen perfect en bar slecht pag.3

* DE MEDIA kunnen niet bestaan zonder advertenties. Een van onze grootste advertentiebureaus is Dovale Advertising. Directeur Irving Schenker gaf aan Jeannette van Ditzhuijzen uitvoerig uitleg van het functioneren van zijn bureau op de lokale markt. pag. 5

* VERDER in het themanummer van Napa deze week: Joël Labadie gaat na wie de journalistiek op Curaçao de afgelopen jaren allemaal vaarwel hebben gezegd en waarom; Jacoline Debrot interviewde tv-programmaker Chacho de Castro; Eef Hermers sprak met rechter Hans v.d.Griendt op Aruba. En uiteraard ook de gebruikelijke rubrieken zoals Filatelie, Ziek en gezond en de wekelijkse kruiswoordpuzzel.

Abonnees van de Amigoe ontvangen de tien pagina's tellende bijlage gratis; in de losse verkoop kosten krant en Napa samen één gulden.

Leger ingezet in Florida

■ *MIAMI - Zo'n zevenduizend militairen zijn door Washington naar Florida gestuurd om ingezet te worden bij het op de been helpen van het openbare leven in deze Amerikaanse staat waar de orkaan Andrew voor miljarden aan schade heeft aangericht. Onder meer moet het leger gaarkeukens opzetten voor slachtoffers van Andrew.* (AFP-satellietfoto)

Kabul: Hekmatyar tekent akkoord staakt-het-vuren

KABUL - De Afghaanse regering en de fundamentalistische rebellengroep Hezb-i-Islami leggen de wapens neer, zo hebben de autoriteiten in Kabul zaterdagochtend bekendgemaakt. Met dit bestand moet een einde komen aan de gevechten die al drie weken in Kabul woeden en aan duizenden mensen het leven hebben gekost.

Het staakt-het-vuren zou vanmorgen ingaan, aldus woordvoerder van het ministerie van Defensie Maulana Farid. Hij voegde daaraan toe dat als het niet wordt gerespecteerd, de regeringstroepen de bombardementen op de rebellen zullen hervatten. President Burhanuddin Rabbani heeft ingestemd met het staakt-het-vuren omdat Hezbleider Gulbuddin Hekmatyar het akkoord eerst heeft getekend, aldus de woordvoerder. Vlak voordat het bestand van kracht zou worden stopten de raketaanvallen en werd het rustig in Kabul.

BESTANDSAKKOORD

Farid zei dat de regering militair een sterkere positie heeft ingenomen en dat de Hezb-strijders gedwongen zijn zich terug te trekken naar de frontlinies ten zuiden en ten oosten van de stad. Volgens het twaalf punten tellende nieuwe bestandsakkoord zou Hekmatyar hebben toegezegd de strijders die in de eerste frontlinies liggen terug te trekken, terwijl de regering zou beginnen met het terugtrekken van de Oezbeekse milities, die vroeger aan de kant van het communistische regime stonden.

Bush ontkent late hulpactie

WASHINGTON - De Amerikaanse president, George Bush, heeft vrijdag gezegd dat mensen die in Florida het slachtoffer zijn geworden van de orkaan Andrew allen de overheidshulp zullen krijgen die ze nodig hebben. Verder spoorde hij critici aan die de regering Bush verweten te laat en te langzaam op de natuurramp te hebben gereageerd op te houden met zeuren en hulppogingen te ondersteunen.

"Wij zullen alle federale militaire hulpbronnen inzetten die nodig zijn om de bevolking van Florida te helpen", stelde Bush tijdens een korte persconferentie over de door militairen geleide hulpverlening die vrijdag is gestart met voedseltransporten naar Florida. De Amerikaanse president zei dat hij niet wist hoeveel extra geld er nodig is

Honderd gewonden, vijfduizend daklozen

Guam tot rampgebied verklaard na orkaan

AGANA - De Amerikaanse president George Bush heeft het eiland Guam in de Stille Zuidzee tot rampgebied verklaard, nadat de orkaan Omar daar meer dan vijfduizend mensen dakloos heeft gemaakt en meer dan honderd mensen met verwondingen in het ziekenhuis belandden. Assistent gouverneur Frank Blas heeft dit zaterdag bevestigd.

Hij zei dat Omar, die met een snelheid van tussen de honderd en de 240 kilometer per uur over het eiland raasde, daken van huizen had afgerukt en betonnen elektriciteitsmasten had doen afknappen als lucifershoutjes. "Er is een heleboel schade en ongeveer vijfduizend mensen die hun huizen hebben verloren, zijn in schuilplaatsen ondergebracht. Het ziekenhuis is vol gewonden," zei Blas. De landbouwproductie was volgens hem "weggevaagd". De assistent-gouverneur zei te verwachten dat het herstel maanden zal gaan duren. Met de schade zou zeker een bedrag van honderd miljoen dollar zijn gemoeid.

Omar was de ergste orkaan sinds de orkaan Pamela in 1976 de meeste huizen op Guam verwoestte.

Gedeputeerde Lelia Peternella over onderwijsbeleid

Meer beroepsonderwijs, aandacht voor talen en nieuwe basisschool

= door Jeannette van Ditzhuijzen =

WILLEMSTAD — Haar onderwijsafkomst verloochent ze niet. Het liefst had ze een schoolbord in haar kantoor aan de Concordiastraat gehad. Maar dat behoort nu eenmaal niet tot de standaarduitrusting van een gedeputeerdenvertrek. Het is dus behelpen voor Lelia Peternella. Telkens wanneer ze iets wil uitleggen, grijpt ze naar pen en kladblok om daarmee haar woorden kracht bij te zetten. Een gesprek over het onderwijsbeleid aan het einde van een drukke werkweek.

Peternella's opmerkingen over versterking van het Papiaments en het Nederlands kregen veel aandacht in de pers. Maar met nadruk wil zij stellen dat gedurende haar ambtsperiode de talen in het algemeen een grote rol toebedeeld krijgen. En daar horen het Papiaments en het Nederlands natuurlijk bij.

De moedertaal wordt al op veel basisscholen gebruikt als voertaal in de eerste twee klassen. "Dat moeten we nu eerst gaan evalueren. Daarna kunnen we gaan kijken in hoeverre we dat gebruik gaan uitbouwen. Maar eigenlijk hoort dat allemaal bij de 'nieuwe basisschool'. Daarover ga ik binnenkort met het onderwijspresidium en andere onderwijsentiteiten praten. Veel kan ik er dus nog niet over zeggen".

Datzelfde geldt voor de uitbreiding van het aantal lesuren op de basisschool. "Als we over die 'nieuwe basisschool' praten, moeten we eerst bekijken wat we willen bereiken. Welke vakken willen we? En dus: Hoeveel uren hebben we nodig? Het een hangt van het ander af".

Een school die al een paar jaar ervaring heeft met onderwijs in de moedertaal is de *Skol Humanista*. "Dat klopt. De eerste Papiamentstalige school. Uiteraard eerbiedig ik een dergelijke school in het licht van artikel 140 van de Eilandenregeling. Maar voor mij als gedeputeerde is belangrijk om te weten hoe het uitpakt. De school is in feite een model voor de rest, dus nu moeten we gaan evalueren of het ook een 'model' is". Ook het feit dat de *Skol Humanista* andere lesmethoden gebruikt is volgens Peternella een evaluatie waard. "Wat goed is moeten we meenemen".

Niet alleen op de basisschool, 'nieuw' of niet, wil Peternella versterking van de talen. In het bestuursakkoord wordt ook de mogelijkheid geopperd het vak Papiaments op de middelbare scholen te introduceren. "Ja, dat is een wens die leeft. Hoe het precies ingevoerd moet worden, naast of in plaats van andere vakken, weten we nog niet. De introductie van de moedertaal op school is in elk geval goed voor de status van het Papiaments".

Nederlandstalige kinderen die maar tijdelijk op het eiland wonen, kunnen volgens de gedeputeerde desgewenst wel dispensatie krijgen. "Aan de andere kant denk ik dat ze het juist leuk vinden om het vak te volgen".

Over aansluiting gesproken. In Nederland wordt volgend jaar de zogenaamde basisvorming ingevoerd. Het onderwijs na de basisschool is dan niet meer op dezelfde leest geschoeid als het onderwijs op de Antillen. "Ja, dat klopt. Maar wij kunnen nu eenmaal geen rekening houden met kinderen die individueel naar Nederland vertrekken. Alleen de afgeronde studies sluiten aan op Nederland".

Maar waarom dan de Antilliaanse havo- en vwo-leerlingen in een vak minder eindexamen hoeven te doen, is haar ook niet bekend. "Dat is een zaak van de minister. Ze kunnen echter wel in meer vakken examen doen. Dat is facultatief".

Als ik de woorden 'positieve discriminatie' noem, kijkt ze me even aan, en zegt dan haast fluisterend: "Ja, eigenlijk wel".

Een heel ander punt dat in het bestuursakkoord naar voren wordt gebracht is 'het ontwikkelen van meerdere vormen van middelbaar beroepsonderwijs' (mbo). "Oh ja, dat is erg belangrijk. Er is ook al een commissie bezig de mogelijkheden te onderzoeken. Over een paar maanden brengt die verslag uit aan het Bestuurscollege".

Vervolgens legt Peternella omstandig uit waarom het zo belangrijk is dat er meer mbo op Curaçao komt. "In de eerste plaats moeten we de jonge mensen hier houden. Daarmee voorkom je een verdere vergrijzing van de bevolking. Bovendien ga je daarmee de *brain drain* tegen. Al die mensen hebben we op het eiland nodig, en als ze voor studie naar Nederland gaan, is het nog maar de vraag of ze ooit terugkeren".

"Verder moeten we de automatische doorstroming naar havo en vwo tegengaan. Veel kinderen gaan na de mavo naar de havo, domweg omdat er geen andere mogelijkheden zijn. De ouders vinden ze nog te jong om naar Nederland te gaan, maar echt geschikt voor de havo zijn ze niet. Dat heeft zijn invloed op de havo-resultaten, waar zoals bekend veel leerlingen blijven zitten en zakken. Leerlingen die er eigenlijk niet thuishoren. Als er geschikte, aan de Curaçaose situatie aangepaste mbo-opleidingen zijn, komen die kinderen veel beter terecht".

TeleCuraçao

TELECURAÇAO valt nog niet onder gedeputeerde Peternella. Het televisiestation zweeft tussen land en eiland. Officieus overgedragen, maar officieel nog niet. Peternella: "Dat heeft met geld te maken. Moet het land eerst de schulden afbetalen en wordt het bedrijf 'schoon' aan ons gegeven of krijgen wij TeleCuraçao met schulden en al? En wie moet die dan betalen? Dat moet eerst nog 'uitgevochten' worden. Maar ik wil wel zeggen dat de mensen van TeleCuraçao ondanks de moeilijke situatie hun uiterste best doen om de gemeenschap te dienen".

Een laatste puntje van overweging is de werkgelegenheid die de overheid zal moeten creëeren. "In feite dwing je de overheid om voor werk te zorgen, als de jeugd op het eiland blijft. Dat zou anders ook zo moeten zijn, maar het gebeurt niet. Nu zit er meer een stok achter de deur".

Veel jongeren die naar Nederland gaan, komen niet terug om hier te werken. Peternella betreurt dat ten zeerste. Maar ze begrijpt ook wel dat er niet altijd werk voor hen is. "Daarom willen we nu ook meer aan behoeftebeurzen gaan denken. Dat betekent dat we alleen nog maar beurzen geven voor studies die we op het eiland nodig hebben. Op die manier zijn de studenten zeker van een baan als ze terugkeren".

MOTIVATIE

Maar voor die tijd moeten de leerlingen hun schoolcarrière op Curaçao goed doorlopen. En daar wil ook nog wel eens iets mis gaan. Vooral op de mavo en de havo is het percentage geslaagden laag. Veel leerlingen blijven onnodig zitten. Motivatie bij alle betrokkenen is hier volgens Peternella debet aan. Het gebrek aan motivatie wel te verstaan. Te beginnen bij de motivatie van de ouders.

"Er moet veel van de ouders uitgaan. Dat wil ik *stressen*. Zij moeten de motivatie en de discipline op hun kinderen overdragen. Daarnaast schort het ook bij sommige leerkrachten aan motivatie. Ik weet dat we moeilijke tijden doormaken. Maar ik ben van mening dat zij in hun vrije tijd meer aandacht moeten besteden aan de zwakke leerling. Niet direct naar de bijles sturen, want dat is voor veel ouders onbetaalbaar. Dat helpen na schooltijd moet weer terugkomen in het onderwijs. Dat bedoel ik ook wanneer ik het heb over 'buitenschoolse activiteiten'. Dat is meer dan sporten met de leerlingen".

Ook de leidinggevenden zijn niet altijd even gemotiveerd. "En met leidinggevenden bedoel ik de schoolbesturen, de directies, de vakbonden en het politieke veld. Samen moeten zij het onderwijs aanpakken. Als de directie van een school niet gemotiveerd is, kun je van de leerkracht en de leerling ook niets verwachten".

Tja, die leerling. De motivatie moet in de eerste plaats komen van de ouders en van de leerkrachten. Maar Peternella hoopt dat de leerlingen zelf goed beseffen dat je zonder vorming geen kans hebt in deze maatschappij. "En dan bedoel ik vorming in de brede zin, op intellectueel en op spiritueel niveau. De moraal van de jeugd nu is heel anders dan vroeger. Ze denken heel anders".

Wat ten slotte ook kan bijdrage aan betere resultaten op school is de vernieuwing dan wel aanpassing van de leermiddelen. Verouderde methoden motiveren de leerlingen niet bepaald.

Als een echte leraar dicteert Peternella al deze punten. Ze wijst telkens op mijn notitieblok, alsof ze er zeker van wil zijn dat ik het ook allemaal opschrijf. Als ik morgen nou maar niet overhoord word.

Mendes bezoekt sportfaciliteiten

■*WILLEMSTAD —Gedeputeerde Dito Mendes de Gouvea heeft onlangs verschillende sportfaciliteiten bezocht. Hij ging onder andere bij het Rif stadion een kijkje nemen. Dat wordt momenteel gerestaureerd (foto). Volgens een persbericht van de overheid zal het stadion gedurende de eerste week van september worden opgeleverd zodat het overdag als baseball-park kan dienen. De volgende fase wordt het aanbrengen van verlichting zodat het stadion ook 's avonds gebruikt kan worden. Mendes bezocht ook het softball park Pichingolo op Buena Vista en een pand op Marie Pompoen dat omgebouwd wordt tot boks- en zaalsport-accomodatie. Dit zal gebeuren met financiële steun van de overheid en het bedrijfsleven. Op Santa Rosa heeft Mendes kunnen zien hoe daar de werkzaamheden vorderen om te komen tot een baseball-park. Mendes was bij zijn rondleidingen vergezeld van het hoofd van de dienst sportzaken, Lipo Elhage, Juan Isa als vertegenwoordiger van de stichting sportterreinen, en Franklin Mathilda van SCF.*

Ook Antillen betrokken

Veel arrestataties in grote drugsmokkelzaak

AMSTERDAM/WILLEMSTAD — Een moeder en haar dochter, woonachtig in Amsterdam-West, blijken een hoofdrol te hebben gespeeld in de zaak van de grootscheepse drugsmokkel vanuit Suriname, de Nederlandse Antillen en Frans-Guyana, die donderdag aan het licht kwam. Het tweetal ronselde in discotheken en 'trendy koffieshops' in Amsterdam vooral blonde jongens tussen zeventien en 23 jaar voor het transport van partijtjes drugs. Maar moeder en dochter hadden ook de leiding van het distributiewerk van de 'harddrugs' die naar Nederland gesmokkeld werden. De koeriers leverden het spul af op het adres van de dames in Amsterdam-West. Van daaruit werden de drugs door de bende verder getransporteerd.

Inmiddels zijn vijftig leden van het Surinaamse drugssyndicaat aangehouden. 269 Kilo cocaïne werd in beslag genomen. De politie schat de totaal gesmokkelde hoeveelheid drugs op minstens vijfhonderd kilo. De straatwaarde hiervan bedraagt omstreeks vijftig miljoen gulden. Er bestaat een gefundeerd vermoeden dat het grootste deel van het drugsgeld inmiddels bij verschiedene banken is witgewassen.

De politie speurde tot dusverre tevergeefs naar de winst van deze lucratieve handel.

Voor hun smokkelwerk ontvingen de drugskoeriers ongeveer vijfduizend gulden per meegebrachte kilo cocaïne. Per smokkelreis nam een koerier tussen de drie en de twintig kilo mee.

In Nederland zijn tot dusverre 26 verdachten gearresteerd, twaalf op Schiphol en veertien in Amsterdam. In de Antillen werden twaalf verdachten ingerekend, in Frans Guyana vijf en in Parijs zes. De politie verwacht nog meer arrestaties. Het onderzoek in deze grote zaak begon na tips van de Parijse politie die eind vorig jaar een Surinaamse vrouw en vijf Nederlanders aanhield.

Ze waren in het bezit van 46 kilo cocaïne. De partij zou per bus naar Nederland gesmokkeld moeten worden. Uit het onderzoek van de Amsterdamse politie bleek vervolgens dat een grote Surinaamse drugsbende via drie lijnen cocaïne naar Nederland smokkelde. Eén route liep via Curaçao. De blonde koeriers werden in de disco's en koffieshops ingepalmd met geld en kleding. Als ze eenmaal voor de verleiding waren gezwicht, werden ze op het vliegtuig naar Suriname of de Antillen gezet.

Band met Moeder Aarde overheerst

Yvonne van Gogh slaat keramiekvleugels uit

MET EEN NAAM als Van Gogh ben je jezelf eigenlijk verplicht om kunstenaar te worden. Yvonne van Gogh heeft voor de kunst gekozen, maar heeft wel haar eigen weg gezocht. Niet de schilderkunst, maar de potten hebben haar liefde. Gisteravond opende Hans Vaders haar eerste tentoonstelling in Gallery '86 in de Bloksteeg in Punda.

Yvonne van Gogh, velen beter bekend als Yvonne Horvers, heeft keramiek lessen gevolgd in de Girouettestudio bij Ellen Spijkstra. Zij is de eerste van Ellen Spijkstra's leerlingen die de moed heeft gevonden los te vliegen. Verschillende keren zijn er groepsexposities geweest van de studenten aan de Girouette studio maar dit is de eerste eenvrouws-expositie. En Yvonne van Gogh was er rijp voor. Haar werk bestaat uit aardewerk potten en schalen in allerlei kleuren en technieken. Op de verkooplijst heeft zij bij elke pot of schaal de baktechniek en de baktemperatuur vermeld als illustratie. Ze laat daarmee de verschillende mogelijkheden zien en het effect dat een bepaalde wijze van bakken heeft op de klei. Maar uiteindelijk gaat het niet daarom, maar om het resultaat.

De potten van Yvonne van Gogh hebben geen uitgebalanceerde strakke vormen, zoals een machine die zou kunnen maken. Zij heeft op elke schaal haar persoonlijke indruk achtergelaten. Dat kan zijn in de vorm, in de verwerking van de klei of in de versiering met de verschillende glazuren. Hans Vaders vroeg zich af wat de zin was van het fenomeen talent om iets te scheppen. Wat er altijd al geweest is en waar we eeuwigdurend mee geconfronteerd zullen worden. Hij ging terug naar de oertijd, naar het pleistoceen, toen men ook al potten bakte. Daarna citeerde hij uit een brief, waarin de potten van Yvonne eerst als meditatie-object genoemd werden, maar later vergeleken werden met een baarmoeder, krachtig, beschermend en glanzend.

Aardewerk, zeker aardewerk waar de klei waarvan het gemaakt is nog zo'n duidelijke taal spreekt als in de potten van Yvonne, doet al vlug teruggrijpen naar het begrip van Moeder Aarde. Moeder Aarde, de oermoeder waaruit alle leven is ontstaan. Maar uit die oermoeder groeiden zo veel, zo verscheidene moeders dat van al die moeders zo langzamerhand meer het eigene dan het verbindende element naar voren komt. Yvonne van Gogh is haar eigen weg gegaan. Ze is 'losgebroken' van de studio en de strakke leiding. In haar potten en schalen toont ze haar eigen persoonlijkheid. Een nieuw leven ontsprongen aan Moeder Aarde. Niet alleen het publiek gisteravond toonde zich geïnteresseerd in de potten en schalen van Yvonne. Ook het Sonesta Hotel heeft al vijf van haar grote potten gekocht als decoratie op de hotelkamers. De keuze viel op haar werk omdat het zo eigen was. Het werk van Yvonne is haar werk en kan nooit verward worden met clichés.

NEL CASIMIRI

Kabouterbos: alleen dames mogen bouwe

WILLEMSTAD — O het Kabouterbos ko een bufferzone. Alle de dameslub mag nog een clubgebou bouwen, 'omdat het e hele oude toezeggi betreft'. Voorts die een beheersplan vo het gebied opgesteld worden.

Dat heeft gedeputee Bentoera meegedeeld. beslissing is in de laats vergadering van Bestuurscollege gevalle Over de *claim* van milieuraad kan Bento nu nog niets zeggen. " moeten uitzoeken wat precies willen. Maar mag niet meer gebou worden. Tegen herb bossen hebben we uit aard geen bezwaar".

Luis Santine nieuwe directe Orco Bank

WILLEMSTAD — ingang van 1 septem zal Luis Santine functie aanvaarden lid van de hoofddir van Orco Bank. Naast betrokkenheid bij de shore-activiteiten Orco Bank zal Santine het bijzonder belast met de supervisie en verdere ontplooiing het onshore-bedrijf van bank.

Na zijn toetreding za hoofddirectie van Orco B bestaan uit Cornelis Br en Luis Santine. Zij zu worden bijgestaan door directie-adviseur Cha Gomes Casseres. De R van Commissarissen bes uit drs. W. Guis, voorzi en de leden A. de Pf d'Althishofen, drs. V. S vage en mr. P. Zwart.

De Orco Bank n.v. op C açao voert zowel onshore offshore-bankactiviteiten en is op de Amsterda beurs en de Luxembu beurs genoteerd. Haar ei vermogen bedraagt N 400.000.000,-.

Santine is 23 jaar di teur geweest van de verze ringsmaatschappij En Caribe n.v. en heeft daarnaast verdienste gemaakt als directeur of co missaris in tal van organi ties, zoals onder andere International Trade Cen Rif Resort n.v. (Sone Hotel), Kadushi Cliffs NASKHO (Stichting voor nisch Hoger Onderwijs). voor kort was hij ook di teur van de Venezolaa offshore bank, Banco Co lidado n.v.

Vragen over begroting aan De Paula

WILLEMSTAD —Het PNP-Statenlid, W. Lodowika, heeft minister van financiën, Gilbert de Paula, schriftelijk vragen gesteld over de begroting van 1993.

De parlementariër wil met name meer informatie over de wijze waarop deze begroting - met een tekort van bijna 70 miljoen gulden - werd opgesteld en voornamelijk de wijze waarop de departementen verzocht werden hun wenselijkheidsbegrotingen op te stellen. Het Statenlid wenst verder te vernemen of dit jaar een andere procedure werd gehanteerd dan voorgaande keren.

Deze vragen zullen het gevolg zijn van felle kriti die onlangs oppositielei Don Martina (MAN) heeft op de begroting. noemde het een schande dit ontwerp aan de Sta werd gezonden aangez het, nie meer dan een "opsommi van wensen" is. G wonder dus dat het tekort groot is. Volgens de MA die de begoting heeft 'teru gestuurd' naar de regerin zou de bewindsman van fina ciën zijn huiswerk moe doen en minder 'lui' moe zijn. Hij zou, door optreden, zelfs het instr ment begroting foutief ha teren en daarmee de Stat behoorlijk onderschatten.

Deskundigen adviseren weer:
Preventie sleutel voor aanpak drugsproblemen

WILLEMSTAD —Preventie is de sleutel voor de aanpak van de drugsproblematiek. En dan nog moeten álle organisaties in álle lagen van de gemeenschap, niet op de laatste plaats de politiek, zich betrokken voelen bij en meewerken aan de uitvoering van integrale preventie-gerichte programma's. Preventie-programma's die op Jamaica tot goede resultaten hebben geleid en een teruggelopen drugsgebruik van 10%. Voor een dergelijk programma op de Antillen gerealiseerd kan worden moet hier nog zeker wel het nodige gebeuren op personeel- en materieel gebied, terwijl de bewustwordingsgraad ook zeker op een hoger niveau gebracht moet worden.

Om zo'n programma te formuleren en te implementeren heeft de UNDCP, een anti-drugs-organisatie van de Verenigde Naties, via Nederland, een half miljoen dollar beschikbaar gesteld aan de Antillen. Een lijst met aanbevelingen voor aanpak van de Antilliaanse situatie wordt spoedig verwacht. Daarin zal een meerjarenprogramma zijn opgenomen. Op deze eilanden heerst overigens enige mate van angst dat het drugsprobleem al een verloren oorlog is. Die vrees is ongegrond.

Zo bleek gisteren uit verklaringen van Michel Amiot, regionaal hoofd van de United Nations International Drug Control Programme (UNDCP) en de Jamaicaanse expert op het gebied van drugspreventie, dr. W. Davi dson. Zij hebben de afgelopen dagen in Willemstad gesprekken gevoerd en workshops gehouden met vrijwel alle landelijke en eilandelijke instanties die met drugspreventie- en aanpak en opvang te maken hebben. Daarbij waren vertegenwoordigers van de Antilliaanse Nationale Drugsraad nauw betrokken. Die raad is circa een half jaar geleden aan de slag gegaan om struktuur te brengen in een tot nu toe niet echt overzichtelijke situatie. Aan het hoofd van die raad staat mevrouw drs. Barbolina.

Premier Maria Liberia, die de twee buitenlandse deskundigen gisteren in het bijzijn van de pers op het Fort ontving, onderstreept de noodzaak meer struktuur en eenheid te brengen. "Iedereen moet zich betrokken voelen, iedereen moet het gevoel hebben er bij te horen, anders lukt het niet." Haar collega van Justitie, mr. Susanne Römer, deelt de mening dat preventie erg belangrijk is in de oorlog tegen drugs, hetgeen echter niet wegneemt dat repressief optreden even belangrijk is, en wat haar betreft, ook blijft. Fikse vrijheidsstraffen, de wettelijke aanpak van witwaspraktijken, noemde de minister als voorbeeld. Römer beseft dat het drugsprobleem op de eilanden enorm is. Het feit dat het merendeel der zaken dat voor het gerecht komt direct of indirect met drugs te maken heeft spreekt boekdelen, zei deze voormalige advocate. De leden van de drugsraad en de bewindslieden onderkennen dat hard cijfermateriaal, waaronder stastieken, ontbreken. Een der leden van de drugsraad is nu belast met een project om daarin verandering te brengen en zal op Jamaica daartoe een cursus volgen.

Dr. Davidson, ex-minister van gezondheid op Jamaica en tegenwoordig hoofd van de Jamaicaanse drugsraad, is niet pessimistisch gestemd over de kans van slagen van een preventieprogramma voor deze eilanden. Ook meent hij dat statistieken - of het ontbreken daarvan - niet alleszeggend zijn. Op Jamaica werd ook zonder cijfers begonnen en het programma kan als geslaagd worden beschouwd. De Antilliaanse eilanden vertonen, zo constateerde hij, veel overeenkomsten met de problemen op de andere eilanden in deze regio. Hij zei het een groot pluspunt te vinden dat de regering in elk geval bereid blijkt te zijn de problemen aan te pakken. Degenen die er 'in het veld' al bezig zijn doen goed werk en het potentieel is er. Er zal alleen nog wel veel bijgespijkerd moeten worden. Davidson benadrukte dat de drugsproblematiek een gemeenschapszaak is en dat samen opgetrokken moet worden; preventie is de sleutel, voegde hij daaraan toe.

De UNDCP, een samenbundeling van diverse VN-organisaties die met drugsbestrijding- en preventie te maken hebben, staat overheden bij met advies en zoeken naar donors om programma's te kunnen financieren. In totaal zijn er zo'n 15 UNDCP-kantoren over de hele wereld. Het Caribische kantoor staat op Barbados. Daar is M. Amiot met de leiding belast. Het Seru Fortuna-gemeenschapsproject op Curaçao, dat indertijd onder UNDCP-auspiciën opgezet werd, is door tal van factoren maar deels succesvol gebleken, maar daaraan wordt nu ook het een en ander aangepast, zei Amiot. Dat project was te veel een 'opgelegd' project, waarbij de bewoners zelf te weinig inbreng hadden.

De nieuwe drugspreventieprogramma's zullen er juist op gericht zijn die eigen inbreng - van hoog tot laag - te waarborgen, brachten Amiot en Davidson naar voren. De Antillen-vertegenwoordigers zullen door dit programma ook kunnen deelnemen aan tal van programma's en bijscholingscursussen. Premier Maria Liberia is uitgenodigd om in oktober deel te nemen aan een grote inter-regionale conferentie op Jamaica waar veel regeringsleiders aanwezig zullen zijn. De conferentie zal via satelliet naar deelnemende landen worden uitgezonden.

... Dr Davidson en Michel Amiot...

Samenval bezoek Van Voorst en minister 'puur toeval'

DEN HAAG/WILLEMSTAD — De Nederlandse staatssecretaris Van Voorst tot Voorst van Defensie brengt van 31 augustus tot en met 3 september een oriëntatiebezoek aan de Nederlandse Antillen en Aruba. Hij zal daar ontmoetingen hebben met de autoriteiten van beide landen, zo deelde het ministerie van defensie vrijdag mee.

Dit bezoek staat volgens een woordvoerder van Defensie los van het bezoek dat minister Hirsch Ballin van Justitie van 1 tot 6 september brengt aan de Nederlandse Antillen en Aruba. "Deze samenloop is puur toeval omdat het bezoek van Van Voorst tot Voorst al geruime tijd geleden is gepland," aldus de woordvoerder.

Van Voorst tot Voorst zal met name de Defensie-eenheden en -objecten bekijken. Zo zijn op enkele locaties Nederlandse mariniers gevestigd en is er een detachement van een Nederlands luchtmacht-squadron gevestigd.

Ban topa PSC

WILLEMSTAD — Op zondag 30 augustus vindt de jaarlijkse 'ban topa' plaats voor alle ouders van leerlingen van het Peter Stuyvesant College (PSC). De ochtend duurt van tien uur tot half één op het PSC. Eerst wordt algemene informatie over de school verstrekt dan kunnen de ouders van de klasseleraar van hun kind meer informatie verkrijgen.

De schoolleiding en docenten nodigen alle ouders uit om aanwezig te zijn om zo tot een optimale samenwerking te komen voor het komende schooljaar.

Opstand in Koraal Specht

WILLEMSTAD — Bewakingspersoneel van Koraal Specht heeft in de afgelopen nacht met behulp van traangas, wapenstok en waarschuwingsschoten de ongeveer tweehonderd 'langdurig gedetineerden' van de strafgevangenis in hun cellen teruggedreven.

Een opstand brak vrijdagmiddag uit op de afdeling en delinquenten weigerden terug te keren naar hun cellen. Volgens gevangenisdirecteur Miedema was er onvrede ontstaan onder de gevangenen omdat bewakers de cellen 's ochtends hadden doorzocht naar verdovende middelen. Bij de inspectie was een 'vrij grote vondst' marihuana gedaan, aldus de zegsman van Koraalspecht.

Volgens de directeur eisten de gevangenen een onmiddellijk gesprek met minister Römer van justitie. Zij accepteerden niet dat zo'n gesprek alleen via een vastgelegde procedure mogelijk is. Na een ultimatum dat om 21.30 uur afliep alarmeerde de directie de Procureur Generaal en de minister. Het voltallige bewakingspersoneel, ongeveer zeventig man werd opgeroepen. Een speciale politie-eenheid werd achter de hand gehouden, maar uiteindelijk niet ingezet.

Langdurige overredingsbesprekingen haalden niets uit, ook de tactiek van ongeveer veertig ongewapende bewakers de afdeling insturen om de boze gedetineerden naar de cellen te krijgen, had geen effect. Volgens Miedema is pas toen een team, gewapend met gummistokken, naar binnen gegaan. Omstreeks half twee 's nachts was de leiding de situatie meester.

Het is niet duidelijk welke redenen de gevangenen noemden voor hun protest. Miedema zelf denkt dat de in beslagname van de marihuana directe aanleiding was. Een andere bron sprak van een protest tegen de wijze waarop de celinspectie had plaatsgevonden. Miedema bevestigt dat de gevangenen ook over de bekende overbezetting hebben geklaagd. Er zitten ongeveer tweehonderd gevangenen in 45 cellen langdurig opgeborgen.

Miedema sluit niet uit dat een delegatie van gevangenen met de minister spreekt. Volgens de normale procedure mogen zij een brief schrijven aan Römer die ongeopend en ongecensureerd verstuurd moet worden naar de minister.

De gevangenen van de bewuste afdeling zullen vandaag een beperkt dagprogramma krijgen. Zij zullen niet allen tegelijkertijd bijeen kunnen komen.

Wega di number terug naar af
Geen extra prijzen meer in de loterij

WILLEMSTAD — Vergunninghouders voor loterijhuisjes zullen vanaf maandag geen extra prijzen meer uitkeren in het 'Wega di Number'-spel. De eilandsoverheid wil dat zij terugkeren naar de vastgestelde regelingen uit de tijd dat de eilandelijke nummerloterij uit de illegaliteit werd gehaald. De vergunninghouders vragen het publiek voor deze beslissing.

Zij deelden premies uit voor de zogenoemde 'aproksimashon' ofte wel voor nummers die net één cijfer boven of onder de drie winnende nummers liggen die dagelijks op televisie getrokken worden. De wet en de daaraanverbonden vergunning staan de extra prijzen niet toe. De vergunninghouders wisten dit maar probeerden via deze manier publiek naar hun nummerkantoren te trekken. Er werd ook openlijk reclame gemaakt voor een prijzenpakket hoger dan toegestaan.

Naar aanleiding van verscherpte controles op de loterijkantoren, een aantal daaruit voortgekomen rechtszaken en tijdelijke sluitingen van nummerkantoren, zijn de verenigde vergunninghouders bijeengekomen. Vrijdag is overeengekomen dat de 'aproksimashon' zowel drie als vier cijfers geëlimineerd wordt. Ook de hoge premies worden afgeschaft.

Wie voor een gulden gokt op een viercijferig getal bij de dagelijkse trekking maakt slechts kans op 3000, 1500 of 750 gulden.

Wie voor een gulden gokt op de drie laatste cijfers kan niet meer winnen dan 400, 200 of 100 gulden.

De overheid treedt de laatste tijd met harde hand en stringente maatregelen op tegen uitwassen in de legale loterij.

Bij een rechtszaak deze week, kwam aan het licht dat een nummerkantoor ook gelegenheid biedt voor de verkoop van een lokale loterij die niet goedgekeurd is door het eilandgebied.

Bentoera spreekt verontrust over San Fernando

WILLEMSTAD — Gedeputeerde Bentoera heeft in een brief aan de vakbond (ABVO) en aan het bestuur van de stichting San Fernando zijn verontrusting kenbaar gemaakt. Bij San Fernando brak dezer dagen een staking uit, omdat het bestuur de gestaakte dagen van de maand juli inhield op het salaris.

Kort tevoren nog had Bentoera het bestuur proberen te bewegen de inhouding uit te stellen. Het leek hem beter om pas tot inhouding over te gaan als de kwestie van de uitbetaling van de 9 procent rond is. Bentoera: "Maar het blijft een zaak van het bestuur. Het gaat om een zelfstandig instituut". Om die reden bemoeit hij zich verder niet met de kwestie.

De gemoederen bij San Fernando liepen gisteren zo hoog op dat de jongens naar huis werden gestuurd. De directie kon niet instaan voor de verzorging van de pupillen.

Klein Curaçao-trip

WILLEMSTAD — In het weekeinde van 26/27 september organiseert de catamaranclub Curaçao, in samenwerking met Mermaid Boat Trips en de Curaçao Yachting Association, wederom een gezellig weekeinde op Klein Curaçao. Deelname staat open voor zeiljachten, catamarans en volgboten.

Voor betreft windsurfers en aanhang van zeilers bestaat de mogelijkheid het de 'Something Special' van Bart Schoonen vervoerd te worden. Het ligt in de bedoeling de trip door middel van een zogenaamde 'fun-race' te laten plaatsvinden.

Op de captainsmeeting zal de mogelijkheid bestaan een maaltijdenpakket te kopen, welk pakket zal bestaan uit tweemaal lunch, één maal BBQ en één maal ontbijt. Voor de benodigde schaduw zal gezorgd worden. De deelnemers dienen evenwel zelf voor slaapgelegenheid te zorgen.

Voor meer informatie kan men contact opnemen met Norbert Bielderman (tel.: 377525/688309) of op de captainsmeeting op donderdag 17 september om zeven uur 's avonds te Zeilclub Asiento.

Ook salarisstructuur aan de orde in gesprek overheden - vakbonden

WILLEMSTAD — In de vergadering van maandag tussen overheden en ambtenarenvakbonden willen de vakbonden ook praten over een nieuwe salarisstructuur. De regering heeft vorig jaar oktober zelf het voorstel daartoe gedaan.

Oorspronkelijk zou een nieuwe structuur al per 1 januari 1992 moeten ingaan. De problemen rond gelijktrekking van salarissen hebben dit echter verhinderd.

De bonden denken dat de onderhandelingen moeizaam zullen verlopen. Bèbè Rojer (ABVO): "Als de regering de oude schulden (5 procent) al niet kan betalen, hoe moet het dan wel niet met deze nieuwe uitgaven?".

Dat een nieuwe salarisstructuur om salarisverhoging gaat, staat voor hem buiten kijf. "De overheid heeft het aan ons gepresenteerd als vooruitgang".

Verder vraagt Rojer zich af hoe het met het indexeringssysteem per 1 januari 1993 moet. "Daar geldt hetzelfde. Als ze de 5 procent niet kunnen opbrengen, hoe moet het dan wel niet met nieuwe stijgingen van de levensstandaard?"

PWFC Penningmeester ontheven

WILLEMSTAD —De penningmeester van de olievakbond PWFC, E. Sendar, is gisteren tijdens de algemene ledenvergadering per direct uit zijn functie ontheven omdat hij sinds 1982 geen jaarverslagen meer ingediend heeft.

Het was de tweede maal dat deze vergadering bijeen geroepen was. De eerste maal werd geen quorum bereikt. Gisteren kwamen maar 20 mensen opdagen maar de bijeenkomst kon wel doorgaan. De nieuwe penningmeester is R. Marcos.

Christoffelpark

Wij zoeken voor zo spoedig mogelijk:

Kaartjes/souvenirs verkoper/verkoopster die de park bezoekers ook de eerste info over het park kan verstrekken. We verwachten een vlot en bezoekers vriendelijk iemand met minimaal MAVO 4. Papiamentu, Nederlands en Engels zijn een must; Spaans optional. Handel in je pakket komt ons goed uit.

Parkwachters die in het bestaande team zullen meewerken aan algemene onderhouds/beheers/herstel werzaamheden in het park. We verwachten jonge mannen op LTS niveau (met rijbewijs) met een positieve werkinstelling die het idee van natuurbescherming een warm hart toedragen.

Semi vrijwilligers die op free lance basis ingezet kunnen worden bij de opvang en begeleiding van scholen, (groepen) lokale bezoekers en toeristen. We kunnen mensen van zeer uiteenlopend niveau voor de diverse deeltaken inschakelen. Voor enkele van deze vrijwilligers behoort een toekomstige parkfunktie niet tot de onmogelijkheden.

Geïnteresseerd? Bel 640363 voor een afspraak.

GOBIERNU DI KORSOU

Servisio di Limpiesa Kòrsou
Servisio Arbeidszorg

Hefe di Servisio di Limpiesa Kòrsou (Selikòr) i di Servisio Arbeidszorg ta pidi atenshon pa lo siguiente: Di djaluna dia 31 di ougùstùs te djabiernè dia 4 di sèptèmber trùk lo pasa pa kohe shushi gròf i shushi di kurá den siguiente bario:

BANDA ABOU: – KUNUKU ABOU – DANIEL – SIBERIE – – KLEINE BERG – SOSIEGU BIJ KLEINE BERG – DOMINGUITO – CASTELITO – MARTHA KOOSJE – POS'I WANGA – BAI KLAAS – – KRAKEEL – DUSU – FONTEIN – – HARMONIE – SHON MANUELA –

PARIBA DI BRUG: – AMSTERDAM BIJ STA. ROSA – – NABIJ STA. ROSA – NOORD STA. ROSA – – OOST STA. ROSA – STA. ROSA – – STA. ROSA BARIKA –

Pa evitá tur mal komprondementu nos ke bolbe supliká ku enfasis pa:

*** PONE SOLAMENTE SHUSHI GROF I SHUSHI DI KURA AFO NA UN MANERA ORGANISA**
*** PONE SHUSHI GROF I SHUSHI DI KURA AFO SOLAMENTE DEN BARIONAN ANUNSIA VIA RADIO I KORANT**
*** PONE SHUSHI GROF I SHUSHI DI KURA AFO DEN UN BIAHA, PUES NO PONE SHUSHI AFO DESPUES KU TRUK A KABA DI PASA. ESAKI TA STAGNA TRABOU I TA DUNA IMPRESHON KU TRUK NO A PASA.**

Gobiernu di Kòrsou ta hasiendo su máksimo esfuerso pa kumpli, pero mester di kooperashon di henter pueblo di Kòrsou. Demostrá sentido síviko. Pa kualke informashon, sugerensia òf keho yama Departamentu di Informashon. Keho na Telefòn 614500 òf 614440.

E Hefe menshoná,
R.J. Francisca, M.B.A.

EILANDGEBIED CURAÇAO

Bij de Dienst Ruimtelijke Ontwikkeling en Volkshuisvesting van het Eilandgebied Curaçao bestaat op de Afdeling Programma's en Projekten een vakature voor een:

STEDEBOUWKUNDIGE OP T.H. – NIVO

Het totale werkterrein van de Dienst Ruimtelijke Ontwikkeling en Volkshuisvesting draagt een zeer interdisciplinair karakter.
Tot de taak van de Afdeling Programma's en Projekten behoort o.a.:
- **Het vervaardigen van stedebouwkundige verkavelingen en inrichtingsplannen w.o. ook volkswoningbouw- en wijkverbeteringsprojekten en speciale aktieonderdelen zoals industriele ontwikkeling, havenontwikkeling en toerisme;**
- **Het opzetten en/of koordineren van:**
  - **a. programma's bouwrijpmaken overheidsterreinen;**
  - **b. programma's strategisch grondaankopen;**
  - **c. volkshuisvestingsprogramma's en projekten;**
  - **d. verkeers- en vervoersprojekten;**
  - **e. binnenstadsprojekten.**
- **Begeleiden en koordineren van de voorbereiding van toeristische ontwikkelingsprojekten;**
- **Financiele planning van de ruimtelijke ontwikkeling:**
  - **a. het zorgdragen voor de financiele onderbouwing en analyse van ontwikkelingsplannen;**
  - **b. het zorgdragen voor de financieel-planologische evaluatie/onderbouwing van projekten;**
  - **c. het leveren van een bijdrage aan de totstandkoming van een verantwoorde (meerjaren) kapitaalsbegroting van het Eilandgebied, meerjarenplanfondsen en eventuele andere fondsen;**
  - **d. opzetten van de hiervoor benodigde basisinformatiesystemen;**
  - **e. het leveren van een bijdrage aan de voorbereidingen voor het halfjaarlijks bestedingsoverleg.**
- **Het geven van advies, zowel intern als extern m.b.t. bovenvermelde taken;**
- **Het voeren van overleg met andere diensten en instanties m.b.t. bovenvermelde taken.**

Dienstverband : **Tijdelijke dienst en na gebleken geschiktheid kan benoeming in vaste dienst volgen of op kontraktbasis.**

Salaris en rang : **Overeenkomstig de Bezoldigingsregeling Curaçao 1971 zoals laatselijk gewijzigd.**

Sollicitaties:
- **Met volledige inlichtingen betreffende burgelijke staat (met eventuele opgave van aantal kinderen) opleiding, opgedane ervaring alsmede een opgave van referenties, vergezeld van een kopie van de behaalde diploma's en een recente pasfoto binnen 14 dagen te richten aan het Hoofd van de Dienst Ruimtelijke Ontwikkeling en Volkshuisvesting, Plasa Horacio Hoyer 19, Alhier.**

Het Hoofd van de Dienst Ruimtelijke Ontwikkeling en Volkshuisvesting,
Ir. E.G. van der Horst.

Hallo, het is weer zover:
we gaan **OPRUIMEN!**
Kom je ook kijken;
Misschien zit er voor jou
ook nog iets leuks bij.

DE KORTINGEN ZIJN VAN 30 t/m 50% In 5 wijde maten
De uitverkoop is van 1 t/m 5 september

LITTLE SHOE Gouv. van Lansbergeweg no 1 Open di - vrij van 3.00 - 6.00 n.m. zaterdag van 10.00 - 12.00 v.m.

OPENBARE VERKOOP

Op dinsdag, 8 september 1992 des voormiddags **om 10 uur** zal ten overstaan van **notaris mr. M.L. Alexander,** diens waarnemer of opvolger, te zijnen kantore aan de Gaitoweg 2, Alhier, in het openbaar worden verkocht krachtens rechterlijk bevel:

het tot 11 april 2046 lopend recht van erfpacht op een perceel grond, gelegen in het tweede district van Curaçao, bekend als **blok N, kavel nummer 20** van het verkavelingsplan **'Santa Rosa, herziening en uitbreiding'**, ter grootte van 985m², nader omschreven in meetbrief nummer 592 van 11 november 1977, met het daarop gebouwde, plaatselijk bekend als **Kaya Mñon di Seru 15.**

De veilingsvoorwaarden liggen 8 dagen voor de dag van de veiling ter inzage op voormeld Notariskantoor en houden onder meer in dat iedere bieder gehouden is terstond een bankgarantie of andere vorm van zekerheid te stellen tot nakoming van zijn bod en de bijkomende kosten.

Notariskantoor Alexander & Partners
Gaitoweg 2, Curaçao
Telefoon: 371111

Stichting Leerstoel Milieu en Ontwikkeling Universiteit van de Nederlandse Antillen

Op donderdag 3 september en maandag 7, 14 en 21 september zal in het kader van het Project Milieurecht een serie werkcolleges plaatsvinden over het onderwerp.

Milieukunde door Mr. P. Verfaille

Mr. Verfaille is als milieujurist werkzaam op het Nederlandse ministerie van Volksgezondheid, Ruimtelijk Ordening en Milieuhygiëne.
Achtereenvolgens komen aan de orde: algemene uitgangspunten voor een milieubeleid; milieuregelgeving en de praktijk; naleving van milieuvoorschriften: aans[illegible] en rechtsbescherming, financiering van het milieubeleid en behandeling van afzonder[illegible] deelgebieden.

Plaats: UNA
Datum: 3, 7, 14 en 21 september
Tijd: 16.00 - 19.00 uur
Toegang: gratis
Aanmelding: gewenst onder tel. nr. 681073

FOR SALE

2 large couches, L-shaped couch, anti[illegible] desk, Victorian wash stand, antique p[illegible] furniture, pine wall unit and tables, two b[illegible] beds, four poster single bed, TV st[illegible] corner cupboard, washing machine, la[illegible] mower, lamps, electrical appliances, co[illegible] less phone, porch set, curtains, garden p[illegible] etc.

Phone: 376173 all day Saturday and Sunday.

Zaterdagavond Ambiente avond i[illegible]

Hotel Holland RESTAURANT *'t Kokkeltje*

met gezellige live music van 9 p.m. tot 12 p.m. met de band

Goso - Ambiente - Sigurá! G.A.S.

Met snacks v/h huis
Geen entree te betalen.
Tot ziens in Restaurant *'t Kokkeltje*
ontmoetingsplek bij uitstek!
Tel.: 688044 - [illegible]

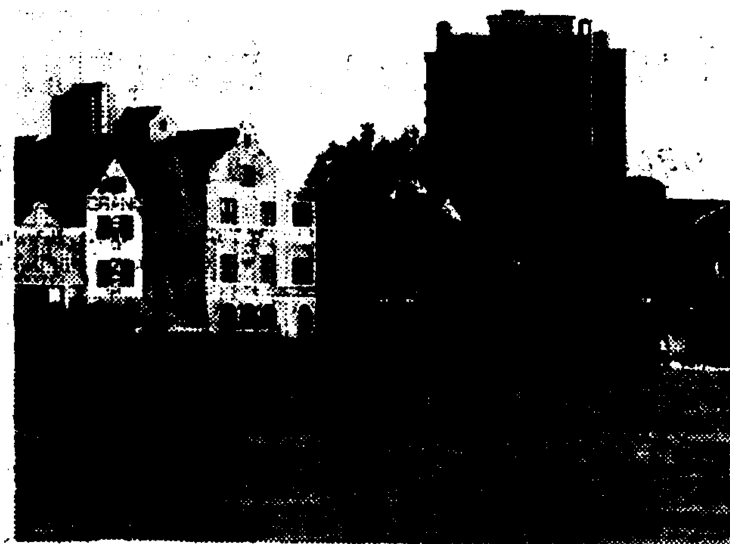
OPENBARE VERKOOP

Op woensdag 30 september 1992 des voormid[illegible] om 10 uur zal ten overstaan van notaris M. van[illegible] Plank of diens waarnemer, te zijnen kantore aan[illegible] Schottegatweg Oost 191, Curaçao, in het openb[illegible] worden verkocht:

een perceel grond gelegen in het tweede district [illegible] Curaçao op "Korporaal", groot 985 m2 kadast[illegible] bekend als Tweede District Sectie A nummer 3[illegible] met het daarop gebouwde plaatselijk bekend [illegible] **Kaminda Aluminio 8.**

De veilingsvoorwaarden liggen ter inzage [illegible] kantore van de bovengenoemde notaris. D[illegible] voorwaarden houden o.m. in dat van iedere bi[illegible] geëist kan worden een onherroepel[illegible] bankgarantie over te leggen, welke tenminste g[illegible] dient te zijn aan het bedrag van zijn bie[illegible] vermeerderd met de veilingkosten.

Notariskantoor Van der Plank & Roos
Schottegatweg Oost 191
Tel. 616833

Wij zoeken een Senior Assistent-Accountant (m/v)

CURAÇAO

Een mooi eiland om te leven en een glanzende carrière? Je bent studerend voor CPA of NIvRA accountancy en je hebt al een paar jaar ervaring. Zomaar een baan is niets voor jou. Je ambitie plus doorzettingsvermogen eisen een interessante carrière. Daarom ben jij de man/vrouw die wij zoeken.

Een dienstverband met Coopers & Lybrand Dijker Van Dien betekent op hoog niveau werken en studeren, steeds nieuwe uitdagingen aangaan, een goed inkomen, kortom functioneren op een niveau dat je capaciteiten op juiste wijze honoreert.

Wij zijn een van de toonaangevende organisaties op het gebied van accountancy, belastingadvies en management consultancy. Op de Nederlandse Antillen en Aruba zijn we met 100 medewerkers al ruim 50 jaar werkzaam.

Internationaal zijn we aangesloten bij Coopers & Lybrand (International), in 117 landen vertegenwoordigd met ruim 635 kantoren en 67.000 medewerkers.

We onderscheiden ons door de kwaliteit van onze diensten. Daarom selecteren we uitsluitend ambitieuze mensen, die binnen een optimaal werkklimaat hun vak verder kunnen ontwikkelen.

Wil je meer informatie over hoe jouw carrière er uit kan zien, neem dan contact op met een van de managers van kantoor Curaçao, mevrouw Noraida Kleber-Emer, telefoon 613244.

Of schrijf naar Coopers & Lybrand Dijker Van Dien, P.O. Box 360, Curaçao (N.A.).

Coopers & Lybrand Dijker Van Dien

Solutions for Business

AGENDA ARUBA

[K]ANTOORUREN AMIGOE
[...]n van 08.30-12.00/14.30-17.30 uur; [za]terdag gesloten.

[T]ELEFOON
[...]33. Voor spoedgevallen na kantoortijd: [...]39, 22316 en 24508. Pageboy 127-[...].

TELEFAX: 22368.

[BA]NKREKENINGNUMMER
[...]815.445 Banco di Caribe.

[PO]LITIE
[...]100 (centrale) en 11141 (informatie).

[AL]ARMCENTRALE
[...]5.

* * * * * * * *

[ZO]EKERTJES verschijnen op dinsdag en [vrij]dag en kunnen iedere dag tussen 08.00-[12].00/14.00-17.00 uur worden opgegeven; [beha]lve op zaterdag. Alleen zoekertjes, die [op] maandag en donderdag vóór 10.00 uur [...]en zijn, kunnen de dag daarop (dus [dins]dag en vrijdag) verschijnen.

* * * * * * * *

[DIEN]STREGELING DOKTOREN
[Ora]njestad, Madiki, Tanki Flip, Noord, Tanki [Lee]ndert, Paradera en Sta. Cruz: dokter [...]A.R. Heinze, Nieuwstraat 11. Tel.: 32364. [...]n 09.00-10.00/17.00-18.00 uur)
[Pos] Chiquito, Savaneta en San Nicolas: [dok]ter M. Cheung via Centro Medico San [Nic]olas (tel.: 48833) of via Alarmcentrum [...]15).

* * * * * * * *

[BO]TICA'S
[(na]chtdienst)
[...]bo brug: Santa Cruz, Macuarima 23-B [(Sa]nta Cruz) Tel.: 28028.
[...]ba di brug: San Lucas, B. v/d Veen [Zee]penveldtstraat (San Nicolas), tel.: 45119.

* * * * * * * *

[V]OOR BRANDGEVALLEN, ongelukken [...]en of ander ongeluk gelieve Alarmcen-[trum] (tel.: 115) op te bellen.

* * * * * * * *

[CE]NTRO MEDICO CARABOBO
[(E]ngelandstraat 7, tel.: 21777)
[De] wacht heeft dra L.G. Beke-Martinez, [te]l.: 24696.

* * * * * * * *

[HE]T GELE KRUIS ARUBA
[Z]UIGELINGENBUREAU
[(K]oningstraat 22, tel.: 24444)
[Dag]elijks geopend van 07.30-12.00/13.50-[17].00 uur; maandag te Paradera (tel.: [...]43) van 08.00-11.00 uur; dinsdag: San [Nic]olas (45906)/Noord (23425) van 08.00-[11].00 uur; woensdag: Santa Cruz 28288) [va]n 08.00-11.00 uur; donderdag: Dakota [(2]3008), Oranjestad (23168), Savaneta [(4]7020) en Brazil (48301) van 08.00-11.00 [uur].

* * * * * * * *

[INF]ORMATIECENTRUM KONINGIN WIL-[HE]LMINA FONDS (voor de kankerbestrij-[din]g op Aruba)
[Ge]opend van maandag t/m vrijdag van [...]30-11.30 uur - J.E. Irausquinplein 3 [(pal]t achter de pastorie van Oranjestad).

* * * * * * * *

[NA]RCOTICS ANONYMOUS HEL-[P]LINE
[Te]l.: 38989 (24 uur per dag).

* * * * * * * *

[AI]DS-HOTLINE
[Vr]agen? Bel dan 23040/27352 [tus]sen 07.30-12.00/13.00-16.30 uur.

* * * * * * * *

[...]DA/PRIDE
[(V]an Walbeeckstraat 25, tel.: 32999)
[Ge]opend op dinsdag, woensdag en don-[der]dag van 14.00-18.00 uur voor inlich-[tin]gen omtrent preventie alcohol/drugsmis-[br]uik.

* * * * * * * *

[AM]NESTY INTERNATIONAL ARUBA
P.O. Box 1029, tel.: 27808/48124.

* * * * * * * *

[DI]ERENARTSEN
[...] Barendsen en T.J.M. Wools, tel.: 21720. [Vo]or spoedgevallen buiten kantooruren [te]l.: 115.

* * * * * * * *

[BRI]DGECLUB ARUBA ARIBA
[(T]ivoliclub, Wilhelminastraat 16)
[Woe]nsdagavond om 19.30 uur speelavond. [Vo]or opgave/informatie tel.: 24953.

* * * * * * * *

[TE]LEARUBA
[ZA]TERDAG: 18.00 Cartoons; 19.00 [Sm]all Wonder; 19.30 Elsa Klensch; [...]0.45 Big Story; 20.00 Movie; 22.00 [No]s cu Nos; 23.00 CNN International [Ho]ur; 23.30 Sports Tonight; 24.00 [Slu]iting.

[ZO]NDAG: 16.00 Studio Sport; 17.20 [Ge]zond Sporten; 17.50 Movie; 19.30 [Sh]owtime; 20.30 CNN News; 20.45 [He]alth Week; 21.00 Special Program; [2]2.00 Movie; 23.30 Sports Tonight.

* * * * * * * *

[S]PORT
[V]OETBAL: 20.00 uur Estrella vs Brazil Jrs. [...]RCA-stadion te Solito.

* * * * * * * *

[Z]ONDAG
[DI]VERSEN
[BI]BLIOTECA NACIONAL SAN NICOLAS: [...]0.00-16.00 uur boeken- en rommelmarkt [vo]or het gebouw.

[G]RUPO HUBENIL MISA FATIMA: 18.00 [uur] jeugddienst i.v.m. aanvang nieuw school-[ja]ar - Dakota-kerk.

[S]PORT
[V]OETBAL: 18.00 uur Jong Aruba vs Bubali [...]RCA-stadion te Solito.

[S]PORT
[S]CHAKEN (Schaakvereniging Aruba): [1]4.00-20.00 uur vierde ronde 'Tumba Chess Tournament Aruba 1992' - Netherland Suite, Hyatt Regency Resort & Casino Aruba.

* * * * * * * *

MAANDAG
DIVERSEN
BIJBELMUSEUM: geopend op elke werkdag van 10.00-12.00 uur en zondag van 11.00-12.00 uur in de protestantse kerk.

MUSEO HISTORIKO ARUBANO: openingstijden maandag t/m vrijdag van 09.00-12.00/16.00-19.00 uur; zaterdag van 09.00-12.00 uur.

BUREAU LEVENS-, GEZINS- EN HUWELIJKSMOEILIJKHEDEN (Layex Building, Wilhelminastraat 19): iedere werkdag van 07.30-12.00/13.00-16.30 uur (ook mogelijk afspraak te maken via tel.: 23145 of 25111).

BEGELEIDINGSCENTRUM GEESTELIJK GEHANDICAPTEN 'MAN NA OBRA': elke maandag en donderdag van 09.00-12.30 uur gelegenheid om produkten te kopen in het oude gebouw van Bibito Pin, t/o protestantse kerk, Piedra Plat.

SPORT
SCHAKEN (Schaakvereniging Aruba): 14.00-20.00 uur vijfde ronde 'Tumba Chess Tournament Aruba 1992' - Netherland Suite, Hyatt Regency Resort & Casino Aruba.

* * * * * * * *

KERKDIENSTEN
BRAZIL: zon.: 09.00 en 19.00 uur.
DAKOTA: zat. 19.00 uur; zon.: 08.00 en 18.00 uur.
EMANUELKAPEL: zat.: 19.00 uur.
NOORD: zat.: 19.00 uur; zon.: 07.30 en 18.00 uur.
ORANJESTAD: zat.: 19.00 uur; zon.: 06.30, 10.00 en 19.00 uur.
PARADERA: zat.: 19.00 uur; zon.: 10.00 en 17.30 uur.
POS CHIQUITO: zon.: 08.00 uur.
SAN NICOLAS: zon.: 08.30 en 18.30 uur.
SANTA CRUZ: zat.: 19.00 uur; zon.: 06.30, 09.00 en 18.30 uur.
SAVANETA: zat.: 19.00 uur; zon.: 17.30 uur.
TANKI LEENDERT: zon.: 09.00 uur.

* * * * * * * *

PROTESTANTSE KERKDIENSTEN
ORANJESTAD: 10.00 uur ds A. van den Doel (crèche en zondagsschool).
SEROE COLORADO: 08.30 uur ds A. van den Doel.

* * * * * * * *

KAPEL MARINIERSKAZERNE SAVANETA: 09.30 uur kerkdienst.

* * * * * * * *

'Tumultueuze verkiezingscampagne aangebroken'

ATIA uit bezorgdheid over negatieve ontwikkelingen

ORANJESTAD — De Arubaanse Vereniging van Handel en Industrie (ATIA) heeft de 21 Statenleden laten weten dat zij zich zorgen maakt over de ontwikkelingen gedurende de laatste maanden en het feit dat een tumultueuze verkiezingscampagne is aangebroken. ATIA haalt diverse negatieve factoren aan, zoals de luchthaven-affaire, en spreekt de wens uit dat een diepgaand onderzoek wordt verricht om helderheid in deze zaak te brengen.

Het is voor ATIA in de eerste plaats bedroevend, dat Aruba weer een politieke campagne meemaakt die het eiland-onwaardig is. "Er zijn bepaalde partijen die hun campagne op een te negatieve wijze zijn begonnen en er schijnbaar moeite mee hebben een campagne op educatieve en voorbeeldige wijze te voeren". De verschillende wetswijzigingen of invoering van nieuwe wetten, zijn eveneens bronnen van bezorgdheid voor de ATIA. In de eerste plaats de ouderdomspensioen-wet (AOV), alhoewel wettelijk nog niet gewijzigd, waarvan de voorgestelde wijzigingen al van kracht zijn. "Dit, overeenkomstig publicaties door de SVB die melding maakt dat personen van 60 jaar de AOV-premie niet meer hoeven te betalen. Trouwens, de SVB betaalt sinds 1 juli 1992 ouderdomspensioen aan iedereen die de zestigjarige leeftijd heeft bereikt".

ATIA heeft in een brief van 13 juli aan de minister-raad al haar mening gegeven over deze AOV-wijziging. Er is bij de SVB een voordelig saldo van boven de 10 miljoen florin aan geïnd premie-geld over de laatste jaren en daarom is er volgens ATIA geen behoefte om de premie te verhogen, zoals de wetswijziging voorstelt. ATIA ziet evenmin de noodzaak voor verlaging van de ouderdomspensioen-leeftijd van 62 naar 60 jaar, omdat er in de particuliere sector een groot aantal 60-plussers is die voortreffelijk functioneert. Bovendien is het alom bekend dat er een groot tekort aan werknemers is.

Ten aanzien van de nog niet plaatsgevonden wijziging in de Cessantia-wet, vreest ATIA dat in de koorts van de komende verkiezing, de politici alleen rekening houden met de mogelijk te winnen stemmen, en de negatieve gevolgen van deze wijziging voor de lokale handel, uit het oog zullen verliezen. De Statenleden worden eraan herinnerd, dat ATIA in het verleden haar standpunt over deze Cessantia-wijziging bij meerdere gelegenheden liet horen. De vereniging is ook bezorgd over de wet Algemene Ziektekosten Verzekering (AZV). De indruk bestaat, dat deze wet ingevoerd zal worden zonder dat men voorbereid is op de consequenties hiervan.

Volgens ATIA zullen voornoemde punten direkte invloed hebben op de lokale handel en zou het begin kunnen zijn van een nog grotere verhoging van de kosten van levensonderhoud. Een niet te controleren inflatie zou haar intrede kunnen doen. De vereniging veroordeelt de gewapende roofovervallen op handelaren en andere ingezetenen. Zij noemt het "een sterke indicatie van decadentie en van veel verborgen wapens in de gemeenschap". Op de Statenleden doet ATIA het beroep om rekening te houden met de naar voren gebrachte punten en beslissingen te nemen die het algemeen belang niet benadelen. "We moeten niet vergeten dat de handel de ruggegraat is van de Arubaanse economie", aldus de ATIA.

Kabeltelevisie

ORANJESTAD — Volgens minister Elio Nicolaas van Verkeer en Communicatie is inmiddels een start gemaakt met de aanleg van kabels voor de distributie van kabeltelevisie. Hoewel nog wat onderdelen van het basispakket besproken moeten worden, staat al vast dat twaalf televisiekanalen ongeveer 35 florin per maand zullen kosten. Het zal nog een tijd duren voordat televisie-liefhebbers zich op de kabel kunnen abonneren want eerst moeten op het hele eiland alle kabels worden aangelegd. Deze installatie wordt in etappes afgelegd.

Leerkrachten naar Nederland

ORANJESTAD — In verband met de invoering van het Lager Beroeps Onderwijs (LBO) in augustus 1994, zijn zeven leerkrachten met een studieopdracht naar Nederland vertrokken. Aan de Pedagogisch Technische Hogeschool, te Amsterdam zullen zij een opleiding volgen in Consumptie Techniek, die is gericht op de horeca-sector en cursussen voor kok, kelner, en banketbakker. De leerkrachten, op het punt van vertrek naar Amsterdam: Thelma Ahlip, Maria Werleman, Carmen Maduro, Candida Croes, Gala Ramada, Hilario Maduro en Thomas Dirksz.

Centrale Bank in verslag:

'Overheid moet voorzichtig uitgavenbeleid voeren'

ORANJESTAD — De Centrale Bank van Aruba heeft haar verslag over het eerste kwartaal van 1992 gepubliceerd. Opvallend is de verzwakking van de overheidsfinanciën als gevolg van lagere belastingontvangsten en een stijging van de uitgaven. "Aangezien deze ontvangsten naar verwachting in 1992 slechts in beperkte mate zullen oplopen, moet de overheid een voorzichtig uitgavenbeleid voeren, vooral met betrekking tot de consumptieve bestedingen", aldus het verslag.

Vrijwel alle bestedingscategorieën groeiden langzamer, terwijl de investeringsactiviteit in de private sector zelfs terug liep. De stijging van het toeristenverkeer vlakte wat verder af. De woningbouw werd geïntensiveerd als gevolg van het tekort aan huurwoningen en het ruimere aanbod van hypothecaire kredieten.

De betalingsbalans liet een omvangrijk overschot zien. Dit gunstig resultaat was vooral het gevolg van de beperkte binnenlandse geldschepping en een opvallende stijging van de inkomsten uit het toerisme. Zowel de exporten van olieprodukten als het transactievolume in de vrije zone waren belangrijk hoger dan in de overeenkomstige periode van 1991. De particuliere kapitaalinvoer daalde doordat er minder werd geïnvesteerd, terwijl de overheid een geld uit het buitenland aantrok. Per saldo nam het netto buitenlands actief van de monetaire sectoren fors toe, met 75 miljoen florin of bijna 24 procent tot 391 miljoen florin per ultimo maart 1992. De dekking van de goedereninvoer (exclusief olie) steeg dan ook van 3,7 naar vier maanden.

Benzineprijs weer omhoog

ORANJESTAD — De prijzen voor gasoline en kerosine bij de pompstations gaan woensdag 2 september weer omhoog. De nieuwe prijzen, ingaande 2 september, zijn: gasoline (unleaded) 106,5 cent, gasoline (extra) 103,6 cent en kerosine 70,5 cent per liter.

Croes bij ex-president

ORANJESTAD — MEP-secretaris voor internationale zaken, Rudi Croes (links), in gesprek met de ex-president van Peru, Alan García, over de huidige situatie van dat land onder president Fujimori. Croes woonde deze week te Santo Domingo de vergadering bij van het Latijns Amerikaans en Caribisch comité van de Socialistische Internationale. Er werd voor de zoveelste keer gesproken over de economische situatie van de twee gebieden.

Buikspier-kampioen

ORANJESTAD — Rudi Carti heeft uit handen van ASU-voorzitter mr. Tabaré Monzón (met zonnebril) een plaquette gekregen omdat de atleet vorige maand een nieuw wereldrecord vestigde met maar liefst 151.000 abdominal crunches (buikspier-oefeningen) in 48 uur tijd. Carti, in wit overhemd links van Monzón, denkt door deze prestatie een vermelding te krijgen in het Guiness Book of Records.

Personeel legt werk neer in postkantoor

ORANJESTAD — Het postkantoorpersoneel van de besteldienst in Oranjestad heeft gistermiddag het werk gedurende één uur stilgelegd als protest tegen het personeelstekort en een kapotte airco in de ruimte waar alle brieven worden verwerkt.

De directie zou twee maanden geleden al beloofd hebben dat het airco-probleem zou worden opgelost maar dat is nog steeds niet gebeurd. De situatie is volgens de werknemers juist alleen maar erger geworden, niet alleen omdat de airco niet functioneert maar ook omdat er weinig wordt gedaan aan het personeelstekort. De besteldienst heeft aangekondigd met ingang van woensdag 2 september alleen in de ochtenduren te zullen werken omdat 's middags de temperatuur te hoog wordt in de ruimte waar zij werken. Het stakend personeel heeft inmiddels een fax met klachten en voorstellen naar de postdirecteur gestuurd.

Minister en ATIA over Dia di Prensa

ORANJESTAD — Minister van Vervoer en Communicatie, Elio Nicolaas, en de voorzitter van Aruba Trade & Industry (ATIA), Osling Toppenberg, spreken ter gelegenheid van de Dag van de Pers over respectievelijk 'verantwoordelijkheid' en 'sensatie-koers' bij de nieuwsmedia

Volgens de minister moet de grote verantwoordelijkheid die ieder journalist dagelijks draagt, zich niet alleen manifesteren op het terrein van de juiste en objectieve informatie voor de gemeenschap, maar als hoofddoel hebben: een bijdrage te leveren aan meer opvoeding, voorbereiding en algemene ontwikkeling van ieder persoon die samen met de journalisten de Arubaanse gemeenschap vormen. Nicolaas: "Welk ander doel ook dan juiste en objectieve informatie, is niet alleen in strijd met het hele proces van vrijheid van meningsuiting en persvrijheid, maar brengt zelfs de democratie in ernstig gevaar? Journalisten moeten dan ook constant alert zijn om niet in bandeloosheid te vervallen en vooral niet om hun positie te misbruiken voor doeleinden die in strijd zijn met het algemeen belang en de democratie".

Voor ATIA-voorzitter Toppenberg is het een 'must' voor een land, dat zich democratisch wil noemen, dat het kan rekenen op een pers die haar moeilijke maar mooie taak kent. "De indruk is echter, dat de meerderheid van de lokale nieuwsmedia een koers inslaan van sensatie-nieuws en vele keren de journalistieke principes vergeten. Ofschoon de media kritisch moeten zijn, moeten zij ook rekening houden met het algemeen belang en in alle gevallen de geloofwaardigheid van een bericht nagaan alvorens te publiceren. Het systeem van negatieve kritiek lanceren in de hoop op reactie van de andere kant, is volgens Toppenberg niet correct. "Er moet het nodige worden gedaan om het niveau bij de media te verbeteren. Om dit te kunnen doen, moeten de nieuwsmedia op bekwaam en goed opgeleid personeel kunnen rekenen", zo besluit Toppenberg.

'Het droge Aruba is veranderd in sprankelende vakantiebestemming'

ORANJESTAD — Het Amerikaanse culinaire vakblad 'Bon Appetit Magazine' brengt in haar septemberuitgave een groot artikel over Aruba onder de kop "Aruba is not your typical Caribbean Island...casinos and cact s fences". Het eiland wordt aanbevolen als een perfect vakantie-oord, met name voor de toerist die van lekker eten houdt.

De eerste twee pagina's behandelen de Aruba-cliché's die in elke folder en reisgids worden beschreven: veel zon en wind, weinig regen, prachtige zee, witte stranden, diepzee-vissen, windsurfen, belastingvrij winkelen, aloë en de olie-raffinaderij. Verder staat in het artikel dat Aruba zóveel cactussen heeft, dat Arubanen er omheiningen voor hun huizen van maken. Het Papiamento wordt beschreven als 'een hutspot van zo'n beetje alle talen in de Cariben' en paardrijden is voor degenen die zich wilen wanen in een spaghetti-western. "Aruba is een plaats waar bezoekers zo veel of zo weinig kunnen doen als ze zelf willen".

Wat betreft de hotels zijn de schrijvers van het artikel helemaal weg van het Hyatt Regency: "Dit hotel heeft het beste ontbijt buffet dat we ooit in de Cariben hebben gezien en geproefd. Het is overigens nog niets, vergeleken met de brunch op zondag want dan gaan werkelijk alle stoppen los". En dit onderwerp brengt de journalisten bij 'de meest favoriete sport van de Arubanen: eten'. Er volgen korte beschrijvingen van de volgende restaurants: Warung Djawa, Gasparito, Mi Cushina, Brisas del Mar, Chez Matilde, Old Cunucu House, Papiamento, Boonoonoonoos en Charlie's Bar.

Het artikel wordt afgesloten met een complimenterende opmerking, hoewel zeer toeristisch en commercieel van aard: "Het kleine aantal natuurlijke bronnen dat Aruba rijk is, heeft nog nooit voor problemen gezorgd. Fantasie, vindingrijkheid en technologie zijn de werktuigen die de Arubanen hebben gebruikt om hun droge eiland te veranderen in een schitterende, sprankelende en succesvolle Caribische bestemming".

MOSKOU - Met ingang van 1 september nemen Armenië en Azerbajdzjan een staakt-het-vuren in acht in de enclave Nagorno-Karabach. Dit zijn delegaties uit de twee naburige republieken in de Kaukasus donderdag overeengekomen, zo heeft het persbureau Itar-Tass gemeld.

Het bestand kwam tot stand tijdens besprekingen in Alma Ata, de hoofdstad van Kazachstan, dat al enige tijd probeert te bemiddelen in het conflict om de Armeense enclave op Azerbajdzjaans grondgebied, waar in vier jaar tijd enkele duizenden doden gevallen zijn.

Ankara wil op PKK-leiders gaan jagen

ANKARA - Bij de bestrijding van de separatistische Arbeiderspartij van Kurdistan (PKK) wil Turkije voortaan gebruik maken van "Israëlische methoden", aldus het Turkse dagblad Hurriyet vrijdag.

Hoofddoel is de jacht in het buitenland op PKK-leider Abdullah Ocalan, zo blijkt uit een verklaring van de Nationale veiligheidsraad. Dit in navolging van Israël, dat in de strijd tegen de Palestijnse Bevrijdingsorganisatie (PLO) haar leiders overal achtervolgde, vermoordde of ze vastnam voor verhoor, schrijft Hurriyet.

Andrew-schade heel omvangrijk

■*RESERVE - De omvang van de schade welke orkaan Andrew heeft aangericht in Florida en Louisiana wordt met het verstrijken van de dagen steeds duidelijker. Men probeert met de hulp van vrienden en bekenden de ergste rommel op te ruimen welke Andrew heeft achtergelaten zoals deze in Reserve genomen foto toont. Maar niet alleen aan woningen en gebouwen is veel schade aangericht maar ook aan de fruitaanplant.*

Palestijnen voor overleg naar PLO

Libanon wil uitstel gesprek met Israël op MO-conferentie

WASHINGTON - Met de Midden Oosten-conferentie in Washington gaat het niet zo goed als men zich had voorgesteld na de recente machtswisseling in Tel Aviv. De aanvankelijke euforie over de betere atmosfeer is weggeëbd en daarvoor in de plaats is gekomen de ontgoocheling over het ontbreken van werkelijke concrete resultaten. Daarom heeft Libanon al laten weten dat het zijn afspraak met Israël een dag uitstelt. En het is ook veelzeggend dat de somber gestemde Palestijnen te biecht gaan bij de PLO om te zien hoe men uit de huidige situatie kan komen.

De leider van de Libanese delegatie naar het vredesoverleg met Israël heeft vrijdag gezegd dat zijn delegatie de volgende ontmoeting met Israël een dag uitstelt in de hoop dat de Israëli's in die tijd hun "hardere uitgangspunt" nog eens zullen overdenken. Delegatieleider Souheil Chammas zei dat hij had gehoopt dat de belofte van vooruitgang die de nieuwe Israëlische regering had gedaan, in deze ronde van overleg bewaarheid zou worden. In plaats daarvan was de Israëlische positie echter harder geworden, aldus Chammas.

OVERDENKEN

De Israëli's hebben de afgelopen week voorgesteld dat Libanon gaat deelnemen aan het bestuur van de zogenoemde "veiligheidszone" aan Israëls noordgrens, voor wat betreft gezondheid, landbouw en onderwijs. Libanon heeft dat echter van de hand gewezen, omdat dit "de Israëlische bezetting van zuid-Libanon een wettig karakter zou geven". Libanon vraagt een onvoorwaardelijke terugtrekking van de Israëli's. De delegaties zouden elkaar maandag weer ontmoeten als het overleg wordt hervat. Chammas zei echter dat hij heeft voorgesteld de ontmoeting tot dinsdag uit te stellen om "de beide delegaties tijd te geven de zaken te overdenken en met nieuwe ideeën te komen".

De Palestijnse delegatie naar het vredesoverleg met Israël stuurt, uit frustratie over het gebrek aan vooruitgang bij de onderhandelingen in Washington, een afvaardiging van twee man naar Tunis om met de PLO-leiding te overleggen wat de volgende stappen moeten zijn. Palestijnse bronnen hebben dit meegedeeld. Zij zeiden dat de twee leden van de delegatie PLO-voorzitter Yassir Arafat op de hoogte zullen brengen van Israëls jongste voorstellen voor autonomie en hem advies zullen vragen over wat de delegatie nu te doen staat.

ZONDER AUTORITEIT

Leden van de Palestijnse delegatie zeiden vrijdag dat de Israëli's een plan hadden aangeboden voor een orgaan voor zelfbestuur dat "geen enkele echte autoriteit bezit" en geen uitsluitsel hadden gegeven over de vraag hoe er een einde moet komen aan de huidige militaire bezetting van de westoever en de Gazastrook. De Palestijnen zeiden dat enkele delegatieleden eigenlijk het hele Israëlische voorstel hadden willen afwijzen. Amerikaanse functionarissen hadden hen echter overgehaald om de discussie erover voort te zetten. Uiteindelijk legde de delegatie de Israëli's 35 vragen voor over principekwesties zowel als over meer praktische zaken.

De afgelopen week was de eerste week van de zesde onderhandelingsronde in het Israëlisch-Arabische overleg dat in totaal een maand zal gaan duren. De Palestijnse onderhandelaars toonden zich vrijdag niet optimistisch over de afloop.

Opstand in stadje Albanië

TIRANA - De werknemers van een wapenfabriek in Albanië zetten vrijdag hun protestacties tegen dreigende massaontslagen voort.

Bijna duizend betogers in de plaats Polican, 140 kilometer ten zuiden van Tirana, eisten dat de autoriteiten negen mensen vrijlaten die bij eerdere demonstraties waren aangehouden. De onrust is de ernstigste in Albanië sinds de communisten in april na 47 jaar de macht aan de oppositie moesten overgeven. Het voorgenomen ontslag van 2.300 van de 2.800 werknemers van de wapenfabriek, de enige industrie in het twaalfduizend inwoners tellende Polican, heeft tot een opstand onder de bevolking geleid. De werknemers van de fabriek zijn reeds sinds 15 juni wegens de dreigende ingreep in staking.

Luchtverkeersleiding Wit-Rusland:

Verongelukken Toepolev door nalatigheid piloot

LONDEN - Bij een vliegtuigongeluk in de stad Ivanovo in Wit-Rusland zijn donderdagavond 82 mensen, 75 passagiers en zeven bemanningsleden, om het leven gekomen. Dat meldde de Russische radio vrijdag in een uitzending die werd opgevangen door de Britse BBC.

Het vliegtuig van de maatschappij Aeroflot, een Toepolev 134, komend uit Mineralniye Vody, verongelukte bij de landing. Een regeringscommissie is inmiddels een onderzoek begonnen naar de oorzaak van de ramp. Het persbureau Interfax berichtte dat een woordvoerder van de verkeersleiding het ongeluk weet aan fouten van de piloot. De piloot zou zich niet aan de aanwijzingen van de boordcontrole hebben gehouden en het toestel te snel hebben laten landen.

Na isolement van twintig jaar

Achttienjarig meisje haalt Bobby Fischer uit isolement

SVETI STEFAN - Een eisje van achttien heeft obert Fischer uit de duistere spelonken van de anomiteit gelokt. Dat thans zeggen de organitoren van de schaakeekamp tussen de 49-rige Amerikaan en de s Boris Spasski, die oensdag aanstaande op t eilandje Sveti Stefan or de kust van Montegro zou moeten ginnen.

Het is dan twintig jaar leden, dat fischer voor het atst een schaakzet in het enbaar uitvoerde: op IJsnd, ook een eiland, tegen zelfde Spasski. Hij werd er ereldkampioen mee. Een el, die hij nooit verdedigde. plaats daarvan dook de meraschuwe, met achterlgingswaanzin behepte haker eerst onder bij een dsdienstige sekte en trok er veelal vermomd van t ene hotelletje naar het ndere.

Alle - veelal hoogst lucraeve - aanbiedingen om weer schaken werden door hem gewezen. Totdat Djezdimir asiljevic, die in het ene ericht een wapenhandelaar n in het andere een tourperator wordt genoemd, vijf miljoen dollar in het vooruitcht stelde en Fischer toeapte. Dat daarbij de economische boycot van de Verenigde Naties jegens Servië-Montenegro wordt geschonden, schijnt niet ter zake te doen.

Of is wellicht voor de immer rebelse Fischer een extra reden geweest om juist wel de reis te maken, begeleid door enkele bodyguards, die hem van de boze buitenwereld - vooral de internationale pers - moeten afschermen. Volgens een andere theorie was de Amerikaan wel gedwongen op het aanbod van Vasiljevic in te gaan, omdat hij op zwart zaad zit. Schaakliefhebbers wrijven hem hogere motieven aan: Fischer zou door de dood van Michael Tal, de enige van de Russen, die hij hoogachtte, geconfronteerd zijn met zijn eigen sterfelijkheid en door weer te spelen zijn plaats in de schaakgeschiedenis willen veiligstellen.

Maar volgens Janosz kubat, woordvoerder van Vasiljevic, is de omstreden comeback grotendeels te danken aan Fischers achttienjarige vriendin, de Hongaarse jeugschaakster Zita Rajcsanyi. "Zij zei tegen Bobby: 'Je bent niet oud. Je kunt het nog steeds'. Zijn reactie: 'Ik heb geen sponsor'," aldus Kubat. "Ze zei, dat zij daarvoor zou zorgen. Op die manier kwamen wij in beeld."

Voordat Fischer in het niets verdween, had hij nogal chauvinistische opvattingen over het andere geslacht. "Vrouwen, ze zijn allemaal zwak. Ze zijn stom vergeleken met mannen. Weet je, ze zouden niet moeten schaken", waren de weinig vleiende woorden, die in 1961 uit zijn mond werden opgetekend.

Dat blijkt veranderd te zijn. De Hongaarse, die klein en nogal rond wordt genoemd, schijnt Fischers hart te hebben gestolen. Volgens de organisatoren verblijft ze al enige tijd op Zveti Stefan. Ze wordt er kennelijk even goed afgeschermd als Fischer zelf, wiens verschijning de enkele schaakvrienden, waarmee hij contact heeft, nogal heeft geschokt. De slanke, alerte, goed geklede jonge man uit de jaren zestig en zeventig ziet er nu tamelijk vadsig uit. Met doffe ogen, een roodachtige baard en een waggelende loop. "Het ouder worden heeft hem geen goed gedaan", aldus een van zijn vroegere schaakvrienden.

De Fischer-getrouwen zeggen ervan overtuigd te zijn, dat hij Spasski zal verslaan. Meer nog, dat hij zal tonen nog steeds een meester te zijn in het spel, waarmee hij begon te winnen als jochie van zes in de straten van Brooklyn.

Maar zelfs de meest fanatieke schaakfan kan de mogelijkheid niet uitsluiten, dat Fischers beslissing om terug te keren, meer is ingegeven door het hart dan door het koele brein. "Ik geloof dat het liefde is", aldus een analyserende schaker met een gebaar van stille berusting. "Soms is het verbazingwekkend wat een vrouw kan doen... "

Tweekamp aan boord van een motorjacht

BELGRADO - Woensdagmiddag om precies kwart over drie zal Robert Fischer met wit de tweekamp tegen Boris Spasski openen, zo is zaterdag in de Montenegrijnse badplaats Sveti Stefan vernomen. De match zal worden gespeeld aan boord van een motorjacht. Hoofdscheidsrechter is evenals twintig jaar geleden bij de WK match op IJsland de Duitse grootmeester Lothar Schmidt.

Volgens het in Belgrado verschijnende dagblad Vecernje Novosti zal de tweekamp plaatsvinden aan boord van een niet-Joegoslavisch luxe-jacht, dat zich dan in de internationale wateren van de Adria bevindt. Op deze manier zou Fischer niet in conflict komen met de Amerikaanse autoriteiten, die toezien op de strikte naleving van het VN-boycot ten opzichte van Servië-Montenegro.

De bankier Jezdimir Vasiljevic, die de tweekamp organiseert, heeft voor de opening onder meer de staatshoofden van de Verenigde Staten, Frankrijk, Rusland en Argentinië uitgenodigd naar Sveti Stefan te komen. Volgens het eveneens in Belgradoverschijnendedagblad Politika hebben de ambassadeurs van Rusland, Argentinië, Chili en Uruguay hun reis naar het Montenegrijnse eiland reeds bevestigd.

Leverkusen leidt n Bundesliga

AMBURG - Leverkusen eeft vrijdagavond de leing genomen in de Bunesliga. De ploeg won de twedstrijd bij Nürnberg. e voormalige Oostitser Kirsten maakte na seconden het enige doelnt.

orussia Mönchengladbach erd afgestraft door Uerngen. De voormalige topub verloor op eigen veld, oral vanwege belabberd verdigen, met 0-4. Bremser), Peschke en Sassen oorden. Schulz van Gladach werd in de 63ste inuut uit het veld stuurd.

Ellen van Langen met eigen wapen verslagen

RUSSEL - In haar atste grote baanwedrijd van het seizoen is llen van Langen voor de erste maal in 1992 veragen. Met haar eigen apen: de eindsprint. aria Mutola uit Moçamque kwam vrijdagavond de zestiende editie van e Ivo van Damme Memoal in Brussel in haar atste twee passen langs e Olympische kampoene. Van Langen was uidelijk verrast toen zij e Afrikaanse voorbij zag omen.

De 800 meter voor vrouwen het Heizel-stadion was iet de wedstrijd zoals Van angen die graag heeft. Zij ekijkt een race graag wat erder in het veld. De Belgiche Meersman zorgde met en eerste ronde in 58,57 econden voor een ideaal aanangstempo. Van Langen had voortdurend achter de haas gelopen en kwam op 800 meter, toen Meersman haar werk had gedaan, op kop. Het gevaar kwam niet van de Russische wereldkampioene Lilia Noeroetdinova maar van Mutola. De Afrikaanse, in de laatste bocht nog in zesde positie, trok in een lange spurt naar voren en liep snel in op Van Langen, die zich kennelijk veilig voelde. Op het moment dat Mutola naast de Amsterdamse opdook, kwam de reactie van de beste 800 meterloopster van het seizoen te laat. Mutola won in 2.00.46, Van Langen finishte zeshonderdste seconde later.

"Het was gewoon een domme fout", erkende Van Langen na afloop. "Ik hoorde de speaker roepen 'Van Langen wint'. Ik keek naast mij en zag niets. Ineens was Mutola daar. Ik zette nog aan maar was te laat." Ellen van Langen trok er meteen lering uit. "Ik wist dat dit een keer zou gebeuren. Maar dit was gewoon mijn eigen schuld. Ik lette niet op. Je moet vechten tot de laatste meter. Op de streep wordt een wedstrijd beslist. Het was een goede les."

Maria Mutola verklaarde na afloop de 800 meter van een week geleden in Berlijn, waar Ellen van Langen zegevierde, uitvoerig op de videoband te hebben bestudeerd. "Mijn conclusie was dat ik moest wachten tot de laatste vijftig meter met mijn aanval. Dat heb ik gedaan en men ziet het resultaat."

Christien Toonstra raakte op de door het Ierse talent Sonia O'Sullivan gewonnen 3000 meter betrokken bij een valpartij van vier loopsters. De Amsterdamse eindigde als zestiende in 9.10,18. Er was geen duidelijke aanleiding voor de struikeling van de groep. Een feit was dat op het moment dat de loopsters passeerden wereldrecordhouder Mike Powell zijn aanloop maakte voor zijn winnende sprong van 8,57 meter bij het verspringen.

Merlene Ottey, bijna per traditie verliezend bij grote kampioenschappen, revancheerde zich voor haar teleurstellende vijfde plaats in Barcelona op de 100 meter. De Jamaicaanse troefde met men lichte rugwind (0,6 m) in 10,89 seconden de Russin Irina Privalova, derde in Barcelona en Olympisch kampioene Gail Devers duidelijk af. Drie kwartier later zegevierde Ottey opnieuw op de 200 meter in 22,00 seconden.

Lammers start als derde op WK in Japan

SUZUKA - Jan Lammers en Cor Euser starten zondag respectievelijk als derde en als zevende bij de Grote Prijs van Japan, die meetelt voor het WK Sportwagens. Lammers rijdt met de Brit Geoff Lees en de Australiër David Brabham in een Toyota. Cor Euser maakt samen met de Deen Heinz-Harald Frentzen en de Canadees David Tennyson deel uit van de bemanning van een Lola 792.

Snelsten bij de training waren de Fransman Philippe Alliot en de Italiaan Mauro Baldi in een Peugeot 905.

KANOVAREN, DEN HAAG - De kanovaarders Dennis van Vlaanderen en Jan Nagelkerke doen begin oktober in Brisbane toch mee aan de wereldtitelstrijd marathon. Hun uitzending was lange tijd onzeker omdat ze niet aan de selectie-eisen hadden voldaan. Het duo wordt vergezeld door Tonny Benschop, Rick Daman, Erik Pel en Edwin de Nijs.

***

VOETBAL, ZWOLLE - Henk van Ginkel, manager van de Turkse club Galatasaray, heeft aangekondigd terug te keren naar Nederland. Hij is drie jaar actief geweest in Turkije. Daarvoor was hij manager bij FC Zwolle. Van Ginkel kwam tot zijn besluit nadat hij buiten de transfer van oud FC-Zwollespeler Yucedag van Galatasaray naar Fenerbahce was gehouden. De Turkse competitie is het afgelopen weekeinde begonnen.

**

VOETBAL, ZEIST - De eerste divisiewedstrijd De Graafschap - NAC is verschoven naar woensdag 7 oktober (aanvang 19.30 uur). Het duel stond voor zondag 6 september op het programma. ***

Op Ivo van Damme Memorial

Moses Kiptanui loopt sterke vijf kilometer

BRUSSEL - Moses Kiptanui was nauwelijks vijf jaar oud toen Ivo van Damme in de laatste week van 1976 in Zuid-Frankrijk bij een auto-ongeval om het leven kwam. Als 22-jarige had de Belg bij de Olympische Spelen van Montreal zilver veroverd op de 800 en 1500 meter. Moses Kiptanui wordt in oktober 21 jaar.

De Kenyaan maakte in dertien dagen furore. Vorige week zondag ontnam Kiptanui met 7.28,96 Said Aouita het wereldrecord op de 3000 meter. Vier dagen later in Zürich werd de Afrikaan met 8.02,08 de snelste ter wereld op de 3000 meter steeple chase.

Vrijdagavond bij de zestiende Ivo van Damme memorial waren 36.000 toeschouwers getuige van de eerste vijf kilometer van het enorme talent. Het wereldrecord, dat Saïd Aouita op 22 juli 1987 met 12.58,39 in rome liep, bleef ternauwernood overeind. Met 13.00,93 snelde Kiptanui naar de derde tijd ooit gelopen. Alleen de Engelse Europees recordhouder David Moorcroft (13.00,42) ooit sneller.

Moses Kiptanui zorgde met zijn prestatie voor het vierde record van zijn land. Vorige week vrijdag liep hij in Berlijn ook nog de 2000 meter in 4.52,53 waarmee hij slechts anderhalve seconde verwijderd bleef van Aouita's wereldrecord op dit overigens weinig gelopen nummer.

Kiptanui deklasseerde in de laatste kilometer landgenoot Yobes Ondieki met wie hij de gehele wedstrijd vrijwel gelijk op had gelopen. Kiptanui legde de vijfde kilometer af in 2.32,00, de laatste ronde ging in minder dan 56 seconden.

Marcel Versteeg, die afgelopen woensdag in Koblenz met 7.45,88 het nationale record op de 3000 meter dat met 7.44,4 al achttien jaar op naam van Jos Hermens staat benaderde, had een aanval op de beste Nederlandse tijd op de 5000 meter in gedachten. De 13.21,68 van Gerard Tebroke uit 1978 bleek echter te scherp. De Veenendaler sloot een sterk seizoen af met 13.28,36. Hij eindigde daarmee als negende.

De langere loopnummers waren de hoogtepunten van de Van Damme memorial. William Kirochi won de 1500 meter in 3.32,49 voor Olympisch kampioen Firmin Cacho uit Spanje. Richard Chelimo, die een jaar geleden bij de Adriaan Paulen Memorial in Hengelo plotseling uit het niets kwam op de tien kilometer, imponeerde nu weer op dit nummer. Vrijwel solo liep hij de 25 ronden in 27.31,73. Alleen de Italiaan Francesco Panetta, die langdurig geplaagd door ziekte zijn rentree maakte, kon met 27.45,46 enigszins in de buurt bljven.

Sergei Boebka hield lang na afloop van de loopnummers meer dan tweederde van het publiek op de tribunes met zijn drie pogingen het wereldrecord polsstokhoogspringen op 6,12 meter te brengen. De man die in Barcelona niet "kon" verliezen maar ook gewoon een mens bleek door zijn aanvangshoogte van 5,70 meter niet te halen, slaagde echter niet. Hij won de wedstrijd met 5,85 meter.

Berger rijdt wagen total loss

SPA-FRANCORCHAMPS - De Oostenrijker Gerhard Berger heeft zaterdag bij de training voor de Grote Prijs van België zijn Ferrari 'total loss' gereden. Hij slipte tijdens een regenbui. De coureur stapte ongedeerd uit het wrak. De training werd twintig minuten onderbroken. Erk Comas kreeg geen toestemming te starten. De Fransman, die vrijdag zijn Ligier in de vangrails zette, blijkt een hersenschudding te hebben opgelopen.

Sport Agenda

SENTRO DEPORTIVO KORSOU
(zwembad)
open van 09.00-12.00/14.00-17.00 uur; dinsdag- en donderdagmorgen gesloten.

PISINA BENNIE LEITO
(Gouverneur Van Slobbeweg z/n, Rif)
open voor publiek-zwemmen (toegang kinderen t/m 14 jaar één gulden en volwassenen twee gulden): vrijdag van 20.00-22.30 uur; zaterdag van 14.00-17.00/20.00-22.00 uur en zondag van 12.00-17.00 uur.

BOWLEN
(Damacor Bowling Club, Chuchubiweg)
openingstijden: maandag t/m donderdag van 17.00-02.00 uur; vrijdag en zaterdag van 16.00 uur tot na 02.00 uur; zondag vanaf 13.00 uur.

SCHAAKVERENIGING CURAÇAO
(Rust & Burgh)
iedere maandagavond om 20.00 uur gelegenheid tot schaken.

SCHAAKVERENIGING JANWE
(Sentro di Bario Janwé)
elke zaterdag van 09.00-13.00 uur schaakles en -training voor de jeugd vanaf 7 tot 23 jaar.

SOFTBAL
slow pitch
21.00 uur Prensa Uní vs Umpires/Scorers - Softballpark Suvek.

****

ZONDAG
VOETBAL
(Federashon Futbòl Kòrsou)
tweede divisie
15.00 uur Vesta vs Charo Stars;
eerste divisie
17.00 uur Undeba vs Centro Dominguito - Stadion Dr. Antiono Maduro te Kintjan.

AUTORALLY
(Automobiel Club Curaçao)
08.30 uur start 'Nooit Gedacht'-rally bij het clubhuis te Parera waar ook de finish is.

SCHERMEN
(Kopa Memorial Angela Jessurun)
09.30 uur floretkampioenschappen in de dames A/B/C/S-categorie - gymzaal Mgr. Zwijssen College.

BASEBALL
(Federashon Beisbòl di Kòrsou
AA-klasse
play-off
14.30 uur Sta. Maria Pirates vs Royal Scorpions - Sta. Maria Pirates Ballpark te Heintje Kool.

TAFELTENNIS
(Curaçaose Tafel-Tennis Bond)
14.00 uur dames- en heren-jeugdcompetitie - Recreatiezaal Irene Moreno.

****

MAANDAG
SPORTPARK MARIE PAMPOEN
15.00-17.00 uur voetbal.
15.00-18.00 uur dammen.

****

Vitesse effectiever dan Roda JC: 0-2

KERKRADE - Roda JC heeft vrijdagavond voor de tweede keer dit seizoen verloren. Op eigen veld werd een ontluisterende nederlaag (0-2) geleden tegen Vitesse. Voor de Arnhemmers was het de eerste zege van de competitie.

De ploeg uit Kerkrade lijkt zijn doelstelling nu al te moeten bijstellen. Voor de competitie werd gegokt op een plaats in de subtop. Vooralsnog is dat te veel gevraagd. Na drie speeldagen heeft alleen routinier Hanssen voor Roda JC gescoord.

Roda JC schoot vrijdagavond vooral te kort in de afwerking. In de sterke openingsfase kreeg de thuisclub via Hanssen, Hofstede en Nascimento drie opgelegde mogelijkheden, die allen werden gemist. Al na een kwartier was het gedaan met het overwicht van de Limburg.

Vitesse gaf Roda JC daarna vooral een les in doelmatigheid. De Arnhemmers combineerden beter en maakten dankbaar gebruik van de geboden ruimte. Na 20 minuten stelde John van den Brom de vrijstaande Roberto Straal met een fraaie pass in staat koppend te scoren (0-1).

Vanaf het moment dat regisseur Van den Brom een knullig misverstand in de kwetsbare Roda JC-verdediging koelbloedig afstrafte (0-2), speelde Vitesse een gewonnen wedstrijd.

Na de pauze bespaarde Roda JC-doelman Ronald Waterreus zijn elftal van een regelrechte blamage. Met enkele knappe reflexen voorkwam de jonge keeper dat Cocu, Latuheru, Van Arum en Van den Brom het krachtsverschil nog beter in de score vertaalden.

Wit-Rusland wint Damolympiade

MORI - Wit-Rusland heeft in Mori (It.) de tweede Damolympiade gewonnen. In de laatste ronde versloeg de ploeg van oud-wereldkampioen Anatoli Gantwarg Litouwen met 5-1.

Mede-koploper Rusland kwam tegen de Oekraïne niet verder dan 3-3. Nederland verloor zijn laatste wedstrijd met 2-4 van Letland. Van Berkel moest zijn meerdere erkennen in Wigman, waardoor de Letten met kopman Valneris het brons veroverden.

Schultz naar halve finales

SCHENECTADY - Brenda Schultz heeft zich vrijdag geplaatst voor de halve finales van het internationaal toernooi in Schenectady, dat geldt als voorbereiding op de US Open. Schultz versloeg in de kwartfinales Helen Kelesi uit Canada in twee sets: 6-2 6-3. Stephanie Rottier werd uitgeschakeld door Marianne Werdel uit de Verenigde Staten.

De Heemsteedse was vorig jaar winnares van Schenectady, dat met 100.000 gedevalueerde dollars is gedoteerd. Ze is als vierde geplaatst en daarmee de enige beschermde speelster die is doorgedrongen tot de laatste vier. De overige halve finalisten zijn Werdel, de Duitse Rittner en Labat uit Argentinië.

Servische president ondersteunt conferentieresultaat

Strijd gaat door in Bosnië ondanks Londense vredesoproep

SARAJEVO - De Serviërs en Bosniërs in Bosnië-Hercegovina hebben zich vrijdag weinig aangetrokken van de oproep van de conferentie in Londen aan de strijdende partijen de vijandelijkheden te staken. De hoofdstad Sarajevo werd opnieuw beschoten en ook op andere plaatsen in Bosnië werd slag geleverd.

In Sarajevo zijn sinds het middaguur zeker negen mensen gedood en 78 gewond geraakt. Elders in Bosnië-Hercegovina zijn sinds donderdag zeker 35 mensen om het leven gekomen en 184 gewond geraakt. Hoge functionarissen van de Verenigde Naties zeiden dat zowel de Bosniërs als de Serviërs weinig bereidheid tot vrede vertonen. Cedric Thornberry, hoofd Civiele zaken van de VN-vredesmacht (UNprofor) in Sarajevo sprak de hoop uit dat diplomatiek optreden in Europees en internationaal kader vruchten zal opleveren.

De commandant van UNprofor in de Bosnische hoofdstad, de Egyptische generaal Hosen Ali Abd El Razik, noemde het beschieten van de stad geen gunstig teken voor vrede. Naar zijn mening laten de Serviërs en Bosniërs daarmee weten dat zij niet bereid zijn hun zware wapens onder toezicht van de VN te brengen. In Londen beloofden de strijdende partijen dat juist wel te zullen doen. Thornberry zei dat het nog te vroeg is om te zeggen of door 'Londen' de atmosfeer zal verbeteren, maar dat de partijen tot nu toe niet hebben gedaan wat zij hebben beloofd.

De Bosnische inwoners van Sarajevo, die vrijdag wegens nieuwe beschietingen door de Serviërs een veilig heenkomen moesten zoeken, zeiden geen vertrouwen in de afspraken van Londen te hebben. Hun reacties waren overwegend boos en bitter. Een Bosnische vrouw zei dat de Serviërs slim zijn geweest en dat hun verklaringen verstandig lijken. "maar zij kunnen wapens en grondgebied afstaan, omdat zij alles al hebben".

MENING HERZIEN

Milosevic heeft in de loop van vrijdag zijn aanvankelijk negatieve oordeel herzien. Hij verwelkomde vrijdag de resultaten van de Joegoslavië-conferentie in een vraaggesprek met het Britse televisiestation Channel Four. De gemaakte afspraken zijn een "goede formule", aldus de Servische president. Het was voor het eerst dat Milosevic serieus reageerde op de resultaten van de conferentie. Milosevic, die op de conferentie herhaaldelijk in het beklaagdenbankje werd gezet, ontkende dat hij streeft naar een groot-Servië en riep Serviërs in Bosnië-Hercegovina op iedereen te arresteren die zich schuldig maakt aan schendingen van de mensenrechten.

Het al of niet opdelen van de republiek Bosnië-Hercegovina zal volgende week een van de belangrijkste onderwerpen van gesprek zijn op het vervolg van de Joegoslavië-conferentie in Genève. Dat heeft Cyrus Vance vrijdag in Londen bekendgemaakt tijdens een persconferentie. Opdeling is eerder al verworpen maar volgens Vance zijn "alle suggesties welkom". Volgende week komen de drie strijdende partijen in Bosnië-Hercegovina bij elkaar onder leiding van de twee voorzitters van de conferentie, de VN-gezant Cyrus Vance en de EG-gezant David Owen. De Bosnische president Alija Izetbegovic, de Kroatische leider Mate Boban en de Servische leider Radovan Karadjic nemen aan de bijeenkomst deel.

INGEZONDEN

EEN REACTIE op de brief van de heer Piet W. Sybrandy d.d. 26 augustus 1992. Ik zou graag willen weten waarop hij zijn 'educated guess' baseert.

Er zijn naar schatting vijfenzestigduizend Antillianen én Arubanen in Nederland. Stel dat tienduizend daarvan Arubanen zijn. Dat lijkt mij een redelijke schatting. Er zitten dan zo'n vijfenvijftigduizend Antillianen in Nederland, waarvan maar vijfduizend werk hebben.

Dat lijkt mij zeer ongeloofwaardig, meneer Sybrandy, tenzij jij anders kunt bewijzen.

SERGIO RICHARDSON
Curaçao

AGENDA BONAIRE

POLITIE: 8000
BRANDWEER: 8222
TAXICENTRALE: 8845
HOSPITAAL: 8900

LANDFILL te Lagoen: maandag t/m vrijdag van 07.00-16.00 uur; zaterdag van 08.00-12.00 uur; zondag gesloten.

OPENBARE BIBLIOTHEEK
(**openingstijden** voor het publiek)
maandag en donderdag van 14.00-18.00 uur; dinsdag en vrijdag van 08.00-12.00/14.00-20.00 uur; zaterdag van 10.00-12.00 uur.
(**openingstijden** voor lezers)
woensdag van 14.00-19.00 uur.

POSTSLUITING: maandag t/m vrijdag aangetekende stukken om 15.30 uur; gewone stukken om 16.30 uur.

SERVICE CLUBS
Lions: informatie H. van Bommel, tel.: 8896.
Rotary: woensdag 12.00 uur - Restaurant Beefeater.

GALERIA DI ARTE BONAIRE (Kaya Grandi 70): openingstijden: maandag t/m vrijdag van 08.00-12.00/14.00-18.00 uur; zaterdag van 08.00-12.00 uur.

POLITIECLUB (Weg naar Willemstoren): open op vrijdag van 20.00-24.00 uur; zaterdag van 12.00-24.00 uur.

LVV: **openingstijden Slachthuis** i.v.m. afwezigheid van de keurmeester zal tot nader order uitsluitend op donderdagen en vrijdagen geslacht en gekeurd worden.

STICHTING DIERENASIEL BONAIRE (Bonaire Animal Shelter Foundation, Lagunweg 26. Tel.: 8080): **openingstijden** maandag t/m zaterdag van 08.00-12.00/15.00-17.00 uur.

****

KLACHTEN(BEZORGING)
Shon Ma Carolina, Bld. J. Abraham 15, tel.: 8204 (na 18.00 uur tel.: 8342).

****

ZONDAG
DIVERSEN
LEZING
18.00 uur over aids en venerische ziekten (sprekers: dr. Frans Cicilia en Maite Snijdrs) - Sentro di Bario Rincon.

****

Wijziging sunset kaminata

WILLEMSTAD — Plataforma Otrobanda kondigt aan dat de 'sunset kaminata', die elke eerste en derde zondag van de maand gehouden wordt, een kleine wijziging ondergaat voor de maand september.

In verband met de viering van 150 jaar katholiek onderwijs op 6 september op het Molenplein met een Heilige Mis en daarna een 'ban topa' op het Plasa Brion en in het Martinus-complex, heeft Plataforma haar 'kaminata' uitgesteld.

In plaats van eerste en derde zondag van september worden de 'kaminata's van september aanstaande zondag 30 augustus en zondag 13 september gehouden.

De gidsen Beto Adamus en Joop Hart starten precies om kwart over vijf 's middags bij de grote klok tegenover de brug op het Plasa Brion. Voor informatie kan men Joop Hart bellen (tel.: 378718). Er is ook een 'kaminata' elke woensdagmiddag om kwart over vijf.

Expo in Maduro Travel

Lachen en huilen met Luigi Pinedo

IN AANWEZIGHEID VAN de waarnemend gouverneur van de Nederlandse Antillen, Rose-Marie de Paula, opende gisteravond directeur Henry van der Kwast van de Madurogroep een expositie van schilderijen van Luigi Pinedo in het kantoor van Maduro Travel. Dit is de derde keer dat Maduro Travel een dergelijke expositie organiseert in haar kantoor. Van der Kwast is er nog steeds enthousiast over: zijn mensen werken in een prettige, afwisselende sfeer en de bezoekers van het kantoor hebben iets om naar te kijken. De kunstenaar behoudt daarbij de volledige vrijheid, benadrukte hij. Maduro stelt geen eisen aan wat geschilderd moet worden of wat wel of niet in aanmerking komt voor een expositie.

EXPERIMENTEREN

Luigi Pinedo staat op Curaçao bekend om zijn Curaçaose landschappen en mooie stadsgezichten en landhuizen. Een ideale schilder dus om in een reisbureau te laten exposeren. Maar Luigi Pinedo is de laatste tijd van zijn bekende stijl afgestapt. Hij is aan het experimenteren geslagen. Vorig jaar op de Gala di Arte in het ITC, de expositie ter gelegenheid van 75 jaar MCB, kwam Pinedo al met drie kubistische, abstracte schilderijen. Deze keer zijn zijn experimenten een andere kant opgegaan. Hij heeft als thema de clowns gekozen. Vrolijke, treurige, lieve, wrede, allerlei soorten clowns. Meest abracte of naar het abstracte neigende figuren die door een mond of oog of andere penseelstreek even het idee van een clownsfiguur oproepen. Of bij de schilder de clown oproepen, zoals bij 'Il Maestro', de dirigent, en bij het helemaal abstracte 'Mi mes', mijzelf.

Het is een verrassing, dit werk van Pinedo, dat is zonder twijfel waar. Een prettige verrassing? Soms wel, soms niet. Pinedo wil niet vastroesten in zijn bekende schilderstijl en zoekt naar nieuwe wegen. Dat is positief. Het toont dat hij bereid is zich open te stellen en nieuwe wegen wil onderzoeken. Maar de keus van die nieuwe wegen valt niet altijd mee. In deze nieuwe serie werk komt vooral zijn zoeken naar voren. Er zijn stijlelementen te herkennen van verschillende andere Curaçaose en buitenlandse schilders: de rode bal van Annemiep Oltheten, de vlinderachtige bloemen/ogen van Capricorne, kleurcombinaties van Zanolino en natuurlijk de klassieken, zoals Picasso en Braque.

KLEURRIJKE VLAKVERDELING

Pinedo is eraan gewend een goede compositie op te zetten, met een duidelijke vlakverdeling, zoals in landschappen en huizenschilderijen noodzakelijk is. Dat komt hem van pas in deze nieuwe vormen. Daar waar zijn oude stijl door de nieuwe vormen heen komt kijken en het niet zozeer om de clowns gaat als wel om de vlakverdeling en het kleurgebruik, komen de beste kanten van Pinedo naar voren. Dan kan het om clowns gaan, om dirigenten of om landhuizen, dat is niet meer belangrijk. Het werk van Pinedo is kleurrijk en in evenwicht en zal een mooie decoratie opleveren voor een lege muur in elk huis. Deze nieuwe serie is verrassend en doet uitkijken naar nieuw werk van Pinedo om te zien hoe hij een versmelting zal bewerkstelligen van zijn oude en en nieuwe stijl. Want het zoeken naar nieuwe wegen en nieuwe impulsen is belangrijk, maar de oude vertrouwde weg blijft het veilige uitgangspunt waardoor we de nieuwe paden durven bewandelen.

De expositie van acryl-schilderijen van Luigi Pinedo is te bezichtigen in het kantoor van Maduro-Travel tijdens kantooruren.

NEL CASIMIRI

Liberale regeringspartij: Geen haast met wijzigen asielwet

Ultra-rechts vervolgt asielzoekers andere Duitse steden

ROSTOCK - Rechtsextremistische jongeren hebben de nieuwe onderkomens van uit Rostock geëvacueerde asielzoekers als nieuwe doelwitten gekozen, zo heeft de Duitse politie vrijdag bekendgemaakt. Zo kwam het in Hinrichshagen vrijdagavond tot ongeregeldheden. Na grootscheepse rellen werden deze week asielzoekers uit Rostock overgebracht naar Hinrichshagen en Greifswald, twee plaatsjes bij Rostock. Ook bij een van de drie asielzoekerscentra in Greifswald braken vrijdagavond ongeregeldheden uit, waarbij rechts-radicale jongeren een auto in brand staken. De politiebewaking bij alle drie de onderkomens van asielzoekers is versterkt. De politie noemde geen aantallen maar andere bronnen melden dat honderden jongeren op weg waren naar Greifswald.

De politie in Rostock maakte zich vrijdag op voor nieuwe ongeregeldheden zaterdag, wanneer circa tienduizend linkse demonstranten worden verwacht om te protesteren tegen de vreemdelingenhaat in Duitsland. De autoriteiten vrezen dat linkse 'autonomen' dan slag zullen leveren met skinheads en andere rechtsradicalen. Een politiemacht van tweeduizend man is op de been gebracht. Vrijdagavond bleef het voor het eerst deze week rustig in Rostock zelf. Inmiddels is politiecommandant Siegfried Kordus van Rostock vervangen. De organisatoren van de demonstratie "Stop de pogroms" zeiden in Berlijn niet uit te zijn op confrontaties. Negen vakbonden en de sociaaldemocratische SPD hebben opgeroepen tot deelname aan de protestmars tegen racisme.

In de regeringscoalitie van liberalen en christendemocraten kwamen vrijdag spanningen aan het licht over de vraag of in reactie op de rellen het asielrecht snel moet worden beperkt. Vooral bij de liberale FDP gaan stemmen op om het asielrecht niet te snel te veranderen. De FDP-minister van Justitie, Sabine Leutheusser-Schnarrenberger, betoogde vrijdag dat de problemen in Rostock niet kunnen worden opgelost door veranderingen in het asielrecht.

Een groep van ongeveer veertig jongeren had eerder al - in de nacht van donderdag op vrijdag een centrum voor asielzoekers aangevallen in de Oostduitse stad Stendal (deelstaat Sachsen-Anhalt). Door tijdig ingrijpen van de politie kon een bestorming voorkomen worden, zeiden agenten 's ochtends. De jongeren lukte het wel auto's en telefooncellen te beschadigen. De politie nam knuppels in beslag en heeft de namen van de jongeren genoteerd. Bij de aanval werden leuzen tegen buitenlanders geschreeuwd. In Oschersleben, in dezelfde deelstaat, wierpen vrijdag vier mensen een molotov-cocktail naar een opvanghuis voor asielzoekers. De inwoners konden de ontstane brand zelf blussen, zei de politie, en niemand raakte gewond.

Op 5 oktober verkiezing voor Kuwaytse parlement

NICOSIA - Het kabinet van Kuwait heeft vrijdag besloten op 5 oktober algemene verkiezingen te houden, meldde het staatspersbureau KUNA. Het besluit moet nog worden goedgekeurd door emir Jaber Al-Ahmed Al-Sabah, maar zal naar alle waarschijnlijk zondag gepubliceerd worden.

De Nationale raad, het ooit levendige parlement, was jarenlang de enige gekozen assemblee in de Golfstaten. Jongeren onder de 21 jaar en vrouwen hebben geen stemrecht, evenmin als de tienduizenden buitenlanders. Slechts vijftien procent van de overige Kuwayti's is stemgerechtigd: namelijk alleen degenen die op vooroudelijke wortels in Kuwayt voor 1920 kunnen bogen.

Zeven jaar geleden, tijdens de oorlog van Irak tegen Iran, werden er voor het laatst verkiezingen gehouden. Het toen gekozen parlement, dat formeel alleen raadgevende bevoegdheid had, werd in 1986 weer ontbonden. Onder druk van de democratische beweging in Kuwayt, die versterkt werd als gevolg van zeven maanden Iraakse bezetting, beloofde de emir vorig jaar verkiezingen voor oktober 1992 en herstelde hij de Nationale raad (parlement) in ere.

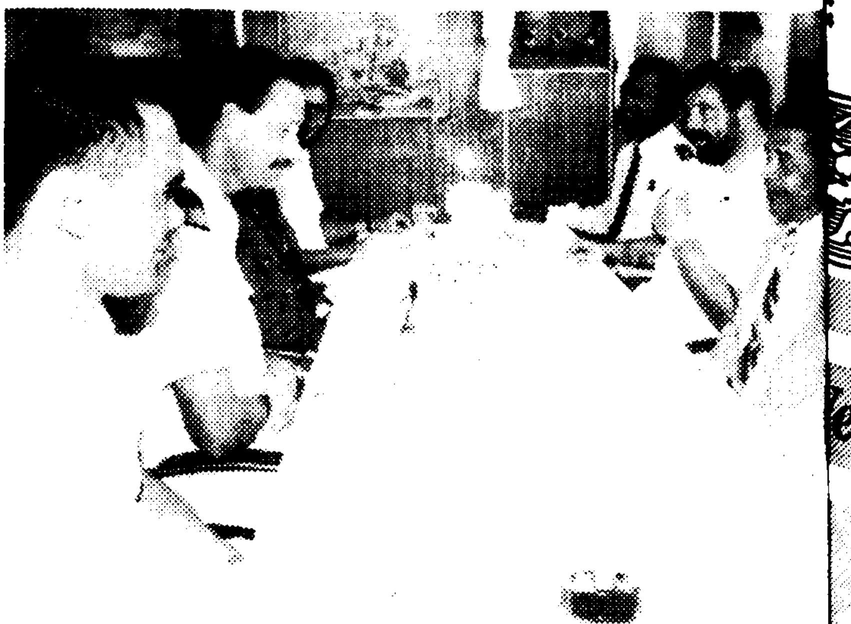
Baby-weegschalen

■ KRALENDIJK — Afgelopen woensdag bood de OFASA (Obra Filantropika di Asistensia Sosial Adventista) de wijkcentra Antriol en Noord di Saliña twee babyweegschalen aan. Gedeputeerde Noris Gomes gezondheidszorg nam beide weegschalen in ontvangst.

Op de foto links de ge[d] ... teerde en midden de vert[e]woordigster van de OFS[A] Janga.

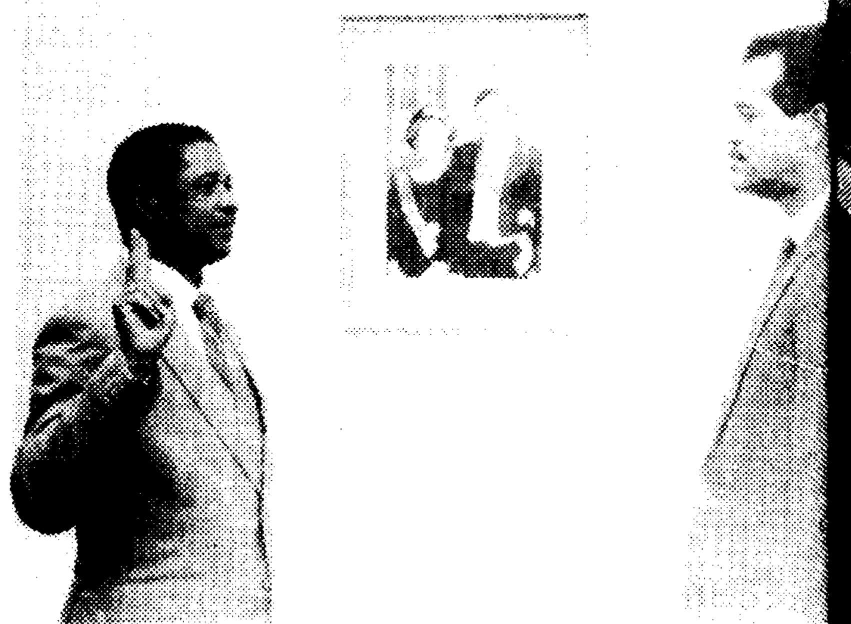
Diner op oorlogsbodem

■ KRALENDIJK — Vrijdag verrichtte de nieuwe waarnemend gezaghebber Eddy Silie zijn eerste officiële daad. Hij bracht een bezoek aan de oorlogsbodem de 'Philips van Almonde'. Het schip, dat enkele maanden gestationeerd zal blijven in de Antillen bracht een eerste bezoek aan Bonaire.

Waarnemend gezagh[ebber] Silie liet zich vergezellen [door] ex-collega Anthony va[n] Douanedienst Bonaire e[n] gadecommandant van p[...] onderinspecteur t[...] klasse Eithel van Am[...] laan.

Silie ingezworen

■ KRALENDIJK — Maandag legde de gepensioneerde douaneambtenaar Eddy Silie de eed als waarnemend gezaghebber af in de handen van gezaghebber mr. Frits Goedgedrag. Silie volgt daarmee ex-waarne[mend] gezaghebber Richard [...]mers op.

Op de foto links wa[arnemend] gezaghebber Eddy [...] en rechts gezaghebber Frits Goedgedrag.

Wegens talrijke juridische verzoeken

Uitstel behandeling tegen agenten in Rodney King-zaa[k]

LOS ANGELES - Een Amerikaanse federale rechter heeft donderdag de rechtszaak tegen vier blanke politieagenten die verdacht worden van het mishandelen van Rodney King uitgesteld tot 2 februari 1993. De zaak zou eigenlijk op 29 september dienen.

De jurist van de arrondissementsrechtbank van Los Angeles motiveerde het uitstel met het argument dat er talrijke petities zijn binnengekomen van de advocaten van de verdachten. Een van de petities vraagt om het seponeren van de zaak, omdat de verdachten geen garanties op een onbevooroordeeld proces kunnen worden gegeven. De advocaten van de verdediging hebben aangevoerd dat de publiciteit die het eerste proces van de politie-officieren omringde, de leden van de overwegend blanke jury in hun eindoordeel te sterk zal beïnvloeden.

De vier verdachten wordt ten laste gelegd dat zij met buitensporig geweld de 27-jarige zwarte automobilist Rodney King hebben gemolesteerd. King werd o[p] maart 1991 na door politie te zijn achter[vol]gd wegens te hoge snelheid zijn auto gesleurd en te[...] de grond geslagen. Vi[...] beelden die een amat[eur] filmer van de gebeurt[enis] heeft gemaakt, laten er [geen] twijfel over bestaan da[t] vier agenten er ongebreid[eld] op los sloegen. Het aller[...] omstreden vonnis da[t] eerste instantie de [...] beklaagden vrijsprak lei[dde] tot een explosie van gew[eld] in Los Angeles en elder[s] de Verenigde Staten waa[r] ook tientallen men[sen] omkwamen.

WILLEMSTAD — De [uit]slagen van de op 25 [aug]ustus gespeelde bridge[...] strijden van Asiento da[...] zien er als volgt uit:

1. Geenen/De V[...] 67.46%; 2. Van Beek/Bla[...] voort 59.52%; 3. De P[...] Genen en V.d. Jagt/W. [...]tilus 56.48%; 5. Berkho[...] Henriquez 52.78%.

De overigen tien [...] scoorden beneden vijftig [pro]cent.

tockmarket-NEWS

ORK	PREV.	28-8	FRANKFURT	PREV.	28-8	AMSTERDAM	PREV	28-8
ONES	3254	3267	DAX INDEX	1513	1516	EOE INDEX	279.40	278.34
P.	21.13	21.13	ASKO	636.00	665.00	ABN-AMRO	45.42	44.80
ER B	53.50	53.88	BASF	211.40	208.50	AEGON	61.40	61.80
	42.25	42.13	BMW	505.80	503.50	AHOLD	78.00	77.70
	28.00	27.88	COMMERZBANK	221.00	219.70	AMEV	54.30	54.30
LL S	36.88	37.00	DAIMLER BENZ	610.80	614.00	AKZO	142.70	141.50
ER	19.50	19.00	DEUTSCHE BANK	606.50	607.00	BOLS	44.00	45.00
RP	17.25	17.13	HOECHST	237.90	238.50	BUHR.TET.	37.40	35.90
L CO	27.13	28.13	KAUFHOF	436.50	429.00	DAF	18.80	17.60
OLA	42.88	43.25	MAN	290.00	296.00	DSM	101.10	100.10
L	35.88	36.63	PREUSSAG	353.00	357.00	ELSEVIER	105.80	106.40
P	49.63	50.00	SIEMENS	589.00	588.00	FOKKER	19.50	19.70
ODAK	45.00	44.88	VW	324.50	323.00	GIST BROC.	35.00	34.40
	63.63	64.25				HAGEMEYER	129.30	128.00
	40.25	39.75				HEINEKEN	170.80	170.20
ECT.	74.38	73.25	LONDON			HOOGOVENS	38.10	38.60
TORS	33.75	33.38				HUNT.DOUGLAS	47.70	48.50
	41.88	41.63	FT-100 INDEX	2311	2312	ING	44.80	44.30
AKE	12.88	13.25				KLM	25.20	25.20
	87.38	87.25	ARGYLL	3.22	3.19	KNP	41.10	40.70
G	68.00	68.13	BARCLAYS BANK	2.87	2.87	NEDLLOYD	35.00	34.50
LDS	43.13	42.75	BASS	4.85	4.72	PHILIPS	24.22	24.00
	49.88	49.38	BRITISH STEEL	0.50	0.50	ROBECO	88.00	88.00
.MNC	98.00	98.25	BRITISH TEL	3.45	3.47	ROLINCO	89.30	89.20
CORP	64.25	65.13	BTR	4.12	4.03	RORENTO	73.50	73.50
	79.88	78.13	CADBURY	4.43	4.37	RODAMCO	42.00	42.10
IS	81.25	81.88	CABLE & WIRE	5.00	5.03	ROYAL DUTCH	144.60	143.60
	60.13	59.50	GRAND MET	3.89	3.89	UNILEVER	178.60	178.10
	41.25	41.75	MARKS & SPENCER	2.97	2.96	VMF STORK	37.20	36.80
N	33.75	33.75	REDLAND	3.58	3.61	VNU	73.50	76.80
TH	30.13	30.00	TATE & LYLE	2.88	2.94	WESSANEN	88.20	89.10
	339.70	340.85	TOKYO			TORONTO		
	3.73	3.71	NIKKEI DOW IND.	17555	17970	TSE 300	3392	3402
OIL	21.13	21.24	BRIDGESTONE	1139	1150	ALCAN	18.88	19.00
			CANON	1330	1330	BELL	46.00	45.75
	124.90	123.35	DAI ICHI KANGYO	1690	1780	BANK OF NS	23.63	23.50
			DAIWA SEC.	855	932	CAN.PAC.	16.75	16.63
ANK	1.41	1.41	HITACHI	810	815	INASCO	35.63	35.63
			HONDA MOT.	1300	1320	LAIDLAW	10.13	10.00
	197.97	198.42	JAPAN AIRLINES	691	689	MOORE	21.50	22.00
			NOMURA SEC.	1490	1550	NORANDA	19.63	19.50
	1.60	1.58	NIPPON STEEL	295	311	PLACER DOME	12.38	12.63
	142.95	143.65	MAZDA	444	478	POWER CORP.	15.88	16.00
	83.76	83.60	SONY	4290	4200	ROYAL BANK	25.25	25.00

ervanger Collor de Mello

BRASILIA - Volgens politwaarnemers in Brazilië bewind van president ndo Collor de Mello en kwestie van weken. het geval Collor de Mello wordt afgezet of zelf besluit af te treden wordt hij opgvolgd door zijn vice-president Itamar Franco. (AFP-satellietfoto)

Financieel Nieuws

Aanhoudende spanningen in EMS

AMSTERDAM - Op de internationale wisselmarkten zijn vrijdag grote spanningen blijven bestaan tussen de koersen binnen het Europese Monetaire Stelsel (Ems). Vooral de posities van het pond sterling en de lire zijn uiterst zwak door de kracht van de mark. Maar in Brussel is vernomen dat de EG-landen op dit moment onder geen beding een herschikking van de EMS-koersen willen. De amerikaanse dollar wist zich vrijdag redelijk te handhaven.

Het pond sterling moest weer terrein prijsgeven na twee dagen van betrekkelijke stabiliteit. Bij het slot van de handel op de wisselmarkt in Amsterdam werd f 3,1460 genoteerd, ruim een halve cent minder dan de slotkoers van f 3,1515 op donderdag. Daarmee zit het pond nog maar anderhalve cent boven het onderste interventiepunt binnen het EMS, dat op f 3,1305 ligt. De lire heeft de bodem al bereikt en de Italiaanse Centrale Bank moest de munteenheid dan ook steunen door lires op te kopen in ruil voor marken.

Vrijdag is in EG-kringen in Brussel vernomen dat er plannen zijn om namens de bij het EMS aangesloten landen een verklaring uit te geven waarin een herschikking van de koersen wordt uitgesloten. Het zou weinig zinvol worden geacht de koersen aan te passen voorafgaand aan het Franse referendum over de verdragen van Maastricht op 20 september. Als de Fransen nee zeggen ontstaan er vrijwel zeker opnieuw grote monetaire spanningen. Uit een vrijdag gepubliceerde opiniepeiling blijkt dat de kans daarop groot is.

Voor de Amerikaanse dollar werd op de wisselmarkt in Amsterdam een slotkoers vastgesteld van f 1,5880. Dat was duidelijk lager dan de f 1,5960 van donderdag, maar gelijk aan de slotkoers in New York op donderdagavond. De koers ligt nog steeds dicht bij het naoorlogse dieptepunt van f 1,5760 dat afgelopen dinsdag werd geregistreerd.

De Europese effectenbeurzen sloten vrijdag vrijwel onveranderd ondanks nieuwe koerswinsten op de beurs in Tokyo. Op de Londense beurs boekte de Financial Times-index van 100 aandelen een minimale stijging van 1,0 punt tot 2.312,6. De Dax-index in Frankfurt steeg met 3,05 punten tot 1.516,47.

NIO verstrekte minder geld aan ontwikkelingslanden

DEN HAAG - De Nederlandse Investeringsbank voor Ontwikkelingslanden (NIO), een dochterbedrijf van de Nationale Investeringsbank dat op verzoek van de overheid leningen en schenkingen verzorgt aan de ontwikkelingslanden, heeft in het eerste halfjaar voor f 183,7 miljoen contracten gesloten. In de eerste helft van 1991 was dat f 289,5 miljoen. Van de contracten had f 156,7 miljoen betrekking op schenkingen en f 27 miljoen op leningen. Verder hebben de ontwikkingslanden voor f 155,3 miljoen gebruik gemaakt van eerder toegekende faciliteiten.

De vermindering van de bedragen in de eerste zes maanden houdt onder meer verband met de lange aanloopperiode van het programma Ontwikkelingsrelevante Export Transacties, ORET, dat enkele aflopende programma's moet vervangen. Verder is van invloed dat het kabinet vorig jaar heeft besloten ontwikkelingshulp minder in de vorm van leningen en meer via schenkingen te verlenen. Ten slotte speelt ook de beëindiging van de ontwikkelingsrelatie met Indonesië een rol.

In bet eerste halfjaar is voor f 227 miljoen op de kapitaalmarkt aangetrokken voor de lopende leningcontracten en herfinanciering en vervroegde aflossing van leningen uit voorgaande jaren. In de eerste helft van 1991 was dat f 116,5 miljoen.

Met de overheid wordt bezien of verdere taken bij de uitvoering van de ontwikkelingssamenwerking aan de NIO kunnen worden uitbesteed. Deze taken zullen naar verwachting komen te liggen in de sfeer van beheer, administratie en adviesverlening.

Het balanstotaal van de nio is sinds eind 1991 gedaald van f 7503 miljoen naar 7322 miljoen. Er was in het eerste halfjaar een nettowinst van f 119.000 tegen f 122.000 in de eerste helft van 1991.

IMF ziet versnelde groei wereldeconomie in 1992

WASHINGTON - De wereldeconomie zal in de tweede helft van dit jaar en in 1993 verder aansterken, al blijft de groei onregelmatig en zwak in vergelijking tot voorgaande herstelperiodes. Over heel 1992 zal de economische groei in de industrielanden gemiddeld 1,8 procent bedragen, terwijl voor 1993 een groei wordt voorzien van 3,2 procent.

Dat schrijft het Internationale Monetaire Fonds (IMF) in zijn halfjaarlijkse "World Economic Outlook'. Dit inmiddels uitgelekte rapport wordt in september tijdens de komende vergadering van het IMF en de Wereldbank in Washington officieel gepubliceerd. Het nieuwe groeipercentage voor 1992 overtreft de voorgaande prognose uit april met bijna een half procent. Destijds hield het IMF rekening met een groei van 1,4 procent, terwijl voor 1993 een groei van 3,6 procent werd voorspeld.

De afnemende groei in Japan zal volgens het instituut in het tweede semester dit jaar ruimschoots worden gecompenseerd door een bescheiden opleving in de Verenigde Staten en delen van Europa. Voor de VS rekent het instituut op een groei van het Bruto Binnenlands Produkt (BBP) met 2,1 procent. Vorig jaar kromp het BBP van de VS nog met 0,7 procent. In 1993 houdt het IMF in de VS een groei met 3,4 procent voor mogelijk. Het BBP bevat de totale waarde van geproduceerde goederen en diensten in een land, exclusief inkomsten uit het buitenland.

Voor Duitsland rekent het fonds op een groei van 1,9 procent dit jaar tegen 0,9 procent in 1991. Volgend jaar behoort een acceleratie naar 2,8 procent tot de mogelijkheden. De prognoses voor Japan zijn niet al te optimistisch. Ging het instituut in mei nog uit van een groei in 1992 met 2,2 procent, inmiddels is die voorspelling bijgesteld tot 1,9 procent. De Japanners moeten het volgend jaar doen met een groei van 3,5 procent. In mei ging het IMF nog uit van 3,9 procent.

Groei van de werkgelegenheid zit er volgens de onderzoekers de komende vijftien maanden niet in. In Noord-Amerika en Groot-Brittannië kan de werkloosheid zelfs wel eens iets toenemen, aldus het IMF.

De trage en soms zelfs negatieve groei in de industrielanden heeft de inflatie teruggebracht tot een niveau dat zelfs volgens maatstaven uit de jaren zestig laag is. In de belangrijkste industrielanden zal de geldontwaarding volgens het IMF dit jaar teruglopen van gemiddeld 4,3 tot 3,2 procent.

In Griekenland en Portugal echter blijft de inflatie de komende maanden een groot probleem. Ook in Nederland, Spanje, Oostenrijk en Zwitserland neemt de geldontwaarding sneller toe dan het instituut toelaatbaar acht.

Het IMF heeft zijn goedkeuring verleend aan een krediet van 29 miljoen dollar ten gunste van ALBANIE. De lening is bedoeld als bijdrage aan de pogingen om de economie van het land weer in het juiste spoor te krijgen. Het IMF heeft wel laten weten dat het succes van die pogingen sterk afhangt van hulp die Albanië van de rijke landen moet krijgen.

***

De voormalige Australische zakenmagnaat ALAN BOND krijgt een nieuw proces. In mei werd hij tot 2,5 jaar cel veroordeeld wegens ongeoorloofde financiële transacties. Bij het proces zou een valse getuigenis zijn afgelegd. Bond is voorlopig op vrije voeten gesteld tegen een borgsom van 100.000 Australische dollar (Nf 113.000).

***

Het accountants- en adviesbureau COOPERS + Lybrand Dijker Van Dien heeft met de stichting CIVI overeenstemming bereikt over de overneming van de adviesactiviteiten van Civi Consultancy in Leidschendam. Dat bureau is in de jaren vijftig voortgekomen uit het ministerie van Economische zaken en heeft de afgelopen decennia bijgedragen aan de uitvoering van het Nederlandse industriebeleid.

***

Het chemie- en farmaciebedrijf HOECHST Holland heeft over de eerste helft van dit jaar een resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening voor belastingen van Nf 34 miljoen behaald tegen Nf 28 miljoen in dezelfde tijd van 1991.

Koerswinsten Wall Street beperkt door dollarzorgen

NEW YORK - De Newyorkse effectenbeurs is vrijdag voor de vierde achtereenvolgende dag hoger gesloten. De Dow Jones-index van de dertig belangrijkste aandelen steeg met 12,98 punten tot 3.267,62. De verhouding tussen de aantallen hoger en lager sluitende fondsen bedroeg negen tegen acht. De omzet kwam uit op een mager totaal van 154 miljoen aandelen tegen 180 miljoen op donderdag.

De Dow Jones-index lag vrijwel de hele dag boven het slotniveau van donderdag met een maximale winst van vijftien punten. Volgens handelaren werden de koerswinsten beperkt door vrees voor een nieuwe inzinking van de dollar, die zich de afgelopen dagen goed had weten te handhaven. De dollar had het vrijdag moeilijk tegenover de yen, die profiteerde van het gigantische conjunctuurprogramma dat in Japan werd gepresenteerd. Dat had zijn weerslag op de obligatiemarkt.

Tegenover de Duitse mark en de gulden bleef de dollarkoers op de valutamarkt in New York op peil. Tegen het slot van de handel werd f 1,5895 genoteerd na een slotkoers van f 1,5880 in Amsterdam. Donderdag sloot de dollar in New York op f 1,5880.

Via pamfletten in Arabisch:

VS raden Iraki's aan zich koest te houden

WASHINGTON - Amerikaanse piloten hebben pamfletten uitgegooid boven zuid-Irak met de waarschuwing dat Iraakse vliegtuigen of helikopters die zich wagen in het luchtruim ten zuiden van de 32e breedtegraad, zullen worden neergeschoten. Een woordvoerder van het Amerikaanse ministerie van Defensie heeft dat vrijdag gezegd.

De woordvoerder zei dat de pamfletten in het Arabisch zijn gesteld. Zij waarschuwen Iraakse piloten dat zij niet tussenbeide moesten komen in de zone die voor de Iraakse luchtmacht tot verboden gebied is verklaard en dat zij neergeschoten zullen worden als zij ten zuiden van de 32e breedtegraad komen. Ook worden de Iraki's gewaarschuwd dat zij niet met hun radar de "geallieerde' vliegtuigen moeten volgen.

Vrijdag, op de tweede dag van de patrouilles in de zone die voor de Iraakse luchtmacht is verboden, vertoonden zich opnieuw geen Iraakse vliegtuigen. De Amerikanen patrouilleerden met F-15 gevechtsvliegtuigen vanuit Saudi-Arabië, F-18 gevechtsbommenwerpers vanaf het vliegdekschip Independence in de Perzische Golf, en voerden AWACS-verkenningsvluchten uit.

Britse Tornado's sloten zich vanuit Dhahran in Saudi-Arabië bij de Amerikanen aan. Franse Mirage 2000 vliegtuigen worden in de komende dagen in de regio verwacht. Deze is voor Irak verboden gebied verklaard met het doel de Shi'itische bevolking in het zuiden te beschermen tegen aanvallen van de troepen van Saddam Husayn.

Maandag in Utrecht overleg met regering

Links Filipijns verzet wil breuk Manila met VS

MANILA - De communistische opstandelingen in de Filipijnen zullen president Fidel Ramos volgende week oproepen de militaire banden met de Verenigde Staten te verbreken. Dit staat in een verklaring die het communistische Nationale democratische front (NDF) vanuit Utrecht, waar het zijn kantoor heeft, heeft gestuurd naar persbureaus in Manila.

De guerrillabeweging zal aandringen op beeindiging van de totale financiële afhankelijkheid door de hoge buitenlandse schuld van de Filipijnen. Ook mogen de Amerikanen geen toegang meer hebben tot de militaire faciliteiten in het land, aldus de verklaring. Het front zal verder aandringen op de vrijlating van zeshonderd politieke gevangenen als teken van goede wil van de regering.

De onderhandelingen tussen het verzet en de Filipijnse regering beginnen maandag in Utrecht. De regering zal daarbij worden vertegenwoordigd door de parlementariers Jose Yap en Eric Singson. Zij zullen praten met Jose Maria Sison, de in Nederland woonachtige oprichter van de verboden Communistische partij van de Filipijnen en met Luis Jalandoni van het NDF. De besprekingen duren tot woensdag. De vredesgesprekken met de communistische leiders worden gehouden op initiatief van president Fidel Ramos.

De in juni aangetreden Ramos, voorheen minister van Defensie, stelde vorige maand een grootschalige amnestie voor en hief het verbod op de Communistische partij op, die al 35 jaar verboden was. Ook stak hij de verzoenende hand uit naar de rechtse officieren die tot zes keer toe geprobeerd hebben Ramos voorganger Aquino ten val te brengen.

BEGRAFENIS

De terugkeer van de stoffelijke resten van de verdreven Filipijnse dictator Ferdinand Marcos, die voor volgende week op het programma stond, is uitgesteld tot eind september. Dit heeft zijn weduwe Imelda Marcos vrijdag gezegd. Zij had eerder gezegd niet in staat te zijn de bijna driehonderdduizend gulden op te brengen die nodig zijn om een vliegtuig te huren om het stoffelijk overschot te vervoeren van Honolulu naar zijn thuisprovincie Ilocos Norte in het noorden van de Filipijnen. President Fidel Ramos wil, uit angst voor mogelijke sociale onrust niet dat de stoffelijke resten in Manila aankomen.

Volgens advocaat:

Honecker kan geen twee jaar proces doorstaan

BERLIJN - De voormalige Oostduitse leider Erich Honecker is gezond genoeg om zijn gevangenschap te doorstaan en een proces bij te wonen, maar als de rechtzaak tegen hem twee jaar of langer duurt zal dat te veel voor hem zijn. Zijn advocaat Friedrich Wolf heeft dat vrijdag meegedeeld.

Wolf baseerde zich op informatie van gerechtsarts professor Volkmar Schneider, die Honecker medisch onderzocht. De voormalige DDR-staats en- partijleider lijdt aan leverkanker. De Berlijnse justitie wil Honecker, die in de Moabit-gevangenis verblijft, berechten wegens doodslag van 49, en poging tot doodslag van 24 Oostduitsers. De voorzitter van de strafkamer, onder wie de zaak-Honecker valt, zei twee weken geleden dat het proces zeker twee jaar zal duren. Honeckers advocaten willen met een beroep op de uitslag van het medisch onderzoek dat de aanklacht tegen hem wordt ingetrokken en dat het proces niet doorgaat

MENSEN

■ *Blije gezichten in Somalië. Kinderen in noord-Mogadishu krijgen te eten van de UNICEF-pot. Volgens de Verenigde Naties en andere organisaties sterven dagelijks tweeduizend Somaliërs in het door droogte geslagen land.*

Drugsverslaafden beter zonder vervangende drugs

De harde aanpak om **drugsverslaafden** te laten afkicken - zonder vervangende middelen en onder professionele begeleiding - boekt goede resultaten: 80 procent van de verslaafden die meedoen aan dit speciale programma heeft de verslaving overwonnen. Van de groep die evenmin vervangende drugs nam, maar zich niet in een therapeutische gemeenschap liet opnemen, lukte het maar 4,5 procent zonder harddrugs te leven.

Dat blijkt uit het proef schrift van M. Kooyman, die op 2 september promoveert aan de Erasmus Universiteit in Rotterdam. In 1972 startte Kooyman een behandelprogramma voor heroïne- en cocaïneverslaafden in de Emiliehoeve in Den Haag. Kern daarvan is dat er geen gebruik wordt gemaakt van vervangende middelen, zoals methadon. De hulpverlening duidt deze methode ook wel aan als "cold turkey".

Verslaafden worden in de Emiliehoeve niet gezien als willoze slachtoffers, maar als volwassenen die op hun destructieve gedrag aanspreekbaar zijn en keuzes kunnen maken. In deze therapeutische gemeenschap probeert de verslaafde samen met lotgenoten zonder verslavende middelen te leven.

Het totale programma duurt een jaar. Daarna moet de deelnemer negen maanden lang een nabehandeling volgen, waarbij hij zo nu en dan terugkeert naar de Emiliehoeve. In dit stadium proberen de hulpverleners ook ouders bij de behandeling te betrekken. Als dat lukt, blijkt de kans op welslagen van de behandeling twee keer zo groot. Van de junkies die de eerste fase van hun behandeling voltooiden, viel 20 procent alsnog terug in de oude verslaving. En hoe langer iemand meedeed, hoe groter de kans op succes, zo bleek. De resultaten van deze groep verslaafden waren veel beter dan van de controlegroep die wel met drugs stopte, maar zich niet liet opnemen.

Circusclown Popov trouwt in Breda

Burgemeester Nijpels van Breda zal dinsdag **het huwelijk** voltrekken van de wereldberoemde **circusclown Oleg Popov** (62) met de Duitse circusartieste Gabriëlle Lehmann (29). De plechtigheid vindt om 10.00 uur plaats in de trouwzaal van het stadhuis in Breda.

Een groot aantal collega's van het staatscircus van Moskou zal hierbij aanwezig zijn. Oleg Popov wil met zijn keuze voor Breda onder meer zijn waardering laten blijken voor de inspanningen die burgemeester Nijpels reeds vanaf zijn periode als tweede-kamerlid voor het circus in het algemeen heeft geleverd.

Diabetici zijn geen gevaar op de weg

Een ruim goedkeuringsbeleid voor het verstrekken van rijbewijzen aan **diabetici** is aan te bevelen. Wanneer de ziekte goed onder controle is, wanneer er weinig kans is op hypoglykemie (een soort flauwvallen als gevolg van een te laag glucosegehalte in het bloed) en de patiënt bovendien goed weet wat hij in zo'n geval moet doen, zijn er geen redenen om het rijbewijs niet af te geven. Wel moet uiteraard het gezichtsvermogen in orde zijn.

Dat schrijven een internist en twee co-assistenten van het Academisch Ziekenhuis Utrecht zaterdag in het Nederlands Tijdschrift voor Geneeskunde. Aanleiding voor hun verhaal is het plan van de Europese Gemeenschap om met nieuwe richtlijnen te komen over de gezondheidstoestand van een verkeersdeelnemer. Naar het verband tussen diabetes mellitus en de kans op verkeersongevallen is in Nederland geen onderzoek gedaan. In het buitenland wel en daaruit blijkt dat de kans op ongelukken voor diabetici niet duidelijk verschilt van die bij controlegroepen. Die kans ligt zelfs onder het gemiddelde omdat diabetici over het algemeen minder alcohol gebruiken en verantwoorde maatregelen nemen om ongelukken te voorkomen. Verder is de kans op hypoglykemieën niet erg groot. Naar schatting spelen dergelijke aanvallen bij slechts een op de duizend verkeersongevallen een mogelijke rol. Alcohol is honderden malen vaker in het spel.

Schilderingen nazibunker worden tentoongesteld

"Een versteend moment van de apocalyps uit het Derde Rijk". Op deze manier kwalificeert **Alfred Kernd'l**, directeur van het Duitse Archeologische Bureau, de wandschilderingen uit de bunker van Hitler, waarvan momenteel een selectie wordt tentoongesteld in Berlijn. De restanten, die zijn te zien in het tuighuis *Unter den Linden*, werden in 1990 ontdekt in de bunker van de rijkskanselarij naast de Potsdammer Platz in Berlijn. Met de keuze uit deze muurbeschilderingen, die op grootformaat foto's worden geëxposeerd, beogen de organisatoren en de Berlijnse wethouder van cultuur, Ulrich Roloff-Momin, een discussie te entameren over de vraag of de bunker als "gedenkteken" moet blijven bestaan. In het bezoekersboek bij de tentoonstelling kan iedereen zijn mening kenbaar maken. De eerste twee reacties vrijdag spraken zich uit voor behoud van de bunker. Het motief luidde: "We hebben ons verleden al veel te veel uitgewist."

De wandschilderingen dateren van 1941 en werden in 1990 na de val van de Berlijnse muur ontdekt in de ongeveer dertig meter lange bunkerruimte onder de rijkskanselarij. De werkelijke Führerbunker ligt tweehonderd meter verderop en tien meter dieper.

Voor Kernd'l tonen de beeltenissen van de op naturalistische wijze geschilderde soldaten "lijfwachten die zich rond de kern van de dictatuur ophielden". "Het zijn felle slaglichten van een uitermate verderfelijk samengaan van puberale aanmatiging en bekrompenheid", aldus Kernd'l.

Warmtekrachtcentrale benut energie ten volle

Het energiebureau van het electriciteitsbedrijf voor Groningen en Drenthe (EGD) in **Groningen heeft een nieuw** warmtekrachtaggregaat ontwikkeld dat gas voor de volle 100 procent benut. Het EGD is de eerste instantie dat er in is geslaagd zo'n installatie te ontwerpen, aldus drs. L. van Houten van het EGD.

Het aggregaat is uitermate geschikt voor de glastuinbouw. Het werkt volgens het principe van de warmtekrachtkoppeling, warmte die anders via schoorsteen of koelwater verwijnt, wordt omgezet in energie. Ook in ziekenhuizen, bejaarden- en verpleegtehuizen en in overdekte zwembaden kan de nieuwe installatie worden toegepast.

De nieuwe warmtekrachtcentrale levert, afhankelijk van het verbruik, besparingen op van enige duizenden guldens per jaar voor de gemiddelde tuinder. Verder wordt het milieu ontzien doordat de uitstoot van cfk lager ligt dan bij normale verbrandingsinstallaties.

Een prototype wordt volgende maand in Maastricht getoond tijdens de Europese beurs 'Energy Economy 1992'. Daarna wordt de eerste installatie overgebracht naar een rozenkwekerij in het Drentse Klazienaveen.

Geslaagd voor Engels

De resultaten van de in juni gehouden Engelse examens van de University of Cambridge (Engeland), zijn bekend gemaakt. Voor de *preliminary English test* slaagden: Edward Servania, Arlene Tramm, Preston van Blarcum, Mary Provence (*with merit*), Rigmulo Offerman, Digma Louisa, Emsli Soleana, Altagracia Zimmerman, Gorzon Borgia, Lucy Papa (*pass with merit*), Hildoe Emerciana (*pass with merit*), Mijanou Clara, Samantha Bridgewater, Igna Pieters en Melfred Chirino.

Voor de *first certificate in English* slaagden Aichel C. Martis Richarson, Joe Ruthseline Cecelia, en Petra M. De Lannoy.

Geen condooms voor Japanse VN-soldaten

Na lang debatteren heeft het Japanse ministerie van Defensie besloten om de soldaten die voor VN-werk naar Cambodja gaan **geen condooms** mee te geven ter beveiliging tegen aids omdat dit "een privé-zaak en geen zaak voor de werkgever is." Het gevaar van aids-besmetting stond aanvankelijk even hoog genoteerd op de risicolijst als landmijnen en Rode Khmer-guerrillastrijders. Defensie gaf echter de voorkeur aan een cursus over aids voor de soldaten. De prostitutie in de Cambodjaanse hoofdstad Phnom Penh floreert na de aankomst van duizenden buitenlandse mannen met harde valuta op zak.

■ *Rechts op de voorgrond Hugh McKibben (21), bij de begrafenis van Jimmy Brown, lid van de katholieke Irish People's Liberation Organization. Brown kwam onlangs om het leven bij een aanslag. Donderdag werd McKibben zelf het 3000e slachtoff... het sectarisch geweld ... 1969. Hij werd doodgesch... bij een overval op een ... club in Hannahstown, katholieke enclave in de ... vels ten westen van Belf...*

Geen winnaars concours Oude Muziek Utrecht

Het zesde Internationaal Concours Ensembles Oude Muziek in Utrecht is vrijdag afgesloten zonder een winnaar van de eerste prijs. De jury vond het niveau van de deelnemers niet hoog genoeg om de **Praemium Erasmianum,** die bestaat uit het maken van een cd-opname van het winnende ensemble, toe te kennen.

De tweede en derde prijs, die bestaan uit geldbedragen, gingen naar respectievelijk het Britse ensemble Florilegium en het Duitse ... schap La Sfondrat... totaal hadden 35 ense... uit de hele wereld zich ... schreven voor het conc...

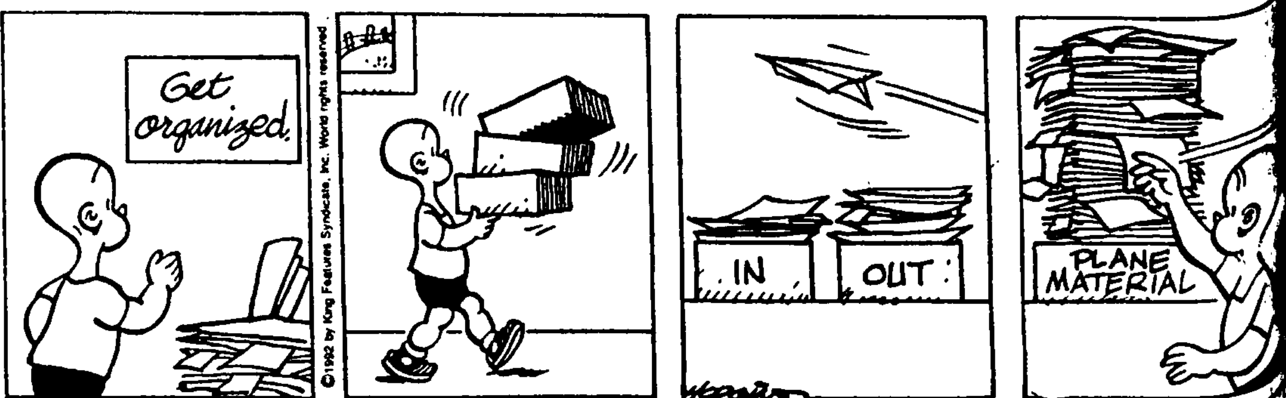
Dat de eerste prijs ... niet wordt uitgereikt ... gens een woordvoerder ... de stichting Oude M... Nederland een bewijs ... de zeer hoge kwaliteit ... die de jury van het fe... placht te hanteren. De ... stond onder voorzitter... van Marie Leonhardt...

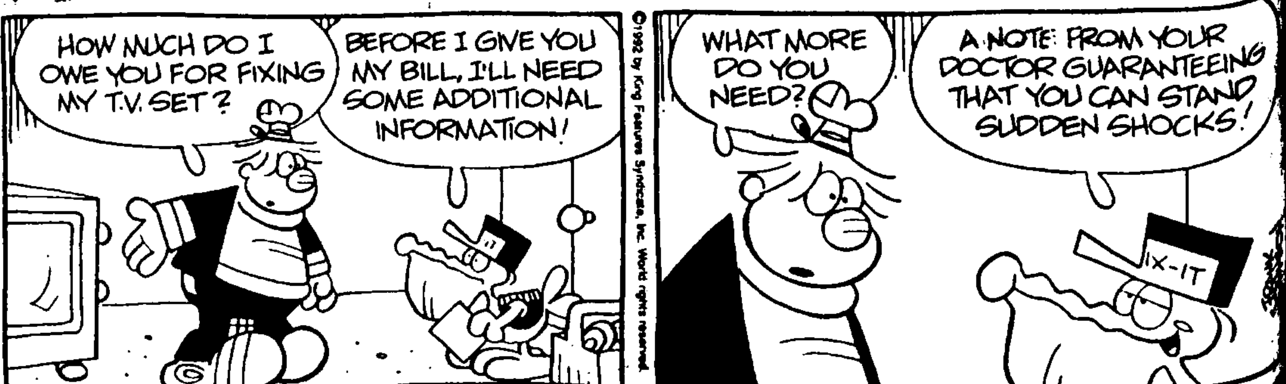
Zigeuners beginnen eigen Euro-parlement

Tweeëntwintig **zigeunerorganisaties** uit tien landen hebben besloten een Europees Roma-parlement op te zetten. Het parlement heeft tot doel de cultuur van de zigeuners te verspreiden en discriminatie van zigeuners te bestrijden.

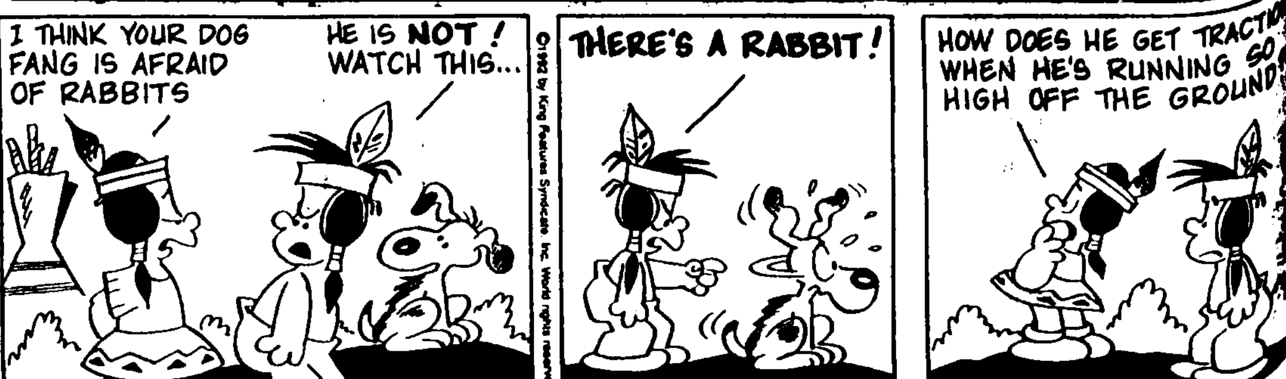
De deelnemers aan de conferentie namen ook een verklaring aan, waarin gesteld wordt dat racistisch geweld tegen zigeuners niet ... getolereerd kan worden. ... ners worden in toene... mate blootgesteld ... geweld, zo was de alg... opvatting op de bijeen...

Aladar Horvath, ... van het Hongaarse ... ment en voorzitter va... Hongaarse Roma-parle... zei dat binnen drie ma... verkiezingen wo... gehouden voor het zig... Europarlement.

Tom Poes en de Feunix
door Marten Toonder

3694 — Joost hinkte enige tijd zwijgend rond. Aan zijn vertrokken gelaat was te zien dat de kroonlijst hem pijnlijk getroffen had, maar omdat er zoveel te doen was, had niemand tijd om zich met zijn leed te bemoeien.

Want de kast, die nu van zijn bovenkant ontdaan was, schoot plotseling naar binnen en rukte de sponningen van het venster uit hun verband. Het omringende metselwerk liet nu ook los, zodat een gedeelte van de gevel ter aarde stortte.

"Niet doen!" kreet heer Ollie, die ontredderd tussen het gebeuren stond. "Tom Poes! Doe dan toch iets!"

"Hm", zei Tom Poes tot zichzelf. "Het enige wat ik kan doen, is de metselaar erbij halen".

Hij voegde daad bij het woord. Joost was intussen naar binnen gestrompeld om zijn voet te verplegen en de verhuizers hadden zich door het gat in de muur in de kamer begeven om het meubel op de daartoe bestemde plaats te zetten.

Heer Bommel stond dus eenzaam op het gazon de handen te wringen toen de markies op hem toetrad.

"Hoe nu, Bommel?" vroeg de edelman. "Zijt ge bezig uw bouwval te slopen?"

"Hrmpf", stamelde heer Ollie. "Gwg".

"Het is de lente", hernam de ander glimlachend. "De natuur vernieuwt zich en de vogels bouwen hun nestjes. Ikzelf heb vanmorgen de rozen gesnoeid en gij doet het uwe. Alleen zou ik het op prijs stellen wanneer ge iets minder luidruchtig te werk wilde gaan".

AGENDA CURAÇAO

MEDISCHE DIENSTEN

ARTSEN

…CHTDIENST ARTSEN
…nten van de artsen van Bandabao …de district) kunnen in spoedgevallen …foon 641658 bellen en dan het …woordapparaat afluisteren. De …nten van de andere districten kunnen …r spoedgevallen de artsenpraktijk van …n eigen huisarts bellen en het …woordapparaat zal dan mededelen wie …dienstdoende arts is.

…DERARTS
…ticuliere patiënten)
…r de dienstdoende arts belt U tel.: …900/625100.

…ENIGING VAN TANDARTSEN
…r de dienstdoende arts gedurende het …einde en op feestdagen gelieve tel.: …22 op te bellen.

…TRO MEDICO STA ROSA
…Rosaweg 327, tel.: 672300/676666; …ngstijden zaterdag en zondag van …-24.00 uur.

WIJKVERPLEGING

… GELE KRUIS WIJKVERPLE-…G
…a Maria 17. Tel.: 682344, 682947, …412 en 682574; geopend vanaf zeven 's morgens tot vijf uur 's middags; …ekuur wijkgebouw Bonam: iedere …dag van 09.00-11.00 uur. Tel.: 371865; …ant: tel.: 687707; Montagne Abao: …673711; Kaya Fensu: tel.: 618577; …yaweg: tel.: 657508; voor informatie …nt zuigelingen- en peuterbureaus kan … terecht op consultatiebureau Brie-… Tel.: 373584.
…dienst t/m 1 september: **zuster Jaco-… Tel.: 684375.**

…CHTING VAN HET WIT GELE …UIS VOOR GEZINSVERZOR-…G 'KWIDO PA FAMIA'
…Maria 17. Tel.: 680222; spreekuren …dag, woensdag en vrijdag van 08.00-… uur; dinsdag en donderdag van …-16.00 uur.

…TRALE WIJKVERPLEGING
…r Gosieweg 15. **Tel.: 692231/…2; geopend van 07.00-17.00 uur; de … heeft zuster Filesia. Tel.: 626314, …oy 669-0368 b.g.g. 691838.**
…r Bandabao, Groot Sta Martha 141. …642555; geopend van 14.00-17.00 … wacht heeft **zuster Filesia. Tel.: …4.**

…AMKLINIEK RIO CANARIO
…gatweg Noord 43, tel.: 44510, …3, 691683 en 691838; voor infor-… over prenatale zorg en zorg gedu-… en na de bevalling.
…tatiebureau zuigelingen: iedere donde-…rdag van 13.30-16.00 uur.
…tatiebureau peuters: iedere dins-…dag van 12.30-14.45 uur.

…CHTING WIJKVERPLEGING BAN-…AO
…n 35, tel.: 648077/648387; open van …dag t/m vrijdag van 07.00-17.00 uur; …17.00 uur bereikbaar: **zuster Mat-… Tel.: 648827** b.g.g. 601760.
…tatiebureau: iedere dinsdag van …-11.00/18.00-20.00 uur.

…DASHON LECHI DI MAMA …SOU
…Informatie tel.: 672289, 648225 of …

GENEESK. DIENST

…DS- EN 2DE DISTRICT OOST
…gustus 1992 vanaf 08.00 uur tot 31 …tus 1992 om 07.00 uur:
…r Elhage, **Centro Medico Sta. Rosa. …676666;** spreekuren: 11.00-12.00/…-18.00 uur; **spoedgevallen tel.: … b.g.g. 689266/689337.**
…ldt voor patiënten van de volgende …: Wilsoe, Da Costa Gomez, Nassy-…, Nassy, Tseng, Mercelina, Braak-… Doran, Guerrero-…yer en Ayubi)

…DS- EN 2DE DISTRICT WEST
…gustus 1992 vanaf 17.00 uur tot 31 …tus 1992 om 07.00 uur:
…r Goilo, **Spreekkamer: Van Leeu-…oekstraat. Tel.; 624113/624443;** …uren: 11.00-12.00/17.00-18.00 uur; …gevallen tel.: 615958 b.g.g. 689266/…37.
…ldt voor patiënten van de volgende …: Swart, Goilo-Henry, Roose, Braak-…Bonder, De Rouw-Picus, Davelaar, …, Pablo, Heerenveen, Nivillac en …es-Concession)

…DE DISTRICT BANDABAO
…gustus 1992 vanaf 17.00 uur tot 31 …tus 1992 om 07.00 uur:
…r Tweed, **Dokterskamer Tera Kòrá. …668079;** spreekuren: 10.00-11.00/…-18.00 uur; **spoedgevallen tel.: … b.g.g. 689266/689337.**
…ldt voor patiënten van de volgende …: Schellens, Sommer, Lucasius, … en Tweed).

…iënten van hier niet genoemde … wordt aangeraden in spoedge-… de eigen arts te bellen en te …ren wie voor deze de dienst …emt. Het verdient te allen tijde …veling een huisarts te kiezen die …nden en weekeinden bereikbaar-…geld heeft. Vraag er naar bij uw …olgend bezoek!

…ENISCHE DIENST
… weekeinde van 28 tot en met 30 …tus na kantooruren heeft de heer F. …ongo. Tel.: 625800 pagenummer …13 dienst.

APOTHEKEN

WEEKEINDEDIENST
ZATERDAG

Otrobanda
Paradeis, F.D. Rooseveltweg 46-B. Tel.: 689676/689808.

Punda
Janwé, Caracasbaaiweg 155. Tel.: 617553.

ZONDAG

Otrobanda
Gosie, Gosieweg 90-A. Tel.: 379744.

Punda
Antiliana, Kaya Flamboyant 1-A. Tel.: 376200/376208.

DIVERSEN

VERLOF BEGRAFENIS

(van 10.00-14.00 uur)
29 augustus: R.A. de Windt, Uteweg 53.
30 augustus: A. Michel, Dr. Martin Luther King Boulevard 42.

HEEFT U hulp nodig bel SOS-lijn 127.

LUCHTPOSTSLUITING
(Postkantoor Groot Kwartier)
Nederland: voor gewone stukken: maandag, dinsdag, donderdag en vrijdag om 11.30 uur; woensdag om 10.15 uur. Voor aangetekende stukken één uur van tevoren.
Suriname: voor gewone stukken: dinsdag en vrijdag om 17.30 uur en zaterdag om 10.45 en 17.00 uur.
De Verenigde Staten en Europa **(op zaterdag): voor aangetekende en gewone** poststukken om 14.45 en 15.45 uur.
Het zegelloket is **op zaterdag** van 07.00-15.00 uur open.

THORAX CENTRUM
(Jan Noorduynweg naast UNA. Tel.: 685544)
openingstijden van maandag t/m vrijdag van 08.00-17.00 uur; op zon- en feestdagen alsmede op werkdagen na 17.00 uur voor **spoedgevallen tel.: 685917.**

STICHTING DIERENBESCHERMING CURAÇAO
Het Dierenasiel is open van maandag t/m vrijdag 10.00-12.00/14.00-18.00 uur;
zaterdag van 08.00-13.00/16.00-18.00 uur; zondag gesloten.

DIERENARTS
voor **spoedgevallen gelieve te bellen: 614000 (Veterinaire Dienst) voor de dienstdoende arts.**

MAANDAG

TOERISTENSCHIP
11.00-18.30 uur 'Seawind Crown' (AUA).

KERKDIENSTEN

KLOOSTER ALVERNA (Gouv. van Lansbergeweg): zon.: 10.00 uur hoogmis (Ned) en 16.00 uur Papiamentu.
BARBER (H. Joseph): zat.: 19.00 uur; zon.: 06.00 en 09.00 uur.
BRIEVENGAT: zat.: 18.30 uur; zon.: 10.00 en 18.00 uur.
BUENA VISTA (Birgen Milagrosa): zat.: 18.30 uur; zon.: 09.00 en 11.30 uur.
CHARO (O.L. Vrouw van Coromoto): zat.: 19.00 uur; zon.: 08.00, 11.00, 17.00 (Spaans) en 19.00 uur.
GROOT KWARTIER (O.L. Vrouw van Berg Carmel): zat.: 19.30 uur; zon.: 09.00 (Ned) en 18.00 uur.
JANDORET (O.L. Vrouw van Goede Raad): zon.: 10.00 en 19.00 uur.
HULPKERK BOCA SAMI: zat.: 18.00 uur; zon.: 08.00 uur.
HULPKERK LAGOEN (H. Johannes); zon.: 10.00 uur.
JANWE (H. Hart van Jesus): zat.: 19.00 uur; zon.: 08.30, 12.00 en 19.00 uur (Ned).
KORAAL SPECHT (Goede Herder): zat.: 19.00 uur; zon.: 11.00 en 18.00 uur.
MONTAÑA (H. Dominicus): zon.: 05.15, 08.30 en 19.00 uur.
OTROBANDA:
Santa Ana: zon.: 08.00 en 19.00 uur.
Santa Famia: zon.: 06.00, 09.00, 11.00 (Engels) en 19.00 uur.
PIETERMAAI (kathedraal): zat.: 19.00 uur; zon.: 06.00, 09.00 en 19.00 uur.
SANTA MARIA: zat.: 18.30 uur; zon.: 07.00, 09.00 en 18.30 uur.
SANTA ROSA: zat.: 18.30 uur; zon.: 07.30, 09.00 en 18.30 uur.
SAN WILLIBRORDO: zat.: 19.00 uur; zon.: 10.00 uur.
SERU GRANDI (Fuik): zon.: 17.00 uur.
SOTO; zat.: 19.00 uur; zon.: 09.00 uur.
STEENRIJK (O.L. Vrouw van Altagracia): zat.: 07.00 en 19.00 uur; zon.: 08.00, 10.00 (charismatica) en 18.00 uur.
SUFFISANT (O.L. Vrouw van Fatima): zat.: 18.00 uur; zon.: 09.00 en 18.00 uur.
SERU FORTUNA: zat.: 18.30 uur; zon.: 10.00 uur.
TERA CORA: zon.: 18.00 UUR.
WESTPUNT (H. Petrus): zat.: 19.00 uur; zon.: 08.30 uur.
WISHI (H. Teresita): zat.: 18.30 uur; zon.: 08.00 en 18.00 uur.
ZUID BONAM (H. Judas Thadeus): zat.: 18.30 uur; zon.: 08.30 en 17.30 uur.

EVANGELISCHE BROEDERGEMEENTE

MORAVIAN CHURCH
(Goeroeboeroeweg, Mundo Nobo)
zaterdagavond 19.00 uur zangdienst.
zondagmorgen 09.30 uur preekdienst.
(Emmy Berthold kleuterschool, Suffisant)
zondagavond 18.00 uur Papiamentse dienst.

GEREFORMEERDE KERK

Groot Kwartier
08.30+17.00 uur dienst.
17.00 uur
Muizenberg/Stenenkoraal
10.00 uur dienst.
Buena Vista
08.30 uur dienst.
19.00 uur samenkomst.
Santa Rosa
10.00 uur dienst.
19.00 uur samenkomst.

VERENIGDE PROT. GEMEENTE VAN CURAÇAO

Ebenezer Church
(Oranjestraat 111)
09.30 uur ds. H. Gilhuis.
Fortkerk

(Fort Amsterdam)
09.30 uur ds. O.G. Haasnoot.
Emmakerk
(Rio Canario)
09.30 uur ds. B. van Dijken.

T.V. PROGRAMMA'S

HBO (kanaal 83)

ZATERDAG

16.15 Movie: 'Sex and the Single Parent' (1979; Susan Saint James/Mike Farrell)
18.00 Movie: 'Don't Tell Mom the Babysitter's Dead' (1991; Christina Applegate/Joanna Cassidy)
20.00 Movie: 'Boyz N The Hood' (1991; Cuba Gooding Jr./Ice Cube)
20.00 Boxing James Toney vs. Mike McCallum (L) (IBF Middleweight Championship)
23.30 Dream On
24.00 Larry Sanders (Gary Shandling)
24.30 Movie: 'The Perfect Weapon' (1991; Jeff Speakman/James Hong)
02.00 Russell Simmons' Def Domedy Jam
02.30 Movie: 'Student Bodies' (1991; Kristin Riter/Mathew Goldsby)
04.00 Tales From the Crypt
04.30 Movie: 'A Shock to the System' (1990; Michael Caine/Swoosie Kurtz).

ZONDAG

12.30 Movie: 'Fast Getaway' (1991; Corey Haim/Leo Rossi)
14.00 Movie: 'Fast Forward' (1985; John Scott Clough/Don Franklin)
16.00 Hot Shots! The Making of an Important Movie
16.30 Movie: 'He Said, She Said' (1991; Kevin Bacon/Elizabeth Perkins)
18.30 Movie: 'Police Academy 5: Assignment Miami Beach' (1988; George Gaynes/Bubba Smith)
20.00 Movie: 'Home Alone' (1990; Macaulay Culkin/Joe Pesci)
22.00 Pauly Shore
23.00 Movie: 'Night of the Warrior' (1991; Lorenzo Lamas/Anthony Geary)
24.45 Real Sex
01.45 Larry Sanders (Gary Shandling)
02.15 Movie: 'The Two Jakes' (1990; Jack Nicholson/Harvey Keitel)
04.35 Movie: 'China O'Brien' (1991; Cynthia Rothrock/Richard Norton).

TBS (kanaal 89)

ZATERDAG

16.05 Movie: 'Swiss Family Robinson' (1975; Martin Milner)
18.05 WCW Saturday Night Wrestling
19.00 Major League Baseball Atlanta Braves at Philadelphia Phillies (L)
22.00 U.S. Olympic Gold Track and Fiedl: Zürich IAFF (T)
23.00 Movie: 'Dressed to Kill' (1980)
01.00 Movie: 'Scalpel' (1976; Robert Lansing)
03.00 Movie: 'Friend Without a Face' (1958; Marshall Thompson)
04.30 The Honeymooners
05.00 All in the Family
05.30 Gomer Pyle.

ZONDAG

13.00 All in the Family
13.30 Major League Baseball Atlanta Braves at Philadelphia Phillies (L)
16.30 Happy Days
17.00 Tom and Jerry's Funhouse
17.35 Captain Planet and the Planeteers
18.05 WCW Main Event
19.00 Mary Tyler Moore
19.30 Mary Tyler Moore
20.00 Mary Tyler Moore
20.30 Mary Tyler Moore
20.30 Mary Tyler Moore
21.00 National Geographic Explorer
23.00 Paid Program
24.30 World Tomorrow
01.00 Paid Program
02.30 Feed the Children With Larry Jones
03.00 Paid Program
04.00 WCW Main Event
05.05 Gomer Pyle
05.35 CNN News.

Wega di Number Kòrsou

8 5 7 3 9 6 10 1 4 2

0169
4237
1997

AE (kanaal 73)

ZATERDAG

17.00 Caroline's Comedy Hour
18.00 The Rain Forest Imperative
19.00 House of Eliott
20.00 Movie: 'The Heiress' (1949; Olivia de Havilland/Raplh Richardson)
22.30 Comedy on the Road
23.30 Improv Tonite
24.00 Movie: 'The Heiress' (1949; Olivia de Havilland/Raplh Richardson)
02.30 Comedy on the Road
03.3 Improv Tonite
04.00 Movie: 'A Face in the Crowd' (1957; Andy Griffith).

ZONDAG

12.00 Candide
14.00 Movie: 'When the Daltons Rode (1940; Randolph Scott)
16.00 Movie: 'The Virginian' (1946; Joel McCrea)
18.00 In Search of...
18.30 In Search of...
19.00 Road to War
20.00 Movie: 'Summertime' (1955; Katharine Hepburn/Rossano Brazzi)
22.00 House of Elliot
23.00 Full Wax
24.00 Movie: 'Summertime' (1955; Katharine Hepburn/Rossano Brazzi)
02.00 House of Elliot
03.00 Full Wax
04.00 Movie: 'The Painted Dessert' (1931; William Boyd)
05.30 New Wilderness.

TELECURAÇAO (kanaal 8/6)

ZATERDAG

16.30 Telefiesta met tante Irma
17.30 Special: 'Monster Madness'
18.00 Studio Sport
18.57 Tempu pa Dios
19.00 Cocktail Turístiko met Captain Sterling
20.00 Telenotisia
20.30 Teatro Klasiko: 'In the Cool of the Day'
22.00 Wega di Number Kòrsou
22.07 Estreno: 'Diamonds'
23.30 Sluiting.

ZONDAG

16.00 Sena di Señor
17.00 Much'i Ben
17.50 Wega di Number Kòrsou
18.00 Di Bishita Ku.....
19.00 Cocktail Special
20.00 Telenotisia
20.30 Shete Dia
21.00 Special: 'Sabor Cubana' (deel 1)
23.00 Superstars of Wrestling
24.00 Sluiting.
(wijzigingen voorbehouden!)

CBS (kanaal 75)

ZATERDAG

20.00 NFL Preseason Football Vikings at Redskins (L).

ZONDAG

19.00 60 Minutes
20.00 Murder, She Wrote
21.00 Movie: 'Jack the Ripper' (Pt 1 of 2)
23.00 CBS News.

NBC (kanaal 85)

ZATERDAG

20.00 Golden Girls
20.30 Home Fires
21.00 Empty Nest
21.30 Nurses
22.00 Sisters.

ZONDAG

19.00 Unsolved Mysteries
20.00 In the Heat of the Night
21.00 Movie: 'Perry Mason: The Case of the Poisoned Pen' (1989; Raymond Burr/Cindy Williams).

ABC (kanaal 99)

ZATERDAG

20.00 MacGyver
21.00 Human Target
22.00 The Commish
23.00 ABC News.

ZONDAG

19.00 Life Goes On
20.00 Funniest Videos
20.30 America's Funniest People
21.00 ABC Sunday Night Movie
23.00 ABC News.

EURO-TV (kanaal 76/77)

ZATERDAG

19.00 Boes
19.25 NOS Journaal
19.40 Love Letters
21.00 Sluiting.
(zondag van 09.00-11.00 uur herhaling)

ZONDAG

19.00 Dommel
19.25 NOS Journaal
19.40 Studio Sport/NOS Laat
20.24 Count Down
21.00 Sluiting.
(maandag van 09.00-11.00 uur herhaling)

HET WEER

WEERSVERWACHTING geldig tot morgenmiddag 12:00 uur:
Licht tot half bewolkt met voornamelijk gedurende de nacht- en ochtenduren kans op een plaatselijke bui.
Matige tot vrij krachtige, overdag af en toe krachtige, oostelijke wind (tussen tien en 28 knopen).

WEEROVERZICHT:
De activiteit van de intertropische convergentiezône boven het noordelijk deel van Venezuela is in betekenis afgenomen. De aangevoerde lucht is echter voldoende vochtig en onstabiel om in de komende 24 uur op de Benedenwindse eilanden enige buien-activiteit tot ontwikkeling te doen komen.

OVERZICHT WEERSGESTELDHEID

Vanmorgen 08.00 L.T.		Afgelopen 24 uur		
Station	Het weer	Max	Min	Neerslag mm
Aruba	half bewolkt	32	26	sp
Bonaire	zwaar bewolkt	--	--	-.-
Curaçao	licht bewolkt	32	27	sp
St Eustatius	zwaar bewolkt	32	23	7.5
St Maarten	half bewolkt	33	28	sp
Amsterdam	zwaar bewolkt	20	14	1.0
Atlanta	onbewolkt	26	13	0.3
Kingston	licht bewolkt	34	26	0.0
Miami	licht bewolkt	33	26	0.0
New York	licht bewolkt	29	20	2.8
Port-of-Spain	licht bewolkt	31	22	7.7
San Juan	licht bewolkt	33	24	0.0

Diep bedroefd, doch dankbaar voor al hetgeen zij voor ons heeft betekend, geven wij kennis van het overlijden van onze innig geliefde echtgenote, moeder, grootmoeder, overgrootmoeder, schoonmoeder, zuster en tante,

Mevr. Myrille Agnes Leslie-Collymore

Namens haar echtgenoot **George Leslie.**

haar kinderen **Muriel en Wilfred Yearwood (Engeland).**
Jean en Neville Pemberton (Canada).
Philmore en Marcia Leslie (Canada).
Gray en Teresa Leslie (Canada).
George Leslie (Aruba).
Franklyn en Yolanda Leslie (Aruba).
Lloyd en Teresa Leslie (Aruba).
Joan en Henk Blom (Nederland).
Agnes Leslie (Nederland).
David en Stella (Curacao)

haar zuster en broers in Barbados en de U.S.A.
haar kleinkinderen en achterkleinkinderen op Aruba, Curacao, Barbados, Engeland, Canada en de U.S.A.

haar overige bloed- en aanverwanten:
Leslie, Terry, Skinner, Collymore, Yearwood, Pemberton, Boyce, Dieffenthaler, Croes, Van Doremalen, Blom, Knight, Yeoman.

De teraardebestelling van Mevr. Myrille Leslie zal plaatsvinden op zondag 30 augustus 1992.
Vanaf 1.00 uur p.m. zal Mevr. Leslie opgebaard liggen in haar woonhuis te Pos Chiquito 3A en vanaf 2.30 p.m. in de Protestantse kerk te Oranjestad.
De kerkdienst begint om 4.00 uur p.m.
Vertrek vanuit de kerk, zal om 4.30 uur p.m. plaatsvinden naar de Algemene Begraafplaats in de Boerhaavestraat te Oranjestad.

AGENCIA FUNERARIA EL SEÑORIAL
v. Brakellaan no. 3 Tel. 373648 Page - 027 - 866

Namens de familie Harreman, Delsol en Da Costa Gomez, maken wij het overlijden bekend van Mevr.:

Veneranda (Vera) Ricarda Harreman

De teraardebestelling zal plaats vinden op Maandag 31 Augustus om 5 uur vertrekkende vanuit de Kerk van Suffisant naar de Katholieke begraafplaats te Sta. Maria.

Gelegenheid tot kondoleren vanaf 1 uur in de kerk van Suffisant waar om 4 uur een heilige mis zal worden opgedragen.

Colofon AMIGOE

Curaçao: tel. 672000, fax. 674524
Aruba: tel. 24333, fax. 22368

UITGEVERIJ AMIGOE N.V.
Scherpenheuvel z/n of P.O.B. 577
Curaçao N.A.
Giro 440.000
Bankrek. nr.: 11-07-313
Algemene Bank N.V.
Bankrek. nr.: 874.825.10
Maduro & Curiel's Bank N.V.

CURAÇAO
Centrale (alle afdelingen)
Tel: 672000
Fax: 674524

Directie:
Ingrid de Maayer-Hollander
Leeward News Holding

Hoofdredactie:
Peter Dicker (Hoofdredacteur)
A. van Leeuwen (adjunct-hoofdredactrice)
N. Hendrikse (eindredacteur ÑAPA)

Overige leden Redactie:
Toon van Dongen, Jacoline Debrot-Steegstra, Hennie Harinck, Joël Labadie, Sheila Rhodes (secretaresse), Chris van Grol (sportmedewerker), Solange Isselt (opmaak) en Ken Wong (fotograaf)

ADVERTENTIE-AFDELING
Acquisitie: Viola Bernardus en Janny Naaldijk
Aanname advertenties:
Maandag t/m vrijdag van 07.30-15.30 uur Alle advertenties voor de komende dag moeten 1 dag van tevoren vóór 15.30 binnen zijn.

ZOEKERTJES verschijnen op dindag en vrijdag en kunnen iedere dag tussen 07.30-15.30 uur worden opgegeven, behalve op zaterdag.

Alleen zoekertjes die op maandag en donderdag vóór twaalf uur binnen zijn, kunnen de dag daarop (dus dinsdag en vrijdag) verschijnen.

UITGEVERIJ AMIGOE ARUBA
Caya G.F. Betico Croes 110
Tel: 24333 (drie lijnen)
Faxnummer: 22368

Eindredacteur/Directeur
Jos van der School
Redactie: Eef Hermers, Ramiro Tromp, Anna Tromp- Van der School, Djisbie Franken (fotograaf)
Advertentie-afdeling: Eileen Clemencia-Landsmark

BONAIRE
Correspondent:
Hubert Linkels, Kaya Gobernador N. Debrot 152 tel: 8627

SINT MAARTEN
Correspondent:
Eddie Williams

Abonnementen en advertenties:
The Chronicle, Grounddove Road, Pointe Blanche, tel: 23919.

ST. EUSTATIUS:
Vertegenwoordigster/Correspondente:
Mevrouw Peggy van de Horde, Whitewallweg 1

AMSTERDAM
correspondent:
Mike Willemse
Telefoon & Fax: 020-6137251

HILVERSUM
correspondenten:
B. Jos de Roo en Victor Hafkamp: Radio Nederland Wereldomroep (tel: 035-724300)

Persagentschappen: ANP en AP
Samenwerkingsovereenkomst met The Miami Herald, De Haagsche Courant, De Brabant Pers

DRUKKERIJ: Rotaprint N.V.

DISTRIBUTIE (abonnementen):
Curaçao: Districo N.V. Tel: 370503, 370504 en 370304

Voor klachten gelieve deze nummers op te bellen. Het abonnementsgeld kan ook betaald worden via Giro rek. nr: 208.000, Maduro Bank rek. nr. 286.330.08 en ABN rek. nr: 11.15.626

Aruba: Caya G.F. Betico Croes 110, tel: 24333

Bonaire: Shon Ma Carolina, Blvd. J. Abraham 15, tel.: 8204 (na 18.00 uur, tel.: 8342)

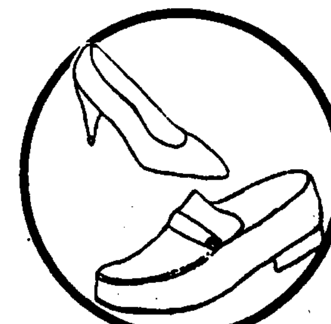
Losse nummers 60 cent:
Abonnementsprijs op alle eilanden van de Nederlandse Antillen Naf 16,=, op Aruba Naf 17,=.

Buiten Antillen (Nederland):
NAf. 81,15 per maand (luchtpost) of NAf. 28,-- per maand (zeepost); jaarlijks vooruit te betalen

TE KOOP
een FORD RANGER XLT PICK-UP
bouwjaar 1990, full equipped, i.z.g.st.
voor Fl. 22.950,-
Tel.: 657044 (kantooruren)
687461 (na 18.00 uur)

SURINAAMS ETEN BUFFET
ALL YOU CAN EAT
Zondag 30 augustus
van 12 uur tot 4 uur 's middags
f. 18,50 p.p.
Saladbar - Bar-Restaurant
MEETPOINT (Korédor)
Tel.: 623611

TE KOOP GEVRAAGD
ca. 1500 m² grond aan de Schottegatweg Oost of Noord.
Goede bereikbaarheid (entree).
Brieven naar postbus 4554

Vanaf 1 sept. geopen[d]
in Toko Zuikertuintj[e]
"De Hakkenbar"
Voor al uw
schoenreparaties
en o.a.

Graveren	Schoenverven
Scharen slijpen	Schoenreparatie
Messen slijpen	Golfmessen slijp[en]
Bescherm hoesjes	Leder stikwerk
Schoenbekleding	

Alle service klaar terwijl u wacht of winkelt

RASONABLE Clothing Store
Winkelcentrum Brievengat
Zoekt een vlotte en goede verkoopster.
Kom a.s. maandag 31 aug. persoonlijk langs tussen 2.00 en 4.00 p.m.
Tel: 372061

Hardin Infantil Sonrisa heeft per 1 sept. '92 plaats voor kleuters geboren 1-10'88 tot 31-12-'88.
Voorbereiding voor de 1ste klas inclusief testen.
Tel. 368896.
Adres: Trai Seroe of Kaya Akoerio 90
o.l.v. Hoofdkleuterleidster Sonia Alexander Martis

Te koop:
* **300 ZX Nissan, full equipped in goede conditie.**
* **T.V. color met ingebouwde video, VHS**
* **Stereo set met double cassette**
* **Tekentafel met stoel (Architekt)**

Tel: 375189

TUINCENTRUM BANDA ARIBA
op de weg naar Montagne, t.o. Hoenderberg, tel. 671793/674342
VOLOP KERAMIEK
o.a. hangbakken en mooie huis- en tuin Palmen

Bo Cu Mi
Tel.: 680260 - P.O. Box 6307
booster milieu NEW 680260 curaçao
680-260
PESTCONTROL
* Termieten
* Kakkerlakken
* Vlooien
* Karpatten
* Mieren
* Ratten/Muizen

Te koop splinternieuw woonh[uis] te Santa Catharina.
3 slaapkamers, 2 badkamers, 950 [m²] eigendomsgrond. Direkt opleverbaa[r]
Info: Tel. 601567 of fax 68991[0]

Huiswerk-begeleiding
voor VWO-, HAVO-, MAVO-leerlingen
Plaats: Ignatius College
Informatie:
tel. 374675
Aanvang: 1 september 1992

TE KOOP
zeer goed onderhouden
TOYOTA CROWN
Super Saloon 1989
Tel.: 687193

Dr. J. Taams
afwezig tot 25 september 1992

Waarnemer:
Dr. P. Ackerman

ME-CO N.V.
Kaya Nathan 1 - Zuid Abrahamsz
Tel.: (599-9) 674972 - Fax.: (599-9) 67246[8]
TE KOOP:
GEGALVANISEERDE PIJPHULPSTUKKEN 2½" - 3" -
(Bochten, T-stukken, enz. enz.)
Wij maken draad van ¼" t/m 8"

AQUA Life
TE HUUR LUXE BUNGALOWS
met 2 slaapkamers en 2 badkamers direct aan het Spaanse Water gelegen met zwembad en strand. Informatie tel. 677149 / 677097, fax. 677097.

Te koop van 1ste eigenaar
ISUZU TROOPER II 1989
Amerikaanse uitvoering, airco, automaat, etc.
In perfecte staat van onderhoud, gebruikt als 2e wagen.
33.000 mile gereden.
Vraagprijs: f.29.000,-.
Tel.: 677900

Open this Sunday
Tex Mex
Cassandraweg # 27
Tel. 379386
Taco's, Fajitas, Chile con carne with Mexican Rice, Enchilladas, Pollo mole Pablano, Shrimps Veracruzana, Burritos etc. from 12.00 - 5.00 uur.

VERRASSEND NIEUWS
MEDDENS DESIGN
Modebewuste Maatkleding voor iedereen, voor alle gelegenheden voor alle temperaturen
Ook woningtextiel
Bel voor informatie: 695770 of 657486

Hydra Pool
Structural Polymer (Thermo-plastic) 9 mm.
Verkoop en installatie van linerzwembaden,
50 jaar garantie op wanden/steunpilaren,
10 jaar garantie op liner.
Verkoop en installatie van spa's en bubbelbaden
watermotor, blower en heater
Verkoop zwembadbenodigdheden.
Mepool/Mecomp Sta Rosaweg 1[...]
Tel: 375919, Fax: 371098

GEVRAAGD
OPPASHUIS of HUURHUIS
met 3 slaapkamers, in rustige centraal gelegen buurt.
PERIODE:
2 NOVEMBER - 7 DECEMBER
Voor 4 vitale Nederlandse ouderen uit goed milieu.
Tel.: 683854 / 681506

Te koop
Eiken wandmeubel + eetkamerset: bestaande uit 6 stoelen, ovale tafel + buffet. 2 jaar oud, zo goed als nieuw Cashprijs f 6500,=.
Tel: 694722 na 7 uur.
Kan ook apart verkregen worden. Voor serieuze kopers.

GEZOCHT
Huishoudelijke HULP
in omgeving Sta. Rosa voor hele dagen, intern mogelijk.
Tel.: 369230 na 6 uur

Landhuis Brievengat
Presenteert a.s. zondag:
'Open House' vanaf 16.00 uur
Folkloristische dansshow van 16.30 - 18.00 uur.
Dansen met Happy Hour van 18.00 u.-19.00 u. met live muziek van **'Chips'**
Er is souvenir verkoop en lekkere hapjes.
Iedereen is van harte welkom!!

UNIVERSITEIT VAN DE NEDERLANDSE ANTILLEN

Gedurende de periode van 8 september 1992 t/m 15 o[...] 1992 zal telkens op maandag en dinsdag van 19.00 [...] uur aan de Faculteit der Rechtsgeleerdheid in het kad[er] de Doctoraalopleiding als keuzevak gedoceerd worde[n]

HUWELIJKSVERMOGENSREC[HT]

door

mr. E.L. Joubert

lector handelsrecht aan de Universiteit van de N[eder]landse Antillen.

De colleges zijn toegankelijk voor alle aan de UNA [inge]schreven studenten.
Overige belangstellenden voor deze cursus kunne[n] inschrijven tegen betaling van NAf.250,-.

Betaling kan geschieden via Maduro & Curiel's Ban[k] rekening no. 881341; Algemene Bank Nederland Amr[o] N.V. rekening no. 13-39-826 of op de Giro rekeni[ng] 545858.

Aan hen die reeds de titel van meester in het Antilli[aans] Nederlands Recht bezitten zal door de Universite[it] getuigschrift worden verleend indien met goed gev[olg] het tentamen is deelgenomen.

mr.dr. F.B.M. Kunneman
Decaan van de Faculteit der Rechtsgeleerdheid.

UNA
Universidat Nashonal di An[tia]

De lekkerste ROTIE'S
pom, pastei, bamie, nassie, Chin. kip, ger. kip, ger. varken, moksie moksie, bruine bonen, bloedworst kunt U elke zondag tussen 12 en 4 bij ons krijgen.
Vraag naar het gerecht v/d week
Koraal Partir kav 87
Tel.: 674103.

ZONDAG 30 Augustus vanaf 12 uur af te halen de echte
INDONESISCHE RIJSTTAFEL
Met Sajor lodeh, sg.telor, vlees, atjar, kip, frikadel, sambel goreng kering, pisang goreng, kroepoek, sambel badjak.
Naf. 10.00 p.p.
Ook hebben wij **BAMI, NASSIE goreng en BA-PAO.**
Familie KERGER
Canadaweg 9 - Tell.: 683459
SELAMAT DATANG DAN MAKAN.

Te huur aangeboden een compleet gemeubileerd APPARTEMENT in een rustige en goede buurt met airco, t.v., garage etc.
Ang. 765,= p.m.
Generaalsweg 28
Tel: 372743

S.O.V. ASIENTO
BRUNCH
Ban Topa Kompiuter
Date: Sunday August 30th 1992
Time: 11.00 - 14.00 hours
Place: Rust & Burgh
Price: f 17,50 (adults) and adjusted menu for children up to 9 years (10% service charge included)
Menu:
Los Angeles Cocktail
Clear Vegetable Soup
Bami goreng/Nasi goreng
with chicken in sweet & sour sauce
Small Saté
Mixed Salad
Mixed Pickels
Fresh Fruit Cocktail
Rolls and Butter
Coffee or Tea and Orange juice.
Tel 665817

TE HUUR
APPARTEMENT
voor vakantiegangers
maximaal 2 personen
woonkamer, slaapkamer, badkamer, keuken, eigen terras.
Kosten: f. 55,- per dag.
Voor informatie:
Tel.: 615691 / 371189

Te koop gevraagd: Schoolboeken avond mavo 3
Ned: Opbouw III
Eng: Look before you leap voor Mavo 3, All in one
Spaans: El Puente deel III, Palabras
Tel: kantoor 611954
Tel: thuis 377780
Page: 3100662

RENTOOL N.V.
Tel. 601762
Breekhamer
Muurfrees
Kettingzaag
Generator
Hoge druk reiniger
Tapijtreiniger
Rentool
Is kopen te duur? **Huur!**

GITAARLESSEN
Docente, opleiding conservatorium klassiek gitaar,
KAN NOG LEERLINGEN PLAATSEN
Zowel cursussen voor kinderen als voor volwassenen.
Cursus aanvang: september.
Tel.: 675254 b.g.g. 627144

Te huur voor vakantiegangers: voll. gemeub. APPARTEMENTEN
voor 2 pers.
incl. water, gas & elektra.
Met airco: Afl. 60,= p/d omgeving Rooi Catootje.
Zonder airco: Afl. 40,= p/d omgeving Sta Rosa.
Tel. 378596

TE KOOP
OPEL CORSA 1986
radio-cassette, prima staat.
Tel.: 637234 / 680932

TE HUUR
volledig ingericht appartement voor vakantiegangers.
Tel. 672263

TE HUUR
gemeubileerde FLAT MET AIRCO
in goede buurt à f.45,- per dag.
Tel.: 378243 na 6 uur

Kurso di Beibel
tokante e
10 mandamentunan

Mas informashon tokante e kurso aki:
- e ta habrí pa tur hende di tur religion
- dosente ta domi Jasper Klapwijk di Iglesia Reformá.
- e kurso ta gratis
- lo trata topiko manera: bruha; djadumingu ò sabat; divorsio; diesmo; hunga plaka; etsetera.
- bin ku bo Beibel

11 les di un ora i mei.
dia: djamars
ora: 19.00-20.30 or
lugá: cubaweg 100
Buena Vista
promé biaha:
djamars 1 di sèpt
pa mas informashon:
yama 373152

Raisca Investment & Realty N.V.
TE HUUR
KANTOORGEBOUW 2 X 60[0]
Binnenkort start de bouw van ee[n] **modern kantoorgebouw** tegeno[ver] Notariskantoor Palm & Seniot.
Er zijn nog enkele ruimtes beschik[baar]
Inl. fax: 689910 tel. 601567

Met spoed gezocht
ongemeubileerde huurwoning
met 3-4 slaapkamers in rustige buurt.
Hoge beloning verzekerd!!!
Tijdens kantooruren: 372183.

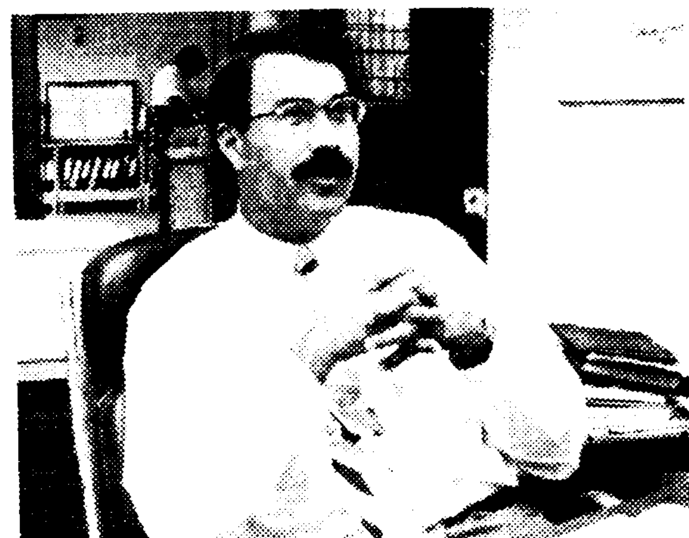
INTERVIEWS

Behoefte aan 'investigative reporting'

DAG VAN DE PERS

Reclame is vooral communiceren

ORLANDO CUALES (48) is nu al weer 18 jaar stationmanager van Radio Curom Z-86 (en sinds enkele jaren ook Z-FM). In die periode heeft hij zich ontwikkeld tot een veelzijdig radioman die niet alleen het commerciële en technische gedeelte van het station bestiert, maar ook veelvuldig te beluisteren is in het nieuws, praatprogramma's, baseballreportages, reclamespots en last but not least prikkelende commentaren. Vaak zeven dagen per week. "Mijn vakbond heeft laatst gezegd dat het nu maar eens afgelopen moet zijn en dat ik minstens één dag per week vrijaf moet krijgen", zegt hij schertsend. Hij komt uit een gezin van mediamensen. Broer Roberto schrijft dagelijks de column 'Pimpel' in La Prensa en leeft zich verder uit in het politienieuws, rechtbankverslagen en niets aan de verbeelding overlatende beschrijvingen van mooie vrouwen. Jongere broer Gonzalo, ooit als redacteur/verslaggever in dienst van Z-86, later producer van het toen veelbekeken sportprogramma *Revista Deportivo* op de tv, is nu correspondent in Nederland voor zowel het dagblad Nobo als voor Z-86.

= door Norbert Hendrikse =

Directeur Radio Z'86 bezorgd over groeiend aantal media

Orlando Cuales: "Wij werken in de 'waarheid-industrie' "

Orlando Cuales was niet direkt van plan zich in de journalistiek te bekwamen. Na het behalen van zijn HBS-A diploma aan het Radulphuscollege, ging hij aan de Interamerican University in Puerto Rico economie studeren en behaalde hij een dubbele mastersgraad in business administration (finance en marketing).

In oktober 1969 keerde hij terug op Curaçao, waar hij in dienst trad van de inmiddels opgedoekte firma Delvalle Hermanos. Paul Loewenthal, toen bestuurslid van de Stichting Curom en later de handelsvertegenwoordiger voor de Nederlandse Antillen in New York, haalde hem over in dienst te treden van de Curom als de eerste fulltime stationmanager van deze omroep.

ALS KIND AL

Zo moeilijk was dat trouwens niet: "Ik heb van jongsaf aan belangstelling gehad voor de radio. Als kind kwam ik al geregeld in de studio's van zowel de Curom als Radio Hoyer. Aan de universiteit had ik natuurlijk ook communicatiewetenschappen of zoiets dergelijks kunnen studeren. Maar ik had nu eenmaal een beurs aangevraagd voor economie. Er was echter een radiostation op de campus en studenten konden over zendtijd beschikken. Daar maakte ik ook dankbaar gebruik van en ik had mijn eigen muziek en praatprogramma. Trouwens in mijn marketingopleiding concentreerde ik mij op de media, voornamelijk op het organisatorische gedeelte maar ook op de programmering. Dat is mij later bij Z-86 goed van pas gekomen".

Per 1 januari 1974 begon Cuales officieel zijn carrière als direkteur van de Curom. "In die tijd werd 52 procent van de programma's van de Curom in het Nederlands uitgezonden. Mijn eerste opdracht was er een meer *krioyo* zender van te maken. Trouwens het was meteen al duidelijk dat er een geheel nieuw programmabeleid moest komen. Er werd bijvoorbeeld in die jaren maar weinig aandacht geschonken aan het nieuws. Dat was niet alleen bij de Curom zo, maar ook bij de andere radiostations (Hoyer en Caribe red.) en bij TeleCuraçao. Al deze media werkten voornamelijk met freelancers die het nieuws verzorgden. Hoyer was eigenlijk het enige station met lokaal nieuws op het middaguur, met veel aandacht voor de politieberichten. De Curom had 's morgens een nieuwsbulletin in het Nederlands, op het middaguur nieuwsuitzending in het Nederlands en Papiamentu en 's avonds weer een Nederlands bulletin, voornamelijk gevuld met internationale berichten van het ANP".

"Voor de rest werd de zendtijd opgevuld met gevarieerde programma's: een kookpraatje, sport, cultureel nieuws, een kinderprogramma en uiteraard muziek, maar een duidelijk lijn was er niet. Wij waren ook teveel afhankelijk van de capaciteiten van de programmamakers. Er bestond een systeem van *time on brokerage*: iemand kocht zendtijd, produceerde en presenteerde zijn eigen programma en bekostigde dat met reclamespots die hij zelf verkocht. Het waren dus vooral de goeie verkopers die zendtijd hadden en geen echte programmamakers. Er waren dagen bij dat 8 uur zendtijd op die manier werd gevuld.

Dat was een van de eerste dingen die wij moesten veranderen, om tot een goed programmabeleid te geraken". Cuales begon met het opzetten van een verkoopafdeling, een programma-afdeling, een redaktie en een administratie, alles duidelijk van elkaar gescheiden. "Uiteraard was er wel veel onderling contact. Je gaat immers geen programma maken dat niet te verkopen is bij de adverteerders en je gaat ook geen idee verkopen aan sponsors dat programma-technisch niet te verwezenlijken is".

NIEUWS

Op de redaktie werd begonnen met het aantrekken van vaste krachten. "Wij hadden Ernst Willems toen al als *freelancer* voor het middagjournaal en een van de eersten die wij als *fulltimer* aantrokken was Bernadette Halabi, terwijl ik mij zelf ook met het nieuws ging bezig houden. Ik herinner mij nog goed dat ik van collega's van andere media te horen kreeg dat de Shell een persconferentie gaf waarvoor wij niet waren uitgenodigd. Ik belde de Shell p.r.-man Koki van Eps op die antwoordde: 'Maar jullie komen toch nooit'. Welnu vanaf die dag hebben wij geen persconferentie meer gemist".

"Er heerste toen trouwens de merkwaardige opvatting dat 'de Curaçaoënaar niet geïnteresseerd is in nieuws'. Nou, dat was dan voor ons een reden te meer om zoveel mogelijk aandacht aan het nieuws te gaan besteden en niet alleen dat, maar om van onze nieuwsprogramma's ook één van onze belangrijkste bronnen van inkomsten te maken".

Hadden jullie daarbij meteen al concurrentie?

Cuales: "Voornamelijk van de kranten. Radio Caribe had toen een middag- en een avond nieuwsbulletin waarbij krantenjournalisten zoals b.v. Carlos Daantje en Eddie Oleana een inbreng hadden. En die zorgden ervoor dat er steeds meer lokale berichten in het journaal werden opgenomen. Trouwens kort daarna kwamen er twee papiamentstalige kranten bij: het avondblad Nobo en het eerste ochtendblad Extra, zodat er bij het publiek ook meer gelezen werd. De Curom was dus niet direkt de uitvinder van meer lokaal nieuws, maar wel een belangrijke katalysator".

Was het moeilijk om op de lokale markt bekwame krachten aan te trekken voor jullie nieuwsafdeling?

"Dat viel mee. Meestal was het een combinatie van interesse van hun kant en belangstelling van onze zijde. Uiteraard was het niet zo dat ze in de rij stonden, trouwens vandaag de dag is het nog steeds moeilijk om geschikte mensen te vinden".

Welke criteria houdt je aan bij het aantrekken van redakteuren en verslaggevers?

"Om te beginnen een volledige toewijding aan de waarheid. Als iemand dat niet begrijpt dan is er voor hem of haar geen plaats bij ons. Je moet de overtuiging hebben dat je werkt in de 'waarheid-industrie'. Je moet als journalist er eerst bij jezelf van overtuigd zijn dat een feit op waarheid berust, voordat je het doorgeef aan het grote publiek. Wij sturen geen twijfels de lucht in. Ik weet niet of er zoiets is als 'absolute waarheid', maar wij proberen dat in ieder geval zoveel mogelijk te benaderen.

Daarnaast moet een goede radiojournalist uiteraard beschikken over de vereiste *tools* van het vak: hij/zij moet goed kunnen selecteren, formuleren en presenteren, waarbij een goed taalgebruik van groot belang is. Een diploma is daarbij voor mij niet een eerste vereiste. Natuurlijk helpt het wanneer iemand een gedegen vooropleiding heeft gehad, maar noodzakelijk is het niet".

Foto Ken Wong

ORLANDO CUALES ...*kwaliteitgericht...*

"Wij sturen geen twijfels de lucht in"

Ben je tevreden over de resultaten als je terugkijk op je periode als direkteur van Z-86 ?

"Da's een lastige vraag. Maar in alle bescheidenheid moet ik zeggen dat wij zijn opgeklommen van een klein stationnetje op Marie Pompoen met een handjevol mensen en een wat chaotisch programma tot een modern radiostation in een statig herenhuis aan de Roodeweg waar nu ruim dertig mensen als vaste krachten een boterham verdienen.

Onze kracht schuilt in het feit dat wij als team constant bezig zijn naar kwaliteit te streven. Daarbij probeer ik mijn personeel te motiveren en andersom wordt ik door mijn werknemers gemotiveerd. In de loop der jaren is dat de filosofie van Z-86 geworden.

Uiteraard hebben wij ook zwakke punten, maar dat zijn gelukkig voornamelijk details en geen hoofdlijnen en we proberen ze ook meteen te corrigeren".

Heeft dat streven naar kwaliteit bij jullie ook zijn uitwerking gehad op de andere media?

"Ik wil niet zeggen dat de anderen ons voorbeeld hebben gevolgd. Maar er is toch wel duidelijk een verbetering te constateren in de kwaliteit van de radiostations op Curaçao".

Is er ook een organisatie van radiostations en zijn er bepaalde afspraken b.v. op het gebied van de gehanteerde tarieven?

"Officieel bestaat die, al moet ik zeggen dat wij de afgelopen jaren als organisatie weinig aktief zijn geweest. Tariefsafspraken zijn er sinds een jaar of 16 al niet meer. Elk radiostation bepaalt zijn eigen tarieven en we bemoeien ons niet met elkaar. Ik ben trouwens een tegenstander van tariefsafspraken, zoals b.v. bij de kranten. Zoiets belemmert de concurrentie. Een krant moet in staat zijn om zelf de prijs te bepalen die het publiek moet betalen voor het produkt dat geleverd wordt. Ik ga zelfs verder: de overheid zou de media moeten verbieden om prijsafspraken te maken".

Beschouw je de televisie als een concurrent?

"In feite wel, vooral in de avonduren waarop mensen die thuiszitten geneigd zijn voor de beeldbuis te gaan zitten. Maar dat wil niet zeggen dat wij niet proberen het internationaal opgang doende idee van: de radio is een 'medium voor overdag' te doorbreken. Trouwens er zijn tegenwoordig mensen genoeg op straat die luisteren naar auto-radio's en draagbare radio's. Op dat publiek richten wij ons met onze avondprogramma's".

Wat denk je van de kwaliteit van ons lokaal televisiestation?

"Ik geloof niet dat er veel mensen zijn die erg gefascineerd zijn door de kwaliteit van onze televisie. Waarom dat zo is en wat er moet veranderen zijn zaken waar ik nu niet op wil ingaan. Maar ik hoor veel negatieve reacties op de huidige programmering van TeleCuraçao. Om die reden wordt er ook veel meer naar Venezuela gekeken".

En de kranten?

"Over het algemeen wordt er bij de kranten nog teveel gepubliceerd vanuit een verkeerd uitgangspunt. Er worden zelfs kranten opgericht met een verkeerde bedoeling. Ik krijg vaak de indruk dat bepaalde personen de krant uitsluitend beschouwen als middel om anderen een dreun te verkopen. Maar één ding staat vast: alles wat goed is en wat slecht is bij de radio, kranten en t.v. is het werk van de eigenaren en de direkties. Zij immers dienen te beslissen wat zij toelaten en welke eisen zij stellen. Als er redakteuren of verslaggevers zijn die op onverantwoordelijke wijze optreden, dan zij het de direkties die hun daartoe in staat stellen en die dat toelaten".

TEVEEL MEDIA

Een bijzonder fenomeen in onze kleine gemeenschap is het enorm aantal media. Wij tellen op 160.000 inwoners negen kranten, acht radioprogramma's en een lokaal t.v. station. Is daar wel ruimte voor?

"Zeker niet, en ik maak me dan ook zorgen voor de toekomst van sommige media. Elk onderzoek zal uitwijzen dat zoiets niet kan volgens internationale maatstaven. Maar als je mij b.v. vraagt of er nog meer radiostations bij kunnen komen moet ik zeggen: ja en nee.

Er zijn diverse aspecten die te maken hebben met de radio waarin door de bestaande omroepen nog niet voorzien wordt. Dat komt doordat er teveel stations zijn die met hetzelfde bezig zijn. Er zou b.v. een zender bij kunnen komen met klassieke muziek. Helaas moest Radio Caribe indertijd op bevel van Landsradio zijn klassieke zender uit de lucht halen. Daarbij zijn criteria gehanteerd die nu kennelijk helemaal niet meer gelden bij de Radio Controledienst. Trouwens het hele beleid bij deze dienst schijnt te zijn veranderd sinds het voormalige hoofd Jossy Cijntje. Wij moesten b.v. indertijd onze zendantenne verwijderen uit de mast van TeleCuraçao omdat ons signaal zou interfereren met dat van schepen in de haven. Nu is het zo dat een nieuw radiostation, dat binnenkort begint uit te zenden, er wel toestemming voor krijgt. Er zijn overigens berichten dat er voor nog een aantal nieuwe zenders vergunning is afgegeven. Wij zouden er zelf ook best twee bij willen hebben. Om programmas te kunnen brengen waarvoor momenteel op onze bestaande zenders geen ruimte is. Voor ons is dat geen probleem, maar voor mensen die van te voren af aan moeten beginnen en geen ervaring hebben op dit gebied, zie ik dat moeilijk zitten".

Doen jullie zelf onderzoeken om de behoefte bij het publiek naar bepaalde programma's te bepalen en jullie programmabeleid daarop af te stemmen?

"Wij doen dat weleens op informele wijze en meestal privé, omdat wij geloven dat zoiets een interne aangelegenheid moet zijn en dat de resultaten niet gepubliceerd moeten worden. Mocht immers uitkomen dat je programma's erg populair zijn, dan lijdt je geloofwaardigheid eronder als je zo'n onderzoek zelf heb verricht.

Een van de criteria om de luisterdichtheid te meten is bij ons het aanbod van reclamespots in bepaalde programma's. Geen enkele serieuze adverteerder plaatst immers zijn spots omdat hij ons zo aardig vindt. Hij wil verkopen en zoekt daarvoor bij voorkeur een programma waarvan hij met enige zekerheid weet dat het veel beluisterd wordt. Uit reacties blijkt dat programma's als *Top 40*, *Perspektiva*, het platenprogramma van Myrna, de nieuwsbulletins en niet te vergeten *Pueblo na palabra* de meest gewilde programma's zijn. Het is onvoorstelbaar hoeveel brieven van luisteraars wij ontvangen voor *Pueblo na palabra*. In feite hebben wij daarmee een taak van de kranten opgenomen voor wat betreft 'ingezonden stukken'.

Zoals geconstateerd neemt het aantal media de laatste jaren sterk toe, is dat ook het geval met het beschikbare advertentievolume?

"Absoluut niet. De koek die te verdelen valt wordt weliswaar iets groter, maar er zijn teveel monden die ervan moeten snoepen. Wij moeten onherroepelijk komen tot een vermindering van het aantal media, hetzij door fusies hetzij door liquidaties. Maar dat roepen wij al jaren. Concentraties zijn trouwens niet altijd uit den boze, zeker niet op Curaçao waar er wel veel verschillende media zijn maar weinig verschil in wat zij brengen, weinig pluriformiteit dus.

Ik zie ook mogelijkheden voor nauwere samenwerking tussen bepaalde radiostations. Het gebeurt trouwens in de praktijk al op technisch gebied, waarbij wij elkaar helpen in geval van ingewikkelde problemen".

"Teveel monden snoepen van dezelfde koek"

PROGRAMMA'S

Om terug te komen op de programmering, hoe verdelen jullie de programma's over de AM en de FM-zender?

"De AM-zender heeft een specifiek informatief karakter, met veel praatprogramma's. Het is wat internationaal wordt aangeduid als een *full service station*: veel nieuws, veel aktualiteiten, maar ook muziek, omdat muziek ook een rol speelt in het totale aanbod. Z-FM is primair een muzikaal station, met een muzikale mix gericht op het hedendaags volwassen publiek van tussen de 25 en 45 jaar, hoewel dit natuurlijk geen absolute grenzen zijn. Wij trachten daarbij uiteraard lokale muziek en lokale muzikanten te *promoten*, maar letten daarbij op de kwaliteit. Het is zeker niet zo dat wij lokale muziek presenteren ten koste van de kwaliteit van het geheel, want dat zou betekenen dat wij de middelmaat gaan bevorderen. Gelukkig moet ik zeggen dat het niveau van onze musici sterk vooruit is gegaan, niet in het minst door het bestaan van de Muziekschool. Uiteraard is het enthousiasme bij ons groter wanneer het gaan om een lokaal nummer van goede kwaliteit. Dan lopen wij er zelf bij te zingen en te fluiten".

En dat typeert Z-86: Gericht blijven op de lokale gemeenschap maar dan op een verantwoord niveau. Een filosofie die vele andere groeperingen en instellingen bij ons best zouden kunnen gebruiken.

GELICITEERD

OP 21 JULI vierde het lokale tv-station TeleCuraçao zijn 32ste verjaardag. Stilletjes. Het publiek merkte er weinig van. Niets eigenlijk. Het personeel evenmin. Geen happening. Niet binnenshuis, niet buitenshuis. Niet. Directrice Stella Oosterhof vindt het goed zo. Er is niet echt veel reden tot vieren. Daarnaast "kunnen we die paar centen die we hebben beter gebruiken". Oosterhof, sinds een paar jaar de señora belast met de leiding bij deze half-Lands/half-Eilands nv - de decentralisatie werd nooit geformaliseerd - is ernstig bezorgd om 'haar' mensen die dag in dag uit het doelwit worden van volgens haar vaak onterechte kritiek. Ze doen hun best en roeien met de niet beste riemen die ze hebben. En toch is er hoop voor wat vaak een hopeloze situatie lijkt. Er zijn plannen. Er gaat wat gebeuren bij TeleCuraçao, een zichtbaar te lang verwaarloosd instituut op de Berg van Ararat. Het uitzicht is er schitterend. De stad, de haven, daar achter de zee. Daar achter niets meer. Aan de andere kant het Schottegat, met wat miniatuurschepen die geduldig lijken te wachten. De raffinaderij, die je alleen maar ziet maar daar niet ruikt. Buiten is het mooi.

-door Ana van Leeuwen-

GEEN REDEN VOOR FEEST BIJ 32-JARIG TV-STATION

Directrice Stella Oosterhof van TeleCuraçao:

STELLA OOSTERHOF

Binnen niet zo. Oosterhof verontschuldigt zich dan ook meerdere malen voor het doolhof' in het pand van TeleCuraçao. Verschillende satellietschotels buiten op het terrein en een enkele goed uitgeruste controle- en editingkamer verraden dat het om een communicatiemedium gaat waar veel en vaak hoogwaardige techniek bij komt kijken. Lange, smalle gangen die schijnbaar nergens naar toe leiden. Apparatuur die niet met de tijd is meegegaan. Sommige spullen lijken ouder dan 32 jaar. TeleCuraçao heeft nu inderdaad geen reden tot vieren maar zal dat, als het aan Stella Oosterhof ligt, in de nabije toekomst zeker wel hebben. Klein en bescheiden misschien. Het pand wordt binnenkort onder handen genomen. Een van de twee studios wordt vernieuwd en vergroot. De indeling wordt veranderd. De receptie verhuist en wordt gemoderniseerd. Hier en daar zie je al de eerste tekenen dat men met de restauratie bezig is.

In welke staat verkeert TeleCuraçao nu?
"Ik spreek het liefst van een bitter-sweet situatie. Kijk maar om je heen dan zie je wat ik met 'bitter' bedoel. Het is een schande dat een land als het onze haar tv-station op deze manier heeft verwaarloosd. 'Sweet', omdat ondanks alles, de werknemers creatief en inventief bezig zijn zonder erkenning te krijgen. We hebben de lech thuis te horen in het (l)itje instellingen dat de pis(p)aal is van iedereen en alles. TeleCuraçao komt er dan wel het meest bekaaid vanaf. (B)ij de Kodela of andere bedrijven die het doelwit zijn van kritiek kunnen de werknemers 's morgens in een adequate werkruimte (t)erecht. Bij ons echter... het (h)et er zelfs een beetje guber uit hier en daar. (O)ch hangt er een goede (s)feer. We hebben dezer dagen (er)kenning gehad voor onze (b)ijdreng voor de *Sábado Sensacional* uitzending. Ze waren (v)ol lof over ons. Dat was fijn. (Er)kenning is voor ons een (vr)eemd woord. Integendeel: (w)anneer mogelijk krijgen we (v)a de media een pak slaag. (Ik) denk dat ze soms vergeten (da)t hier ook mensen werken. (Ik) zeg altijd tegen het personeel dat ze ons behandelen (al)sof dit bedrijf niet valt in (de) 'di nos e ta-filosifie'. Van (w)ie het dan wèl is weet ik (ni)et".

(W)aarom is TeleCuraçao vol(ge)ns u de gebeten hond?
"(Ik) weet het niet. Als ik het (wi)st had ik er wat tegen (ge)daan".

(Zij)n de verwachtingen mis(sc)hien te hoog, vergelijken ze (he)t produkt mogelijk met bui(ten)landse stations?
"(E)venals de andere (be)drijven die veel kritiek (kr)ijgen, zijn ook wij steeds *in (the) picture* bij het verlenen (va)n diensten. We hebben ook monopolie-positie gemeen. In ons geval is er echter geen sprake van een absoluut monopolie, maar eerder van een geconditioneerd: we kunnen niet inspelen op het marktmechanisme. De tarieven moeten door economische zaken worden goedgekeurd. We kunnen ze niet aanpassen. Daarnaast zitten we met een verouderde regeling voor wat betreft de zendtijd. De *prime time*-kwestie is niet goed geregeld. De regeling van de *wega di number*-uitzending is verder erg strak: exact tussen 10 en kwart over 10. Om een bedrijf commercieel te runnen moet je bewegingsvrijgheid hebben".

Waarom is er nooit getracht die flexibiliteit te bewerkstelligen?
"Ik weet niet of het vroeger geprobeeerd is. Ik ben er mee bezig, maar de overheden moeten wennen. Ze willen alles goed onderbouwd hebben en de ambtelijke molen draait langzaam. Dat is begrijpelijk, maar soms irritant en het betekent tijdverlies. Tijd waarvan je denkt dat die nooit meer ingehaald wordt".

Heeft het publiek geen gelijk als er geklaagd wordt over de kwaliteit van het produkt?
"Jawel, maar soms is die kritiek overdreven. Men is weleens blind voor vooruitgang. Over bepaalde personeelsleden zeggen sommigen dat ze niet deugen. Ze hebben zichzelf toch niet benoemd? Ze zijn toch zo lang in dienst gehouden? De blaam moet elders gezocht worden, niet bij hen. Zij worden nu het slachtoffer. Velen buiten TeleCuraçao hadden waarschijnlijk gehoopt dat ik de bezem door de zaak zou halen. Dat kon ik niet. Op basis van welke criteria moest ik dat doen? Toen ik hier in 1988 aangesteld werd als regeringsdirecteur, schrok ik. Ik treed niet in details, maar zeg wel dat niets goed liep. Die periode noemen we nu de *before-period*. De mensen waren gedemotiveerd. "Steeds nieuwe mensen (in de directie en in de Raad van Commissarissen) die toch niet naar ons luisteren", zeiden ze. Sinds ik in mei 1991 algemeen directeur werd (de vorige directeur Jossy Cijntje is ziek geworden red.) heb ik veel met de mensen gepraat. We werken nu gerichter en met hulp van de staf hebben we heel wat bereikt".

Zijn er veel schulden?
"Ja, er zijn vooral veel openstaande buitenlandse rekeningen van films en programma's. Maar ons doel is er voor te zorgen dat we **iedere** avond in de lucht zijn. Het mag niet voorkomen dat we uit de lucht moeten. Vandaar dat we ervoor gekozen hebben het aantal lokale produkties uit te breiden, wetende dat het min of meer 'lopende bandwerk' zou worden, rekening houdende met de beschikbare mankracht en middelen. We proberen een gulden middenweg te vinden tussen optimaal en bar slecht".

Hoe komt het dat degenen die het voor het zeggen hadden / hebben dit bedrijf zo hebben laten gaan? Gebrek aan belangstelling?

Stella Oosterhof maakt in de schakelkamer van waaruit de uitzending wordt gedirigeerd een praatje met director Roderick Miguel en zijn medewerkers.

"Tussen perfect en bar slecht"

"Ik heb zo mijn ideeën daarover, maar dat is nakaarten. Je moet om die vraag te beantwoorden zijn bij degenen die hier vroeger zaten en bij de eigenaar. Mijn taak is niet te onderzoeken wat hier gebeurd is. Ik wil vooruit".

Is dat wel mogelijk met een dergelijke houding van de eigenaar?
"Ik kan me niet voorstellen dat de eigenaar geen interesse heeft in het meest invloedrijke medium. Ik ga niet gissen. Feit is dat dit bedrijf in het verleden niet voldoende aandacht heeft gehad".

En daar lijdt het personeel onder en in zeker opzicht ook het publiek...
"Het publiek moet beter geïnformeerd worden, maar we zitten in een reorganisatiefase, dus gaat dat nu een beetje moeilijk. Verder is er hier geen adequaat vergelijkingsmateriaal. TeleCuraçao wordt vergeleken met Venezolaanse stations, met CNN, met de grote omroepen. Daar kunnen we natuurlijk nooit aan tippen. Onze markt en mogelijkheden zijn te beperkt. Waarom vergelijken ze nooit lokale radiostations met buitenlandse stations? Of kranten? Alle kranten samen zijn niet te vergelijken met één grote krant in het buitenland".

Denkt u dat het publiek 'vriendelijker' wordt wanneer de kwaliteit verbetert?
"Het publiek moet wel de kans krijgen. Tot nu toe waren wij, op de advertentiemarkt bijvoorbeeld te passief. Zodra we aan de slag gaan, begint ook die strijd. Er komt verzet. Zolang dat 'fair' is, is dat geen probleem. Onze advertentie-inkomsten zijn trouwens al behoorlijk toegenomen de afgelopen twee jaar. Dat merken we al. De anderen voelen de concurrentie".

Hoe staat het mèt de decentralisatie van ATM?
"De Staten moeten het bedrijf nog overdragen en de Eilandsraad moet de overname goedkeuren. Er is een protocol, maar ze willen van ons concrete financiële- en andere informatie. Ik weet niet hoe lang het gaat duren of waarom het zolang duurt".

Heeft een dergelijke halfslachtige status effect op het functioneren van het bedrijf?
"Ja en nee. Accute problemen worden opgelost, maar het kost allemaal veel meer tijd. Officieel vallen we nog onder het Land, maar het Eilandsbestuur is onze gesprekspartner. Ze zijn op de hoogte van onze bezwaren. Ik heb echter het gevoel dat niemand zijn vingers wil branden, ze willen zekerheid. Gelukkig hebben we nu veel realistische rapporten. Een paar jaar geleden was dat wel anders. Toen bestonden er b.v.plannen om de produktiepoot op te doeken. Dat plan hoort, wat mij betreft, in de prullenbak. Je kan onmogelijk alleen afhankelijk zijn van wat uit het buitenland aangevoerd wordt anders zit je binnen de kortste keren met twee uur durende daguitzendingen".

Wat was het argument om de produktiepoot op te heffen?
"De betrokkenen vonden die poot niet belangrijk genoeg en dachten zo een groot personeelsprobleem op te lossen. TeleCuraçao kan echter nooit en te nimmer bestaan door enkel het verkopen van *airtime*".

Je hoort niets meer over privatiseringsplannen...
"De overheid heeft gezegd dat er niet geprivatiseerd wordt. Of het een goede beslissing is weet ik niet. Dat hangt er vanaf. Als eventuele privatisering gepaard gaat met het opnieuw op poten zetten en behouden van het bedrijf vind ik het best. Je geeft echter wel een deel op van je eigen, cultureel gezicht. En dat is juist een gebied waarop we kunnen concurreren. Dit aspect wordt beter behartigd als je deels of helemaal in overheidshanden zit. Verder filosoferen over dit punt heeft niet veel zin want de overheid heeft al een uitspraak gedaan".

Is er trouwens nog wel belangstelling?
"Er is zeker nog wel belangstelling, maar ik verwijs iedereen naar de overheid".

Kennelijk zijn er diverse privé-ondernemingen die nieuwe tv-stations willen beginnen (naast het Bonaireaanse station TV 11 dat ook Curaçao zal bereiken).
"Op een gegeven moment is de markt verzadigd. De overheid moet dat weten, straks zijn we alles kwijt. Ik weet niet wat de overheid wil. Als je een 'oorlog' krijgt dan zullen ze daar allemaal onder lijden. Verder is mij onduidelijk welke criteria men hanteert om de ene wel en de andere geen vergunning te geven. Ze zullen wel voorwaarden moeten stellen. Er is trouwens altijd belangstelling geweest. Ik wil wel kwijt dat in onze vergunning staat dat we het alleenrecht hebben (voor uiztending op de lokale markt). Ik ben trouwens niet op de hoogte van een vergunning voor het tv-station op Bonaire. Wij hebben onze aandeelhouder duidelijk gemaakt dat men de beloften jegens ons niet is nagekomen en dat wij het een dolksteek vinden dat we pas achteraf ingelicht worden" (over TV 11 red.).

Wordt het moeilijk met meer stations?
"Jazeker en vooral indien er een station bijkomt dat geen restricties kent zoals wij. Er zal sprake zijn van oneigenlijke concurrentie. Wat wij er tegen kunnen doen, hebben we gedaan en doen we nog steeds. Maar er moet meer komen; dat is echter niet van ons afhankelijk. Onze eigenaar moet financieel over de brug komen".

Wat zijn de meest accute zaken?
"Het station moet een *upgrading* ondergaan zodat het voldoet aan de eisen des tijds. De technische faciliteiten moeten beter, er ontbreekt nog erg veel, ook het personeel moet bijgeschoold worden. Dat moet doorgaan".

Zijn dat haalbare plannen.?
"Jawel. Ik kan echter niet veel kwijt voor we de aandeelhouder hebben ingelicht en dat gebeurt binnenkort. We hebben plannen voor korte- middenlange- en lange termijn. Het financiële aspect is het belangrijkste. Zonder financiën heb je geen station. Je hebt de mensen, de goodwill, het raamwerk, nu moeten we geld hebben om de infrastruktuur te verbeteren, in alle opzichten".

Waar moet dat geld vandaag komen?
"Je hoort zo vaak dat de overheid geld 'pompt' in TeleCuraçao. Van je leven niet. Wel zijn er niet-aangesproken garanties om bepaalde dingen te doen. Maar verhalen over subsidies en zo: dat is allemaal onzin. Dat belastinggelden worden misbruikt en dergelijke zijn ook allemaal nonsens-verhalen. De overheid betaalt ons voor verleende diensten. We zijn *self sufficient*".

Zullen de image en het produkt van het station binnenkort verbeteren?
"Ja. Als je minder lopende bandwerk hoeft te doen kan je je meer op de fijne afwerking concentreren en op creativiteit".

Er is dus reden voor optimisme?
"Ja, anders zat ik hier niet. Zodra ik denk dat er niets meer uit te halen valt dan kom ik niet meer. Soms sta je op je tenen of word je voor onaangename zaken geplaatst, maar iemand moet voor de zaak opkomen: de directie. Als echt niets meer mogelijk is en alle mogelijkheden zijn uitgeput, dan moet je bij je zelf te rade gaan. Bij ons allen is er nog animo. Het is niet gemakkelijk, maar de kern van optimisten is groter geworden. Sommigen houden ècht van hun werk. Die kunnen zich niet voorstellen dat ze op een dag niet meer naar Ser'i Ararat hoeven".

Hoe groot is de kijkdichtheid?
"Sinds vorig jaar hebben we de UNA benaderd om een enquête te houden, maar dat onderzoek is min of meer *on hold* door de huidige situatie. Indicaties wijzen uit dat de groep kijkers groter wordt. Zeker bepaalde programma's worden erg goed bekeken. Naast die, vooral lokale programma's, moeten er meer goede komen. Ironisch genoeg zegt iedereen altijd dat ze "nooit naar TeleCuraçao kijken." Als wij iets doen of juist níet doen dan weet iedereen er plotseling wel alles van. Uit de laatste UNA-enquête over de media blijkt duidelijk een vooruitgang. Sommige mensen hebben kritiek op bepaalde tijdvakken voor onze lokale programma's, zoals de kooklessen. Zij hebben echter heus wel hun kijkers en een bepaald doel en waarde. Maar er komen zeker wel enige veranderingen".

Er is forse kritiek op het aanbod van buitenlandse programma's en films...
"Daarin is al verandering gekomen. Trouwens er is vraag naar *classics*. Verder moet je kijken hoe vaak b.v. HBO zijn films herhaalt. Als je hier wat herhaalt word je meteen de grond ingeboord.

Irving Schenker (Dovale) wil 'full service' bureau

"Reclame is communiceren"

DE 'DAG VAN DE PERS' is eigenlijk ook een beetje de dag van de advertenties. Want wat is een krant zonder advertenties? Die twee zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Voor Curaçao zou je er zelfs nog aan toe kunnen voegen 'Wat zijn de reclamebureau's zonder krant?'. Volgens de directeur van *R.J. Dovale & Associates N.V.*, Irving J. Schenker, wordt ruw geschat namelijk de helft van het reclamebudget aan krante-advertenties uitgegeven; twintig procent gaat naar de radio en tien naar televisiereclame.

De overige twintig procent wordt aan advertenties in buitenlandse bladen uitgegeven. Een innige combinatie dus, die dagbladen en de advertentiewereld.

= door Jeannette van Ditzhuijzen =

Curaçao kent verhoudingswijs een overvloed aan edia. We hebben maar fst negen dagbladen, negen diostations en een aantal ek- en maandbladen. En n is de televisie nog niet ns meegeteld. Voorwaar en gemakkelijke taak voor n reclamebureau om zijn anten te helpen bij de keuze n het medium. Toch doet *vale* dat al 42 jaar lang. lgens Schenker gebruikt t bureau voor de adviezen n kennis van en *feeling* et de lokale markt.

"Maar", zo zegt Schenker ar meteen achteraan, "de rngegevens voor een neule voorlichting ontbreken. e hebben geen cijfers over oplage, althans geen trouwbare. Die zouden controleerd moeten rden door een registercountant, zoals dat ook in ropa en de Verenigde aten gebruikelijk is. Maar t gebeurt hier op het and helaas niet. Met de fers die we krijgen doen dan ook niets".

"Een tweede kerngegeven t nodig is om de effectivit van een bepaalde uiting bepalen is het lezerspro. Wie leest die krant, lke opleiding heeft de er, welke sociaal-economie achtergrond heeft hij; of , want ook het geslacht n je lezerspubliek kan langrijk zijn, evenals de middelde leeftijd. Pas als over die gegevens beschikt n je je klant echt goed viseren".

ONS KENT ONS

elukkig accepteren de internationale klanten zonder proeem ons advies. We nnen de lokale markt, de nds en de ontwikkeling. eilijker ligt het bij de ale klanten. Die moeten nog wel eens overtuigen n de noodzaak een paald medium te ruiken. Soms heerst op raçao een beetje de 'onsnt-ons'-mentaliteit. mand adverteert al jaren krant X en die ziet dan t in waarom het beter zou n om bij Y te gaan adverteren. En dan kom ik weer g op de kerngegevens: ik nik niet over de harde en, de tegenargumenten breken om zo'n klant ons ijk te doen inzien".

De UNA publiceerde dit r een lees- en luisteronrzoek, waarop van verscheine kanten kritiek werd leverd. Het grootste zwaar van Schenker is dat t om een momentopname at. "Kijk, een dergelijk derzoek krijgt pas waarde het op een continue basis rdt uitgevoerd, dat wil ggen drie tot vier keer per r. Dan pas kun je de *nds* waarnemen die voor n reclamebureau van lang zijn".

"Bovendien", zo vervolgt , "zaten er ook gaten in de ze van opzet. Er werd bij rbeeld naar de mening r een krant gevraagd die ondervraagde zelfs nog oit gelezen had. Kruistallen ontbreken, en je kunt uit het onderzoek niet veel nieuwe gegevens destilleren. Maar het is natuurlijk wel heel prijzenswaardig dat zo'n onderzoek heeft plaatsgevonden. Het ligt dan ook zeker in de bedoeling van de *Antillean Advertising Agency Association* (AAAA, waarvan Schenker secretaris is) om een dergelijk onderzoek op reguliere basis te stimuleren. Dat hoort als het ware bij de Tien Geboden van de AAAA".

KORTING

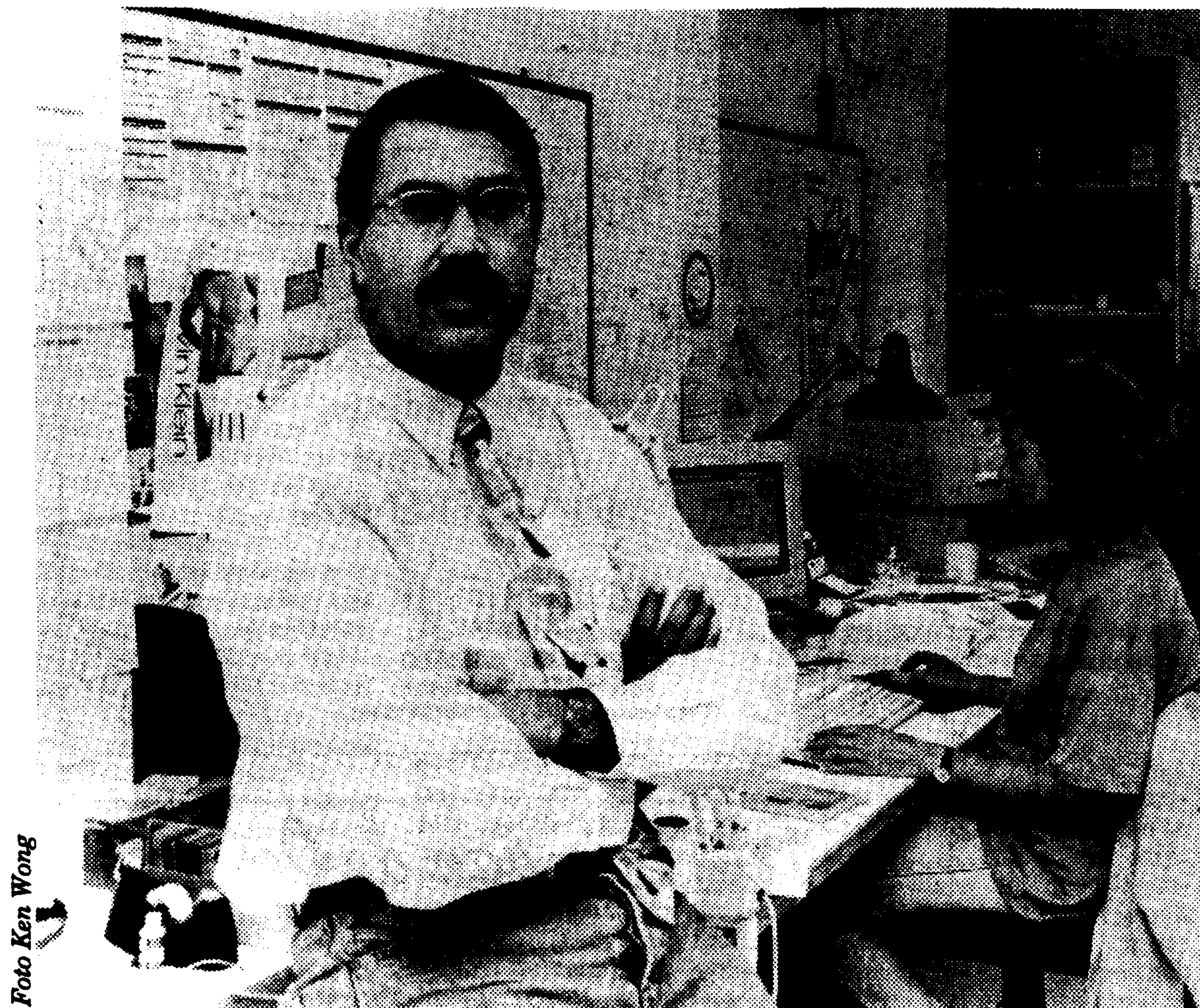
Voorlopig blijft dus nog even de situatie bestaan dat een aantal bedrijven een medium selecteert op basis van persoonlijke of economische motieven. Want ook dat laatste speelt een rol. Schenker verhaalt van een cliënt die buiten *Dovale* om de kranten ging bellen en om korting vroeg voor een uitgebreide reclamecampagne. Bij sommige kranten kreeg deze klant wel 35 procent korting, omdat de krant de commissie voor het reclamebureau (15 procent) aan de klant gaf.

"Weet u dat die klant aankondigde niet bij de *Amigoe* te adverteren als die geen 35 procent korting gaf?", vraagt Schenker verbijsterd.

"Ineens deden kwaliteit, oplage en lezersprofiel er niet meer toe. Alles wat speelde was de korting. Nou, dan kun je net zo goed in een schoolkrant adverteren, daar is het misschien wel gratis".

Overigens gaf de *Amigoe* slechts 20 procent korting. "En terecht", zegt de *Dovale*-directeur daarover. "Wanneer een bij een reclamebureau geregistreerde klant om wat voor reden ook rechtstreeks zaken doet met de kranten, dan zouden de media toch commissie aan het reclamebureau moeten geven. Het bureau beheert immers het reclamebudget van de cliënt. Dat hoort eigenlijk in de tarievenstructuur opgenomen te zijn". Alweer een puntje van overleg voor AAAA, dat is duidelijk.

Schenker heeft de indruk dat de verkoopstaf van de media de laatste tijd de reclamebureau's een beetje als hun vijand zien. Hij vertelt over praktijken die recentelijk zijn voorgekomen: *Dovale* plaatst een advertentie wel bij krant X, maar niet bij Y. Vervolgens belt de verkoopstaf van Y rechtstreeks de klant om 'zieltjes te winnen'. "Zo moet het dus niet", zegt Schenker. "Dan zijn wij de boeman".

Foto Ken Wong

IRVING J. SCHENKER

Natuurlijk gaat het gesprek ook over de nieuwe loten aan de mediaboom, de tweeling *Makelaar* en *Domisilio*. Zij zagen op dezelfde dag het levenslicht en lijken sprekend op elkaar. Eeneiïg zijn zij echter geenszins. De grote vraag is nu of zij allebei even oud worden. Halen zij het, of gaat er een van hen kopje onder. Volgens Schenker is het nog te vroeg om daarover een oordeel te kunnen geven.

Over de hoge advertentietarieven van de krantentweeling heeft hij wel een duidelijke mening. "Bij een geselecteerd lezerspubliek is dat geen enkel probleem. Je weet dat je met bepaalde produkten kunt adverteren; dan bereik je ook je doelgroep, namelijk de groep mensen die in wonen en bouwen geïnteresseerd is".

Het gaat Schenker duidelijk om een *link* tussen de hoogte van de tarieven en de kwaliteit van de media. "Het is onvoorstelbaar dat de advertentietarieven in geen elf jaar zijn aangepast. Een ongezonde situatie. Door hogere tarieven te hanteren kan het rendement van de krant verbeterd worden. Dat betekent weer dat de krant kan investeren in de redactie, de scholing van het personeel en het materiaal, bij voorbeeld een betere kwaliteit papier. Er komt door dat hogere rendement dus een kwalitatief beter produkt. Daar geloven we in".

Door het voortdurend praten over advertenties en de tarieven ervan, lijkt het wel alsof reclame niets anders is dan adverteren. Dat standpunt wil Schenker echter duidelijk bestrijden. "Reclame is niet advertenties maken, reclame is communiceren".

VERANTWOORDELIJK

Dovale profileert zich dan ook als een reclame-adviesbureau. Dat wil zeggen dat het bureau voor de klanten verantwoordelijk is voor de formulering, de planning en de uitvoering van een communicatieplan. Dat is weer een afgeleide van een marketingplan. Het communicatieplan moet inhoud geven aan alle communicatie-uitingen van het bedrijf. Daaronder vallen ook *public relations* en *direct marketing*. "Op die manier ben je gestructureerder met reclame bezig. Alleen dan kun je na verloop van tijd meten of je inspanningen het gewenste resultaat hebben opgeleverd".

"Maar ja, dat betekent ook dat je de klant moet opvoeden. Hem ervan overtuigen dat reclame meer is dan een advertentie plaatsen. Er bestaat vaak geen planning op lange termijn. Men adverteert soms pas als er bij voorbeeld een nieuwe voorraad televisies binnenkomt.

Voor enkele klanten verzorgt het reclamebureau inmiddels alle communicatie. "Maar zelfs dan kan het gebeuren dat *sponsoring* of een advertentie in een programmaboekje gebeurt, zonder dat het bureau daarvan op de hoogte is. Er vindt dan ook geen afstemming met het communicatieplan plaats".

"Want je koppelt aan de ene kant via je advertentie een toegevoegde waarde aan je produkt, terwijl je op de andere pagina met een bedrijf wordt geassocieerd, waarmee je misschien beter niet geassocieerd kunt worden. Daarmee doe je afbreuk aan je reclame-uiting. Bedrijven moeten, kortom, de adviserende taak van een reclamebureau niet onderschatten".

ADVIESTARIEF

Een van de redenen waarom de AAAA onlangs nieuw leven werd ingeblazen is de wildgroei aan advertentiebureau's op het eiland en de hulpkreet van de media om regulering. "Dat houd je toch", verzucht Schenker. "De markt blijft in beweging. Om te kunnen penetreren in de markt proberen de kleintjes de klanten van de grotere af te pakken. Dat lukt ze vaak ook, want ze hebben minder *overhead* kosten. Ze kunnen met hun tarieven een prijsconcurrentie aangaan. Maar als ze eenmaal groter worden, horen ze zelf bij de gevestigde orde, dan doen ze dat niet meer en keert de rust terug in de markt. Concurrentie is gezond, maar dan wel op een professionele en vooral ethische manier". Overigens zullen de leden van de AAAA binnenkort vaste afspraken maken over een honoreringsregeling.

Volgens de *Dovale*-directeur zijn er hooguit zes professionele reclame-bureau's op Curaçao. Voor die zes zijn er voldoende kapitaalkrachtige bedrijven, zowel op het eiland als daarbuiten, om het hoofd boven water te houden. "Aan de andere kant houdt de grootte van de klant rechtstreeks verband met de grootte van een bureau. Naast die zes zijn er natuurlijk nog talloze kleinere advertentiebureautjes. Maar de vraag is of de klant wel waar voor z'n geld krijgt".

Een probleem voor de reclamebureau's hier is volgens Schenker ook het gebrek aan gespecialiseerd personeel. "Helaas moet ik daarvor vaak naar het buitenland. Mijn *account executives* zijn allemaal communicatiespecialisten en dat betekent nog altijd een opleiding in Nederland of Amerika. Ook de creatieve kant van ons vakgebied kan niet lokaal ingevuld worden. Het ontbreekt op Curaçao aan een gedegen professionele opleiding als grafisch vormgever. Ik adverteer voor dergelijke specialismen meestal in de regio of in Nederland. Ook dit heeft de aandacht van de AAAA".

We blijven nog even bij de associatie. Het blijkt dat de bij de AAAA aangesloten bureau's zich houden aan de internationale en de zelf opgelegde code van ethiek (zie kader). Zou een lid die code overtreden, dan wordt het bedrijf geroyeerd. Nieuwe leden dienen zich dan ook aan de regels van de AAAA te houden.

Schenker wil ten slotte nog graag duidelijk maken dat een bedrijf niet gevraagd wordt voor de associatie. "Wie lid wil worden en het met de regels en doelstellingen eens is, kan zich gewoon aanmelden. Men krijgt dan een pakket met alle informatie toegestuurd".

Enkele van de ethische richtlijnen waaraan een AAAA-reclamebureau moet voldoen:

- geen advertenties waarin valse of misleidende mededelingen worden gedaan; ook geen overdrijvingen, noch in woorden, noch in beeld.
- geen misleidende vermelding van prijzen, bij voorbeeld over de prijs bij contante betaling respectievelijk krediet.
- geen oneerlijke vergelijkingen maken met concurrerende produkten of diensten, waardoor die in diskrediet worden gebracht.
- geen beweringen doen die onvoldoende gestaafd kunnen worden.
- geen beweringen of suggesties die misbruik maken van vertrouwen of eerlijkheid. Bij voorbeeld een beroep doen op bijgelovigheid.
- geen beweringen of afbeeldingen die beledigend zijn voor het algemeen fatsoen.

PABIEN PRENSA

Eens journalist, niet altijd journalist

'IS EEN in memoriam voor een generatie van ruim tig Antillianen en Arubanen. Niet geschreven omdat ze d zijn, maar omdat ze niet meer 'onder ons' zijn: ze waren journalist, maar nu niet meer. Of niet hier. Of niet ger in de enge zin des woords. Want verloochenen kunnen onszelf moeilijk. Wat geldt voor een dief geldt namelijk vaak voor de pers: eens een journalist altijd een nalist. Nieuwsgierigheid en uitingsdrang zijn vaak vend. Geld, rust, pensioenrechten, ondernemerslef, lie, doorgroeimogelijkheden en liefde in en voor Neder- zijn echter zwaarwegende argumenten geweest voor vertrek uit een vaak hectisch en chaotisch leven.

= door Joël Labadie =

ans Heiligers (eigen bedrijf, ex-Amigoe, ex-Hoyer).
y Doorstam (jurist/ambtenaar, ex-Z-86).
ina Joe (eigen bedrijf, ex-tv).
ésirée Martis (Nederland, Wereldomroep).
egine Dumfries (Nederland).
a Henriquez (pr ALM, ex-Extra Aruba, ex-Z-86).
enni Peterson (regeringsvoorlichting, ex-Beurs, ex-leCuraçao).
harles Grootens (pr Dokmaatschappij, ex-Z-86).
lbert Marquez (Isla n.v. ex-Amigoe).
ancy van der Wal (Centrale Bank, ex-Amigoe, ex-eurs).
arielle Capello (Nederland, Wereldomroep) ex-Amigoe.
rge Cuartas (Nederland, betrokken bij Antilliaanse ganisaties).
anneke van Kouwen (Nederland, ex-Amigoe, ex-pr ITC).
icky Tweeboom (Nederland, ex-Extra, ex-Beurs).
iques Visser (eigen radiostation, ex-Hoyer).
anice Eisden (Nederland).
argit de Freitas (pr Asina, ex-regeringsvoorlichter).
ul Comenencia (pr Kamer van Koophandel, ex-Amigoe, -Hoyer).
ngelica Parris (medewerker DMO, ex-Z).
rd Horvers (eigen bedrijf, ex-Amigoe, ex-Parool, ex-Tros ktua.).
ans Vaders (medewerker publiciteitsbureau, ex-raçaosche Courant).
em Abdul Hamid (medewerker publiciteitsbureau en dacteur buitenland voor Bala, ex-Beurs, ex-La Prensa, -Ultimo).
lleen Looman (ex-Z-86).
onzalo Cuales (Nederland, ex-Nobo, ex-Z-86).
rge Sulbaran (Mass Productions, ex-Nobo).
umphrey Josefa (BC-voorlichter, ex-La Prensa, ex-ve).
ovis Nicolaas (pr Setel, ex-Radio Corsow, ex-Extra).
ex Alberto (zelfstandig filmer, ex-fotograaf Amigoe).
arry Walters (gepensioneerd en eigen bedrijf, ex-raçaosche Courant).
ario Kleinmoedig (Nederland, journalist en student, -Hoyer, ex-tv, ex-medewerker pr-bureau).
ayra van der Dijs (Nederland, ex-Amigoe).
rnadette Halabi (eigen bedrijf, ex-Z-86).
ike Willemse (Nederland, NOS, Amigoe-correspon-ent).

Dit een selectie. Onvol- in aantal en in antecen-en-vermelding, met als n genomen selectiecri-a: communicatie-oplei-, wetenschappelijke ie of met een lange prak-ervaring opgedaan in de illen. Sommige ver-len zijn niet terugge-d na hun studie in het enland, sommigen zijn afgestudeerd en sommige ermeld gebleven aaiers zijn van een gene-e die al pensioengerech- is of zij hangen tegen-rdig rond in politieke agen. Opmerkelijk is het tal Antilliaanse en Aru-nse mediamakers dat in erland zit.

KLEINMOEDIG

daarvan is Mario Klein-edig (32) Even op açao. Vakantie. Een onder-king van de studie eco-ie met specialisatie milieu-agement. Het bloed van milieubeschermer gaat nelijk waar het niet hoeft ruipen. Kleinmoedig stu-de sociologie met als bij-massacommunicatie, kee-terug naar Curaçao, viel nen bij Hoyer en ndde uiteindelijk bij Tele-açao. Zijn gezicht ver-en van het scherm om r op te duiken bij de uurbeschermingsorgani-e Defensa Ambiental/ gu di Tera. Kleinmoedig een korte flirt met *Inter-iate* van het koppel Frans iligers en Bernadette abi. "Mijn plotselinge ver-k daarna naar Nederland voor sommigen kenne-een verrassing, maar ik nou niet zo'n maatschap-ijk zwaargewicht dat ik d dat ik daar officieel een klaring over moest ggen. Ik deed er goed aan toen te gaan. Het was nu nooit. Anders bestond de s dat ik te verbonden met raçao zou raken om nog g te kunnen."

Kleinmoedig studeert en rkt voor Inter Press Ser-e, het Derde Wereld-sbureau in Amsterdam. st de gebruikelijke bureau-actie veel onderzoeksjour-stiek. Er zelf op uit-ken in Afrika en Latijns-erika. Veel conferenties onen. Een uitzending r het onzalige Serajevo kon hij net voorkomen dankzij het excuus van zijn vakantie.

"Journalisten erkennen het nut van ons persbureau. De derde wereld bestaat immers niet alleen uit honger," aardbevingen en staatsgrepen. Aan de andere kant: voor een Nederlandse krantenlezer blijft een verhaal over werkloosheid in Duitsland interessanter dan een verhaal over het zelfde probleem maar dan in Argentinië. Te verklaren, maar toch jammer. IPS zwemt tegen de stroom in. Ik schijn een voorliefde te hebben voor dat soort bewegingen."

Over een jaar komt Kleinmoedig weer terug naar Curaçao hoopt hij. Vooralsnog zonder vastomlijnde plannen. Hij bekent dat hij uit de buurt van elektronische communicatie-apparatuur moet blijven. "Want mijn handen beginnen te jeuken bij de gedachte aan de mogelijkheid van audio- en -visuele journalistiek, die toch mijn voorliefde hebben."

(Archieffoto Amigoe)

■ *Paul Comenencia: "Eigenlijk past de pet van ex-journalist mij niet meer".*

Penni (Tecla) Peterson is één van de ongeveer 27 die volgens haar eigen inventarisatie in Nederland of de VS een journalistieke opleiding hebben gehad. Zelf is zij een van de regeringsvoorlichters van het RVD-kantoor twee hoog links in Fort Amsterdam na jarenlang voor Beurs- en Nieuwsberichten te hebben gewerkt. Zij telt vier gediplomeerde Antilliaans/Arubaanse journalisten die in 1992 (nog) werken in de Curaçaose pers: veteranen Mariano Heijden (Z-86) en Paul de Windt (Tele-Curaçao) en nieuwkomers Belkis Osepa (Tele-Curaçao) en ondergetekende (Amigoe). Minstens tien zijn in Nederland gebleven na hun studie of er naar teruggekeerd na het 'even' op Curaçao geprobeerd te hebben. Van Peterson's 27 zijn nog eens dertien in de pr. voorlichting, bij de overheid of in een eigen bedrijf terecht gekomen.

Een indicatie voor de conclusie dat het merendeel van afgestudeerde journalisten niet langer in de pers werkzaam is. Peterson betreurt dat. "De status van het beroep gaat zo niet eens met kleine stapjes vooruit."

Zij oordeelt fel: "De meest hardwerkende journalisten, met een zesdaagse werkweek, onregelmatige werktijden, zonder zicht op pensioen, worden zowel in hun werksituatie zelf, als bij brede lagen van de bevolking nauwelijks gewaardeerd. Zij beulen zichzelf af als 'workaholics' en krijgen vaak stank voor dank van notabene de eigen werkgevers die de commerciële kant primair stellen, meestal ten koste van een gezond personeelsbeleid.

Volgens Peterson kunnen journalistiek geschoolden via wat zij noemt "hun min of meer gedwongen tweede keuswerk in de pr en voorlichting" proberen de plaatselijke journalistiek in positieve zin te beïnvloeden, door het verzorgen van gedegen persberichten, persconferenties en publicaties.

De overheidsvoorlichter zegt dat de honorering bij de overheid niet noemenswaardig verschilt van die bij de krant, alleen is de werksituatie minder ongezond te noemen.

Peterson: "Ik hoef niet te fungeren als pion in het commerciële spel van de kranteneigenaren. Het is bij de overheid gemakkelijker zich voor te stellen het staatsbelang, het algemeen belang of iets dergelijks te dienen. Geloof het of niet, maar zelfs in deze tijd waarin 'geld telt' zijn er nog mensen te vinden die belangrijk vinden als het financiële."

COMENENCIA

Paul Comenencia toont zich een voorzichtig mens. Zo hij dat van aard niet was, dan toch zeker als beroeps-pr-man. Hij vraagt een dag bedenktijd om zijn gedachtengoed juist te kunnen verwoorden. "Eigenlijk had ik mijzelf beloofd de ex-journalist-pet niet meer op te zetten omdat zij mij gewoon niet meer past. Eerlijk gezegd heb ik er geen behoefte aan."

Comenencia, officieel woordvoerder van de Kamer van Koophandel van Curaçao, studeerde communicatiewetenschappen met als hoofdvakken journalistiek en 'public affairs'. Op hobbybasis verdiepte hij zich via keuzevakken in managementprincipes en in buitenlandse politiek. Hij zegt: "Ik heb bewust niet uitsluitend voor journalistiek gekozen. Ik wist van tevoren dat ik van koers zou veranderen omdat ik veel meer wilde dan mijn leven lang aan de telefoon hangen met politici en vakbondsleiders."

Comenencia zegt ook dit: "De arbeidsvoorwaarden zijn in mijn specifieke geval nu inderdaad beter, maar hebben geen grote rol gespeeld bij mijn beslissing van vijf jaar geleden om uit de journalistiek te stappen. Zelfs naar hedendaagse maatstaven was ik toen al goed betaald, bovendien *wist* ik dat ik toch niet lang verslaggever zou blijven."

Comenencia was in de VS correspondent voor Amigoe en Z-86 en op Curaçao voor Reuters. Hij werkte een jaar bij Amigoe en twee jaar als producer van het Hoyer-programma Topiko. Eind '87 werd hij pr-medewerker van de KvK en maakte een omscholingsproces door. Pr is nu nog maar een klein deel van zijn werk. De nadruk ligt nu op managementverantwoordelijkheden en beleidsvoorbereiding. "Naar mijn mening interessanter werk dan ik vroeger verrichte."

HENRIQUEZ

Isa Henriquez heeft iets met 1 september. In '88 en '90 wisselde zij op die datum van werkgever. Dit jaar verandert zij niet. Bij de ALM blijft ze dus gewoon directiewoordvoerder.

De Arubaanse keerde als bursaal 'braaf' terug naar haar eiland na haar journalistenstudie in Utrecht. Vijf jaar bij Extra op Aruba. Samen met redactiegenoot Toko Winklaar zette zij het nieuwsbulletin van Kanal 90 op, zij was correspondent voor het NOS-programma Tambu en werd in '86 door Z-86 overgehaald om naar Curaçao te komen. Groeimogelijkheden zag ze daar. In '88 volgde de overstap naar de interne pr voor Setel, twee jaar later gevolgd door de ALM-vacature bij het vertrek van pr-man Rob Schouten.

Wat ze zich na de reeks overstappen voelt. "Nog steeds journalist, als ik eerlijk ben. Dat gaat niet weg. Soms heb ik zin om bij actuele dingen zelf de vragen te stellen. Ik hield van mijn werk, maar het doorslaggevende argument is dat je ook aan je toekomst moet denken. Als verslaggever heb je geen tijd om via studie je kennis op te vijzelen, je ontbeert pensioen, je persoonlijk leven lijdt eronder, je vrienden raak je kwijt. Als er meer geld en pensioenrechten tegenover waren gekomen dan was ik misschien in de journalistiek gebleven. Maar het is ook die verschrikkelijke roofbouw. Je redactie is onderbezet, je werkt tien uur achter elkaar. Gevolg: op den duur ben je uitgeput en ben je niet meer creatief."

Over een nieuwe generatie geschoolde journalisten zegt Henriquez: "Ik ben hoopvol. Er komen toch nog afgestudeerden terug. Zij beginnen gemotiveerd aan hun werk. Ik hoop dat aan hen in meerdere opzichten tegemoet wordt gekomen. Het is mijn indruk dat men tegenwoordig toch wel moeite doet om naar de juiste informatie te zoeken. Enkele bladen publiceren nog regelmatig speculaties maar gelukkig wordt dat in het algemeen steeds minder. Ikzelf probeer goede informatie te geven. Soms stuit ik op onbegrip van de media als die informatie niet meteen voor handen is. Dat brengt wel eens spanning tussen de voorlichter en de verslaggever. Jammer, maar het zij zo.!"

DOORSTAM

Geld was niet de reden voor Ivy Doorstam. Het was het gevoel ad hoc bezig te zijn.

Geen diepgang te kunnen vinden. Zij ging studeren, werd meester in Antilliaans recht en werkt voor de landsoverheid als ambtenaar van juridische en algemene zaken.

Na ruim een jaar La Prensa ging zij 1975 journalistiek studeren in Utrecht. Van '79 tot '80 was zij correspondent voor *Tambu*, volgde een cursus in New York, werkte er heel kort voor de Verenigde Naties en werkte jarenlang bij Z-86. Dat heette toen nog Curom en maakte in die tijd een vernieuwende fase door, zegt Doorstam. Zij herinnert zich het radiostation als direct, agressief, dynamisch, scherp kritisch en zonder vrees de zendmachtiging te verliezen. Luisteraars waren eind jaren zeventig niet gewend aan deze manier van journalistiek bedrijven, maar in korte tijd wist de bevolking waardering op te brengen voor de huisstijl en begonnen politici meer rekening te houden met het medium, meent Doorstam.

De ex-journaliste denkt terug aan '*Politika i politikeria*'. Het zaterdagmiddagprogramma in verkiezingstijd 1979 toen politici razend werden om de manier waarop hun daden en uitspraken door de mediamakers uitgepikt en belicht werden. De luisteraars genoten echter van de uitzending die met stopzetting bedreigd werd.

"In die tijd was ik bezorgd omdat het programma mijn verantwoordelijkheid was en ik vroeg mijzelf af of we niet te ver gingen. In een vergadering besloten we *Politikeria* voort te zetten. Onze directeur bevestigde dat in een radiocommentaar. Het publiek reageerde spontaan en zamelde handtekeningen in. Binnen korte tijd was merkbaar dat de politici meer overwogen spraken. Het programma had volgens mij ook gevolgen voor de frequentie waarmee nadien publieke redevoeringen werden gehouden. De nadruk ging meer liggen op huisbijeenkomsten waar politieke leiders vragen moesten beantwoorden van het publiek en meer uitleg moesten gegeven aan de kiesgerechtigden."

"Curom werkte aan nationale bewustmaking. In 1980 werden er al reportages gemaakt over alarmerende toestanden op St Maarten. In verband met de actualiteit van onafhankelijkheid ging ik twee weken lang praten met publiek, politici en bestuurders op Barbados, Trinidad en Tobago en in Suriname, omdat die ex-kolonieën zich laten vergelijken. We gingen ging na wat de ervaringen waren bij het realiseren van onafhankelijkheid. Reacties van luisteraars gaven aan dat heel erg weinig mensen Curaçao of de Antillen los van Nederland wilden zien."

Doorstam concludeert: "Ik ben er van overtuigd dat ik met dergelijke programma's heb kunnen aantonen hoeveel kracht de pers heeft om een gemeenschap in een positieve richting te sturen. Ook heb ik bewezen dat hetgeen veel journalisten aanvoeren om wat ze publiceren te rechtvaardigen, absoluut niet klopt. Zij zeggen dat het volk sensatie wenst. Maar het publiek weet ook beslist goede dingen te waarderen en het is dan ook aan aan jouw als journalist om het volk echt *good stuff* aan te leveren."

Over de pers van nu weinig goeds: "Die is compleet geparaliseerd, zonder dynamiek, agressiviteit, creativiteit en vernieuwingsdrang. Ik weet dat journalisten in veel gevallen werken onder ongunstige omstandigheden en slecht betaald worden, maar dat mag geen excuus zijn voor een benedenmaatse prestatie. Bij de Curom zaten we in een kamertje van vier bij vier, de hele dag twee ratelende telexen die in je hoofd dreunden, een politiezender waar je je steeds te pletter van schrok en vier typemachines. Als je even op adem kwam dan was dat in de gloeiende zon tussen de buizen en leidingen van airco's op een balkon van een meter breed met uitzicht op een razend drukke straat vol auto's en door elkaar krioelende en schreewende mensen. Toch produceerden we per dag drie bulletins van een uur, plus elk uur nieuws, plus een reeks van speciale programma's. En dat op een zeer acceptabel niveau."

"Soms hoor ik verslaggevers zo kritiekloos vragen stellen, dat ze net zo goed de spreker zijn verklaring gewoon kunnen laten afleggen. Ook *maakt* men vaak nieuws. Vandaag interviewen we A. Morgen vragen we B. om een reactie en overmorgen bellen we A. nog eens om commentaar. Zo ontstaan onnodige polemieken. Verder getuigt het steeds dezelfde mensen interviewen van gebrek aan creativiteit. Men doet geen onderzoek. Je hoort zoveel mensen praten over de aantallen Nederlanders die naar Curaçao komen.

Wie doet er nu eens onderzoek naar stemmingen en feiten en maakt daar een programma of een artikel over dat aantoont of die kritieken op hun plaats zijn?"

Ivy Doorstam blijft voorlopig in ieder geval vanaf de zijlijn kritisch toekijken. De journalistiek heeft voor haar afgedaan.

Zij staat daarin niet alleen. De trek van beroepscommunicatoren naar voorlichtingsfuncties is nog niet tot stilstand gekomen gezien de mutaties in de afgelopen drie jaar. Nog steeds zitten een paar sectoren zonder gekwalificeerde taalvaardigen. Te denken valt aan enkele overheidsdiensten en -departementen, de GGD en de politievoorlichtingsafdeling. Interessant is ook dat een klein aantal mensen het aandurft zelf publiciteitsbureaus te beginnen of eigen media-produkten maakt. Dat staat weer op gespannen voet met buitenlandse capabelen die als zelfstandig pr-, media- of advertentie-ondernemer of via werk bij de media vaste voet aan de Antilliaanse grond proberen te krijgen.

Foto Ken Wong

■ *Mario Kleinmoedig: "Ik vond mijzelf niet zo'n zwaargewicht voor wie het nodig is dat hij een verklaring aflegt over zijn vertrek".*

MASHA PABIEN PRENSA

"JOURNALISTIEK is niet rapporteren, maar deelnemen. Niet aan wal staan, maar er in springen". Chacho de Castro, journalist en maker van het tv-programma *Kontakto* vindt dat er een veel grotere rol is weggelegd voor de pers als vierde macht. Dat heeft Montesquieu volgens hem duidelijk over het hoofd gezien in zijn Trias Politica. In zijn programma bijt Chacho zich vast in een onderwerp en zoekt de informatie uit tot op de bodem. Aan *investigative reporting* heeft hij zijn hart verpand om zo zijn bijdrage te leveren aan de maatschappij; verandering te brengen waar mogelijk, want, zo beseft hij, ook zijn zes kinderen moeten hier in de toekomst een plekje vinden onder de zon.

= door Jacoline Debrot =

Foto Ken Wong

Chacho de Castro in aktie in de studio van TeleCuraçao bij een opname voor zijn programma 'Kontakto'. Hier met politici en politicologen discussiërend over staatkundige kwesties.

HEEL WAT ANDERS DAN 'GAME SHOW' OP ST. MAARTEN

Chacho de Castro van 'Kontakto':

"Curaçao verbeteren is mijn taak"

Het kantoor van 'De Castro productions' in de nabijheid van Berg Altena staat op een lokatie die uitermate geschikt zou zijn als decor in een van Chacho's programma's. Bij een snack hangen een paar mannen verveeld rond. Moet je Chacho hebben? Zijn kantoor is daar, maar zijn auto staat er niet. Ze kennen hem.

"Ik kom hier niet eens zo vaak", zegt Chacho de Castro als hij een halve minuut later de deur opent die toegang verleent tot zijn kantoor; een eenvoudig optrekje, ingericht met een bureau, twee lage stoelen en een tafel. Een paar familieportretten en een blijk van waardering voor zijn werk sieren de muur. Een ruimte om het denkwerk en de planning voor de opnames te verrichten. De rest van Chacho's werk - het interviewen en de opnames - ligt voornamelijk op straat. Een van de personeelsleden houdt dan het kantoor open.

CHIMPANSEE

Bewogenheid is de filosofie achter *Kontakto* een programma dat tien jaar geleden in een opwelling ontstond toen De Castro zich begaan voelde met het lot van een chimpansee in de dierentuin. Tijdens een wandeling met zijn gezin in de Proeftuin aan de Cas Coraweg hoorde hij vanachter de leeuwenkooi een vreselijk lawaai. Hij vond aap Jaco opgesloten in een veel te kleine kooi en vroeg zich af waarom? Een vraag die leidde tot zijn eerste uitzending, een compleet verhaal rond de dierentuin met als thema *Kuido di bestia.*

Tien jaar later. Chacho de Castro sjouwt met een cameraploeg over de *landfill* te Malpais. Hij interviewt *chollers* die daar hun thuis hebben gevonden. Zijn dit weggegooide mensen, is de vraag in deze aflevering. Een andere keer bezoekt hij *chollers* bij een school te Koraal Specht. Hebben jullie hier ingebroken, luidt zijn directe vraag.

Weer een andere uitzending. Chacho de Castro zit samen met zuster Monica Kappel aan het ziekbed van een *full-blown* aids-patiënt. De eerste die openlijk vertelt over zijn ziekte en hoe hij het HIV-virus heeft opgelopen. Chacho aan de zelfkant van het leven.

Bewogenheid lijkt eveneens zijn drijfveer te zijn als hij vertelt over zijn vak. Zelf vader van zes kinderen - drie grote zoons uit zijn eerste huwelijk en twee kleine dochters en een pasgeboren zoontje met zijn huidige vrouw - ziet hij de toekomst somber in. "In tien jaar tijd is de situatie met de *chollers* verschrikkelijk verergerd. Als we niets doen, kan de toekomst alleen slechter worden. Mijn dochter is nu vier jaar, over tien jaar is ze veertien en gaat ze uit. Hoe zal het dan zijn? *Man, it's my job to make a better Curaçao.*"

SPELMEESTER

De Castro verscheen voor het eerst op tv op St. Maarten, niet als de onderzoeksjournalist die hij nu is, maar als spelmeester en presentator van een *game-show*. Per toeval rolde hij daarin. Oorspronkelijk zat hij in de handel.

Met het doel om een warenhuis op te zetten op Curaçao verhuisde hij in '78 naar de Benedenwinden. Opnieuw deed het toeval hem belanden op het beeldscherm toen hij zich bekommerde om de aap Jaco. "Nu gaat dat niet meer zo, bij de televisie willen ze tegenwoordig enkel nog gediplomeerde mensen, maar ik ben destijds gewoon naar TeleCuraçao gestapt om te vragen of ik een programma mocht maken over de dierentuin".

CHACHO DE CASTRO
...investigative reporting...

"Vanaf het begin hield ik me bezig met *investigative reporting*", herinnert De Castro zich. "Ik kreeg voor dat eerste programma allerlei informatie los. Zo wist ik dat het personeel van het dierenasiel soms een spelletje speelde door twee honden aan elkaar vast te binden en ze onder stroom te zetten. Het toenmalige bestuur van de dierenbescherming deed niets. Ik wist ook dat de secretaris van het bestuur zijn paard drugs gaf. Het bestuur was gewoon slecht. Ik heb gedreigd alle informatie die ik had, bekend te maken, als het bestuur niet opstapte. Nog vóór de uitzending van het programma is er een nieuw bestuur benoemd."

DEELNEMEN

Chacho: "Dat bedoel ik met 'niet rapporteren, maar deelnemen'. Om iets te veranderen kun je niet alles overlaten aan de politiek of het gouvernement. Ik ben al een jaar bezig met *chollers*. Ik ben ervan overtuigd dat als de politici alles op alles kunnen zetten om autonomie voor Curaçao te krijgen, ze ook alles kunnen doen om criminaliteit en het probleem van de *chollers* te bestrijden.

"Of ik na al die jaren niet in herhaling val met mijn onderwerpen? Nee, ik haal veel inspiratie uit de *feed back* die ik krijg. Mensen zeggen me 'hé, Chacho, dit moet je eens doen', of 'besteed daar eens aandacht aan'. Trouwens Curaçao is eenzelfde maatschappij als de Verenigde Staten of welk ander groot land dan ook. Het is kleinschaliger, maar je hebt er alles, politiek, moord, verkeersongevallen, noem maar op. En neem bij voorbeeld het onderwerp criminaliteit. Ik heb het er verscheidene malen over gehad in mijn programma, maar steeds belicht ik het vanuit een andere invalshoek."

Chollers, diefstal, criminaliteit, het zijn de onderwerpen die Chacho de Castro met name de laatste jaren bezighouden. "Tsja, als je nagaat hoeveel *chollers* er zijn. Hoeveel diefstal er is. Per maand wordt er veertig keer ingebroken in scholen. Het loopt uit de hand. Ik voorzie dat je straks nog maar twee typen mensen overhoudt. Zij die zich aan de wet houden en anderen die er een eigen moraal op nahouden. Dan krijg je een situatie zoals in Colombia. Tegenwoordig is er voor alles en iedereen een beleid. Voor ouderen, kinderen, gehandicapten, zwangere vrouwen, maar niet voor *chollers*.

TOLERANTIE

De Castro: "Het is zover gekomen doordat de tolerantie steeds groter wordt. Vroeger was het al erg wanneer iemand in mijn straat drugs verkocht. Nu is het pas slecht wanneer iemand naast mij in drugs handelt. Moeders accepteren van hun zonen dat ze drugs verhandelen of zelfs gebruiken."

"Aan de andere kant speelt het een rol dat de wereld steeds kleiner wordt. Mensen maken zich zorgen om hun familie, hun huis, hun auto...Vraag je iemand over politiek, dan krijg je als antwoord 'daar bemoei ik me niet mee'. Zíj (de politici) beslissen toch welke straat er geasfalteerd wordt?' *Everybody taks care of himself. It's not that we're fighting and not winning. It's just that we're not fighting.*"

"Ik heb voor *chollers* en diefstal trouwens een goede oplossing", vertelt De Castro. "Laat de dieven gaan stelen bij gedeputeerden, ministers en statenleden. Misschien dat er dan verandering komt. Ik herinner me dat er eens was ingebroken bij premier Maria Liberia-Peters. In de weken daarna zijn overal razzia's gehouden..."

De Castro windt zich op: "*Chollers* zijn gewoon een produkt van onze maatschappij. Niet een bijprodukt, maar een produkt. Men accepteert het dat er veertig maal per maand wordt ingebroken bij scholen. Dit schooljaar is de dr. Da Costa Gomez-school gesloten omdat de situatie onhoudbaar was. Ik bedoel maar...dr. Da Costa Gomez, *our hero*, de oprichter van onze grootste politieke partij de P.N.P. Hij heeft nota bene een eigen standbeeld. Nu is de school die zijn naam draagt gesloten, omdat we de strijd van de *chollers* hebben verloren. Dat is de richtlijn waar we naar toegaan. Het toppunt van tolerantie."

PRENSA UNí

Iedereen is lid van de maatschappij en heeft daarom de verantwoordelijkheid om iets te doen aan de huidige situatie vind De Castro. Zeker perslieden hebben het in hun macht om verandering te brengen, mits zij een eenheid vormen, samen sterk staan.

"De journalistenvereniging '*Prensa Uní*' moet het 'Bestuurscollege' worden van de journalistiek. De vereniging zou als een waakhond moeten fungeren. Prensa Uní moet meer zijn dan een sociale aangelegenheid; dan kun je beter een Jaycees of Lions-club oprichten", aldus De Castro die zelf nog geen lid is van '*Prensa Uní*'. "Om te beginnen wil ik dit jaar wel lid worden. Volgend jaar wil ik me verkiesbaar stellen voor een bestuursfunctie om in ieder geval mijn ideeën naar voren te brengen."

De Castro: "Er moeten afspraken worden gemaakt. Er moet een gedragscode komen. En voor wie zich niet houdt aan de regels, moeten er sancties worden vastgesteld." De maker van '*Kontakto*' vindt [illegible] dat er niet alleen journalisten in het bestuur van '*Prensa Uní*' moeten zitten, maar anderen, mensen die een rol hebben in de samenleving, beleidsmakers, krantendirecteuren, "mensen als een Carlos Daantje of Ronny Yrausquin."

POSITIEF

Over het algemeen is De Castro positief over het niveau van de journalistiek op Curaçao. "We kennen persvrijheid. Vergeleken bij andere landen uit de regio is het niveau goed. Alleen *investigative reporting* dat moet er meer komen".

"Een voorbeeld. Er gebeurt een auto-ongeluk. De politie meldt dat een van de bestuurders twee glazen bier op had. Dan moet de journalist niet alleen rapporteren dat 'de politie zegt dat...' en wie er van links of rechts kwam. Nee! De journalist moet meer uitzoeken. Wat heeft die persoon vandaag gedaan, en gisteren, waar ging hij naar toe, waar kwam hij vandaan, wat heeft hij gegeten. Het gaat om de geschiedenis van die persoon op dat moment."

"Waarom dat niet gebeurt?" (Stilte). Wel, iedereen weet dat er meer onderzoek gedaan moet worden, maar je daar bewust van zijn, is niet genoeg. Je moet je nek uitsteken. De mensen durven vaak niet. Ze denken: mijn baan is te waardevol en ik kan toch niets beïnvloeden. Maar als iedereen zo denkt..."

"Er zijn mensen die vinden dat ik me te veel met ze bemoei. Als je reportages maakt met dit karakter, dan krijg je vijanden. Dat is de prijs die je moet betalen. Toen ik die *game-show* had op St. Maarten, was dat anders: "When you give away prizes, everybody loves you..."

Rechter mr. Hans van der Griendt:

Van bliksemafleider tot puzzelaar

BINNENKOMST in het statige en ietwat muffe htsgebouw doet de koele ontvangsthal en de vergeelde efoto van koningin Wilhelmina formeel aan. Rechter Hans van der Griendt (54) wordt door een vriendelijke taresse herinnerd aan de interview-afspraak en loodst ven later met ferme passen de gezellige werkkamer n waar we verwelkomd worden door Wilhelmina's enieke kleindochter. Van der Griendts kantoor ruikt een mengeling van verse koffie en tabak. "Tja, die pijp ", verzucht de rechter, "een onlosmakelijk verbonden ". Terwijl hij twee koppen koffie inschenkt en zijn pijp iet van plukjes tabak, vertelt hij in grote lijnen over loopbaan. Kort maar krachtig en met een stalen ugen vernoemt hij de jaartallen: Van 1965 tot 1970 cteur en hoofdinspecteur politie op Aruba en Curaçao. 970 de benoeming tot hoofdinspecteur te Rotterdam, ropleidingen bij de gemeente politiekorpsen, benoemd ommissaris en eind jaren tachtig, na zware studies, de stap naar de rechterlijke macht. Benoeming tot rechter Zwolle en in september 1982 tot rechter in het Hof van tie met als standplaats Aruba.

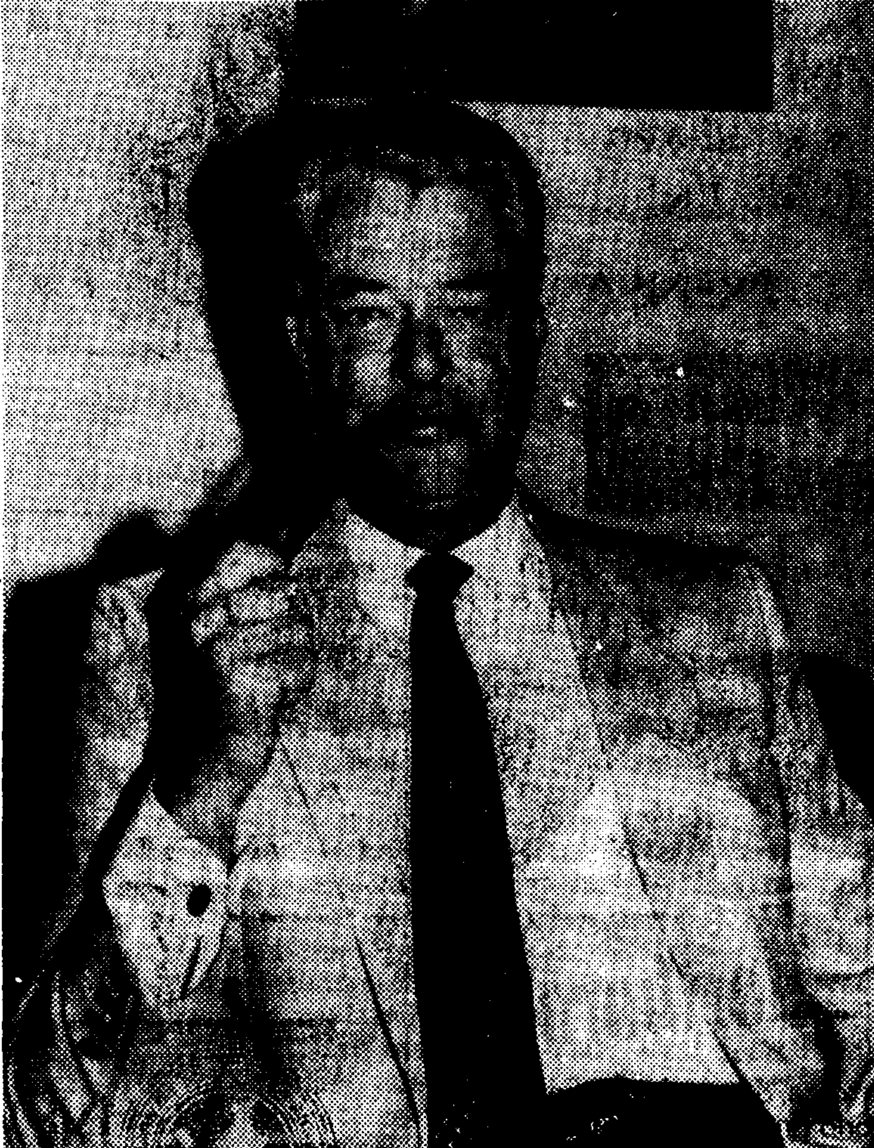
= door Eef Hermers =

wel op Aruba, Bonaire de Bovenwindse den behandelt Van der ndt rechtszaken. Hij dat de Arubaanse nieuwia zich keurig gedragen aanzien van de rechtverslaggeving. Het zijn namelijk de kranten die litiek getinte kort gedinstraf- en misdrijfzitn nauwlettend in de houden en daar vervan doen; radio en telein mindere mate. De amentstalige kranten zien de zaken vaak van entaar; bij voorbeeld de straf hoger had n zijn. De Nederlandse dagbladen doen dat zij geven het verhaal ct weer en dringen de geen mening op. Van Griendt vindt beide en van journalistiek tabel. Wat hij vervevindt is dat rechtszaken matig verminkt worden gegeven. "Soms wordt vonnis ingekort en herven. Proberen ze het elijk vakjargon te vern. Dat is misschien duier en gemakkelijker leesvoor [illegible] urist fronst bij het lezen een dergelijk artikel zijn hoofd".

ONRUSTBAREND

stijging van het aantal misdrijvenneemtonrustnd toe. Een aantal jaren den had Aruba weinig van de drugsdoorvoer Zuid-Amerika naar a en de Verenigde n. Maar stilletjes aan n zich steeds meer drugshandelaren op a gevestigd die zich voorelijk bezig houden met handel van verdovende delen op kleine schaal. aantal cocaïne-gebruineemt toe; er is meer nodig met als gevolg dat stijging van de vermoscriminaliteit plaats t. "Als verslaafden geld g hebben, stelen ze het oods van hun eigen familen. Dat is het linke en arlijke van deze zaak". ok het aantal politieke digingszaken is de ste jaren hoger dan ooit. is volgens de rechter een lg van de verharding in politieke cultuur. "De d tussen de partijen dt op Aruba de laatste n erg intensief even". Hij veroordeelt niet, maar denkt er posiover dat die politiek in de tszaal wordt uitgeten. "Als politici zich belewoelen, kan ik me voorn dat ze genoegdoening en door middel van een ificatie. Dat haalt ook de nning weg uit de samen. Ik probeer altijd duiheid te verschaffen in soort principiële, opgen situaties".

rechter vindt dat jourten toegang moeten en tot vrijwel alle rechts-

[illegible] werd geopperd om bij zedendelicten de deuren voor het publiek te sluiten. Van der Griendt begrijpt dat dat in eerste instantie is bedoeld om het slachtoffer en de naaste familie te beschermen. Toch vindt hij dat journalisten hun eigen verantwoordelijkheid moeten kennen en de ethiek in acht moeten nemen. "Elke mediavertegenwoordiger weet hoe kwetsend het kan zijn om slachtoffers en verdachten met naam en toenaam in de krant, op televisie of radio te noemen. Maar ik ben geen wijze vader die in dat soort zaken moet beslissen of moet ingrijpen.

Mr.Hans van der Griendt: "Als rechter moet je niet in een luchtballon zitten, maar juist weten waar de samenleving zich mee bezig houdt en wat er allemaal gebeurt".

Ik heb tijdens die discussie duidelijk gesteld dat de deuren bij mijn zedenzaken niet worden gesloten". Van der Griendt vindt juist dat aan de zedenzaken veel aandacht moet worden besteed.

"Journalisten fungeren als een doorgeefluik en hebben in deze een belangrijke waakhondfunctie. Zedenmisdrijven moet je niet in de doofpot stoppen, maar juist in de openbaarheid brengen, hoe pijnlijk dat soms ook is". Hij noemt een aantal voorbeelden. 'Een jongen van achttien jaar logeert een paar weken bij zijn familie. Hij slaapt in een klein kamertje, samen met zijn twaalfjarig nichtje. Het meisje wordt verkracht'. 'Een vriendelijke oom komt elk weekeinde het dochtertje van zijn zus ophalen om gezellige uitstapjes te maken. De zaak loopt uit de hand en op een dag komt de dochter hysterisch en in paniek thuis. Poging tot aanranding'.

Op Aruba zijn er volgens Van der Griendt veel ontuchtzaken met minderjarigen. In Nederland worden daar gevangenisstraffen van vier tot zes maanden voor gegeven. Op Aruba krijgt een aanrander of verkrachter al snel een half jaar tot een jaar. Dit soort delicten veroorzaken veel commotie op Aruba. Volgens de rechter tilt de Arubaanse bevolking erg zwaar aan zedendelicten. "De aantasting van een kind is hier absoluut onverteerbaar. Reden te meer om dit soort zaken de nodige aandacht te geven en niet dood te zwijgen. Journalisten hebben een opvoedkundige taak en moeten meehelpen aan de bewustwording van de mensen. Overal op de wereld komt geweld, verkrachting en criminaliteit voor. Dat moet je niet wegstoppen, maar juist publiceren, zodat al die zaken boven water komen en bestraft kunnen worden".

Van der Griendt moet er trouwens niet aan denken dat bepaalde zaken achter gesloten deuren moeten worden afgehandeld. "Dan zou mijn vak al snel erg saai worden. Ik vind het leuk is om te lezen wat de journalisten van de rechtszaken vonden. Daar steek je als rechter ook het een en ander van op. Het maakt mijn vak alleen maar interessanter als het veel aandacht krijgt. En zolang die belangstelling er is, weet je dat je met nuttige en relevante zaken bezig bent. Als rechter moet je niet in een luchtballon zitten, maar juist weten waar de samenleving zich mee bezig houdt en wat er allemaal gebeurt".

De rechter is meer dan tevreden met zijn beroep. Het meest boeiende is dat hij elke dag weer puzzels voorgeschoteld krijgt die opgelost moeten worden. "Die puzzels zijn belangrijk, want als ze worden opgelost brengt het weer rust in de samenleving". Wat dat betreft vindt Van der Griendt dat hij als bliksemafleider fungeert. Hij vindt het elke keer weer boeiend om dagenlang bezig te zijn met een ingewikkelde puzzel die soms wel eens onoplosbaar lijkt. Maar de rechter heeft de raadsels tot nu toe allemaal opgelost. "Soms wordt de puzzel doorgestuurd naar het hoger beroep en wordt hij weer uit elkaar gehaald. Dat hoort er nu eenmaal bij, er is altijd baas boven baas".

Uit het leven van een journalist

= door Eef Hermers =

AMIGOE-eindredacteur op Aruba, Jos van der Schoot, verzorgt al ruim 37 jaar elke middag een Nederlandse nieuwsbulletin via het radiostation 'Voz di Aruba'. Dat betekent dat hij al meer dan elfduizend nieuwsuitzendingen heeft samengesteld. Dat deze programma's een grote luisterdichtheid hebben is alom bekend. Niet alleen omdat het zo rustig en duidelijk (hier en daar met een tikkeltje Brabants accent) wordt uitgesproken, maar ook omdat Van der Schoot elke dag actuele, internationale en lokale onderwerpen de revue laat passeren. Volgende maand bestaat Voz di Aruba 38 jaar en de meest populaire omroeper van Aruba is vastbesloten door te gaan met zijn bekende radioprogramma. Walle de Vries, voorzitter van de AVRO, heeft eens tegen Jos gezegd: 'Die zachte stem zou je een perfecte predikant maken'.

De waardering voor zijn journalistieke activiteiten ondervond Van der Schoot ruim één week geleden toen hij op straat een ticket van *Lotto pa Deporte* bij een bejaarde verkoopster kocht. Nadat zij hem enkele minuten van top tot teen nadenkend had bestudeerd, sprong ze op van haar houten stoeltje, vloog hem plotseling om de hals en gaf hem twee welgemeende, dikke zoenen. "Meneer Van der Schoot, ik ben zo blij dat ik je nu eens eindelijk persoonlijk kan bedanken voor al die jaren dat ik heb mogen genieten van je nieuwsprogramma. Ze hebben de goede makamba naar Aruba gestuurd', kirde het vrouwtje. Van der Schoot, een tikkeltje overvallen door de vrijmoedigheid van deze dame op leeftijd, maar toch ook lichtelijk gestreeld, nam het eerlijke compliment met een verlegen glimlach in ontvangst. Nadat hij zijn bril weer had rechtgezet en aanstalte maakte richting Amigoekantoor te wandelen, trok het dametje hem voor een tweede keer aan zijn overhemd en giechelde: "En weet je wat ik nou ook zo fijn vind? Als ik je stem op de radio hoor, weet ik meteen dat het etenstijd is".

"We hebben lak aan politiek geneuzel'

Jeugdjournaal wordt bedreigd

allo, allemaal! Ze hebben weer flink ruzie in Den Haag". presentatoren van het Jeugdjournaal van de Nederse NOS, Marga van Praag en Frank du Mosch winden er doekjes om. Zes dagen per week leggen ze helder en delijk het gekrakeel in de 'grote mensen wereld' aan deren én aan volwassenen uit. Maar de 'grote mensen' bben hun vingers uitgestoken naar het kindernieuws. Het gramma 'Extra' moet na de vakantie stoppen wegens uinigingen...

= door J.Wijdeven =

ideocentrum 7, de nieuwspel van de NOS. In de mestudio flitst een batlampen aan. Marga van g zit in het oogverblinle licht. Het is klokslag zeven. De laatste tonen Sesamstraat worden dloos opgevolgd door de le van het kindernieuws. de vierde verdieping van gebouw kijkt de redactie het Jeugdjournaal terug dag. Hun hoekje van de ense, stemmige kantoorvan het NOS-journaal duidelijk uit de toon. druchtig gelach en felle ren: de burelen van het djournaal.
af deze plek vertrekt gdjournaal verslaggeef- Aletta Oosten naar alle en van het land, gewad met een camera en sche vragen. Politici, proren en kinderen worden hun deskundige mening aagd over nationale en rnationale gebeurten. En dat is niet zo akkelijk.
ta: "Geen enkele poli- kan goed uitleggen waar- ze in het parlement ten. Ik laat ze het soms 27 keer overdoen en ik ze tips: gezamenlijke onclusies bereiken, dat ent gewoon dat ze het geworden zijn. Het is hele klus om ze zover te en dat ze dat dan ook en. Soms schrijf ik je de teksten voor hen".
isters en burgemeesters ten hun tekst keer op overdoen totdat het voor eren begrijpelijke kost orden is. "Bobo's worden soms behoorlijk zenuwig van, ze komen er dan maal niet meer uit en ikelen over elk woord. r ik ga door tot het goed k vind dat niet eng. n bij Lubbers is het ijk. Dan durf ik niet zo te vragen of het over , lacht ze. Toch is het gemakkelijker om volenen uit te vragen dan eren. Aletta: "Nou, (op Curaçao is dat 'Hopi , dat krijg je vaak als oord als je vraagt wat n iets vinden. Als je dan t waarom, dan moet je pen met: 'Gewoon'.

Het Jeugdjournaal is in Nederland een begrip geworden, een volwaardig onderdeel van het NOS-journaal. In het begin moesten de medewerkers opboksen tegen vooroordelen en onderschatting van collega-journalisten. Inmiddels worden zij door alle andere NOS-sers hoogst serieus genomen. "Onder onze invloed is de formule van de avonduitzendingen van het journaal zeker veranderd. Vaak kiezen ook zij voor een wat luchtig onderwerp. De opzet van het halfzes-bulletin met Maartje van Weegen, dat was voor een heel groot deel van ons afgekeken. Wat betreft itemkeuze en werkwijze. Net zoals wij dat doen, werd het half-zes journaal gemaakt door een vast team. Dat was echt een doorbraak, want tot die tijd werden alle journaals gemaakt door de voltallige redactie", vertelt Van Veen niet zonder trots.

Veel journalisten denken dat het schrijven voor kinderen gemakkelijker is dan voor volwassenen. "Nou vergeet het maar", verzucht Frank. "Je moet juist een verdomd goede journalist zijn. Daarmee wil ik trouwens niet zeggen dat ik dat ben. Ik heb er zeker in het begin ook een ontzettende kluif aan gehad, maar dit werk blijft het leukste wat er is. Je moet nieuws helemaal uitpluizen. Waar gaat het precies om? Wat is de kern van de zaak? Als je dat weet dan moet je het ook nog eens helder, zonder moeilijke woorden uitleggen. Da's dus niet gemakkelijk".

Marga van Praag en Aletta Oosten praten over de onderwerpen die aan de orde komen in de uitzending.

WORMENSAP

Zes dagen in de week moet een journaal van tien minuten worden gemaakt. Meestal is het geen enkel probleem om leuke, boeiende onderwerpen bij elkaar te zoeken. "Er zijn echter van die dagen dat er gewoon helemaal niets is. Je piekert je dan suf, want het journaal gaat door en daar kun je niet onderuit. Het enige wat je doen kunt is religieus worden of een programma maken met een hoog gehalte aan BGAB: Bij Gebrek Aan Beter dus!", grapt Frank.
Vandaag is zo'n dag. Henk van Veen zit 's morgens rond half tien met z'n handen in het haar voor de computer. Hij heeft nog geen idee wat er in de uitzending moet komen. De ANP-telex biedt ook geen uitkomst. Als een uurtje later de overige redacteuren zijn binnen gedruppeld, is het nog niet veel beter. Tijdens de redactievergadering komen een paar zojuist geboren Siberische tijgertjes voorbij. Een onderwerp over een nieuwe Amerikaanse trend om gefrituurde sprinkhanen met een glaasje wormensap te consumeren wordt geopperd. Het wordt een echte BGAB-dag: hangen en wurgen.

GENEUZEL

In de twaalf jaar dat het Jeugdjournaal bestaat, hebben de makers een flinke groep trouwe kijkers opgebouwd. Dagelijks wordt het programma bekeken door zo'n 300.000 mensen. De helft van de geïnteresseerden zijn volwassenen. Vooral bij de vijftigplussers is dit onderdeel van het NOS-journaal populair. Maar ook de doelgroep, kinderen van acht tot tien jaar, is redelijk vertegenwoordigd: 120.000 jongeren kijken twee à drie keer per week.
Eindredacteur Henk van Veen is best tevreden over de naam van het jeugdjournaal. "Er bestaat bij jonge kinderen een grote vraag naar nieuws. Ze willen weten wat er in de wereld gaande is. We brengen dus voor een groot deel hetzelfde nieuws als de andere bulletins. Alleen aan het politiek geneuzel in Den Haag hebben onze kijkertjes geen boodschap. Wij vallen hem vandaag niet echt lastig met dat gehakketak tussen kamerleden over de 'basisvorming'. Alleen als er echt wat gebeurt, dan nemen we het mee in het journaal. Onderwerpen als incest, oorlogen en geweld gaan we niet uit de weg. We halen dan wel de meest schokkende en bloederige beelden eruit".
Ook nieuws dat alleen nieuws is vanwege het extreme geweld laat het jeugdjournaal liggen. Zoals onlangs met de rellen in Bangkok. Henk van Veen: "Toen kwamen hier beelden binnen van arrestanten die grof mishandeld werden door het Thaise leger. Dat doen we dus niet. We hebben een paar jaar geleden wel laten zien hoe Israëlische militairen een Palestijnse jongen met stenen bewerkten. Dat vonden we nodig om duidelijk te maken wat oorlog voor gewone mensen betekent. Daarom hebben we ook het bombardement van een schuilkelder in Baghdad tijdens de Golfoorlog meegenomen".
In de begeleidende teksten leggen we alles heel goed uit en we waarschuwen zelfs dat de beelden niet erg leuk zijn om te zien. We hebben ontzettend veel commentaar van ouders gehad. Die waren woest. Kinderen lieten ons daarentegen weten dat ze het hardstikke goed vonden dat we ook dàt lieten zien.

BUGS BUNNY

Net als op iedere redactie moeten de zestien meiden en jongens van het Jeugdjournaal voortdurend kiezen. Wat is belangrijk nieuws? Wat zijn de gevolgen van de gebeurtenissen voor kinderen? En wat vinden kinderen interessant? Het hebben van een duidelijke doelgroep maakt het wat gemakkelijker, maar toch valt het niet mee om elke keer weer een bijzondere invalshoek te vinden. "Uit onderzoekjes is gebleken dat als het aan de jeugd zou liggen ons journaal helemaal vol zit met bloopers, humor, dieren en sport", verzucht presentator en redacteur Frank du Mosch. "Dat doen we dus niet. We houden natuurlijk wel rekening met wat kinderen leuk vinden. Zo proberen we altijd een onderwerpje te maken over dieren. Een pasgeboren ijsbeertje of een stompneusaapje doet het erg goed. En aan het einde van de uitzending zetten we iets grappigs of absurds". Ook de presentatie biedt mogelijkheden om het wat lolliger en luchtiger te maken.
"Ik heb een keer gepresenteerd als Bugs Bunny", grijnst Frank, "en bij een item over honderd jaar jongerencultuur zag ik er achtereenvolgens uit als een padvindertje, een rock 'n roller met vetkuif, een hippie met haar tot op m'n achterste en een punker. Dat soort dingen vind ik prachtig. Als ik iets extra's kan toevoegen, kan meespelen".
Een aantal redactieleden heeft meegeluisterd. Ze laten hun terminals en videoapparaten even in de steek. "Grapjes hebben een heel belangrijke functie in het jeugdjournaal, maar ze blijven ondergeschikt aan het hoofddoel: het geven van informatie. We zitten soms in het grijze vlak tussen nieuws en theater. Dan moet je ontzettend oppassen dat je geloofwaardigheid niet wordt aangetast", vullen ze aan.
Regisseuse Barbara Walet commandeert: "Doe mij een split-screen, en daar wil ik een rode lijn. Ja, dat is een mooie uitsnede". Het is kwart over zes en tijd voor de generale repetitie. De regieruimte stroomt vol. Iedereen schreeuwt door elkaar. Dit is het zenuwcentrum. Een wand wordt bedekt door bijna twintig tv-schermen, drie hoog op elkaar gestapeld. Die laten zien wat op verschillende kanalen uitgezonden wordt. Barbara is de rust zelve: "Wat wil je. Ik doe dit zo'n zes keer per week".
Marga van Praag zit klaar in de enorme opnamehal, omringd door camera's. Keurig geschminkt. Echt een routineklus voor haar. "Stilte!", beveelt Barbara. "Camera één ietsje omhoog en naar rechts. Nee, andere rechts". Het komt goed.
In de Haagse studio is parlementair journalist René Went inmiddels verschenen. Een beetje zenuwachtig, want een optreden voor het jeugdjournaal is toch heel wat anders dan voor het late bulletin van de NOS. Terwijl Marga via de tv-verbinding een privé babbeltje begint met René, worden de laatste voorbereidingen getroffen. Het grijze pak van verslaggever Went in combinatie met het al even grijze decor van Den Haag, oogt nogal saai naast de overdaad van kleuren in de jeugdjournaal-studio. Met een druk op een van de honderden knoppenk in het regelpanel tovert Barbara wat extra kleurtjes in beeld.
"Hallo allemaal", begint Marga. De keurig uitgewerkte teksten zijn tot op de seconde precies uitgeteld, zodat de uitzending exact tien minuten duurt. Voor Marga zijn het slechts hulpmiddelen. Voortdurend verandert ze de zinnen en soms komt er een heel stuk bij. Niemand kijkt daarvan op. Marga is er vanaf het allereerste begin bij. Marga is het jeugdjournaal.
Sinds een paar jaar heeft Marga haar Extra. Elke zaterdag neemt zij één nieuwsfeit uitgebreid onder de loep. Een kind, topsportertje of milieuactiv...je komt aan het woord in Het Middelpunt. Maar niet lang meer. Per 1 oktober moet de NOS 115 uur en bijna drie miljoen schrappen. Ook het jeugdjournaal ontkomt niet aan de bezuinigingen en een vermindering van zendtijd.
Marga: "Het doet pijn. Ik vind het zo ontzettend leuk om het te doen. Ik ben er met hart en ziel bij betrokken. We hebben een protestbrief geschreven. Maar dat helpt niks. De enige kans die Extra heeft om te overleven is als kinderen in aktie komen"....

Xingoe de hond

..ET JE het nog? Xingoe is .. hond die zo'n honderd .. geleden samen met zijn ..s Andreas, zijn bazin ..ista en zijn moeder Detta ..et Braziliaanse oerwoud ..de.

..ndreas is door de regen-..nog niet in staat geweest ..r het stuk oerwoud te ..en waar hij zijn blokhut ..gaan bouwen. Maar op .. dag is het toch zo ver. ..st, een oude school-..ster, die het oerwoud op ..duimpje kent, zal hen de ..wijzen.

..en wagen kunnen ze niet ..nemen, want er is nog ..n weg naar hun nieuwe ..plaats gemaakt. Alles .. op muilezels gepakt ..den. Dat duurt wel een ..r dagen, maar eindelijk zijn ze klaar om te vertrekken.

Wat een avontuur! Xingoe loopt blaffend voor de stoet uit. En als een van de muilezels achter blijft, hapt hij naar zijn poten. Dagenlang trekt de stoet door het oerwoud. Ze komen maar langzaam vooruit, want de muilezels moeten over grote boomwortels heen klauteren en door allerlei waterpoelen trekken.

's Nachts horen ze allerlei enge dierengeluiden. Daarom gaan de honden niet ver van het kamp vandaan. Ze blijven liever bij het veilige schijnsel van het kampvuur. Steeds vaker moeten de mannen met kapmessen een doorgang in het oerwoud kappen. En nu gaat Detta voorop. Ze besnuffelt alles wat verdacht lijkt.

Op een kleine open plek staat een eenzaam houten huisje. "Dat is Tonio's hut", zegt Ernst, de oude schoolmeester. "Die gaat met ons mee. De indianen hebben zijn vader vermoord".

Tonio heeft zijn muildier al gezadeld. Het is alles wat hij heeft. Al het overige is door de indianen meegenomen toen hij van huis weg was.........

(wordt vervolgd)

Het rekenwonder

6	1	
	5	3
2		4

2.

6	1	22
21	5	3
2	23	4

.. DAT BEN jij, als je ..a snel vierkantje no. 1 ..je hoofd leert. Zeg nu je ..nd een getal tussen 15 ..0 te noemen. Laten we ..en, dat hij 29 zegt. Te-.. nu een leeg vierkant, .. voor jezelf 7 van 29 af ..al het eerste rijtje in: 6 .. 22.

.. het tweede rijtje trek .. van 29 af. Dat wordt ..21 - 5 - 3. In het derde ..je 6 van 29, dus dat ..t 2 - 23 - 4 (zie teke-..2). En kijk, welk rijtje ..ok optelt, van links ..r rechts, of van boven ..r beneden, er komt al-.. 29 uit. Wauw! voor je ..nd en heel eenvoudig .. jou!

Poesieversje

..k schrijf in mijn netste handschrift
Op dit poesiealbum-blad
Nadat ik eerst heb gekeken
Of ik nog wel plaatjes had.
't Mapje had niet veel te bieden,
Daarom heb ik wat gekocht:
Nu vertel eens, vind je 't aardig
Wat voor jou is uitgezocht?

Puzzel van de week

..IZONTAAL: 1. speel-..; 3. neefje van het ..; 7. reeds; 8. krijg je ..nds; 9. palingen; 10. ..; 11. muzieknoot; 12. inge-.. (afkorting); 14. dokter ..rting); 15. plaats in Duit-..d; 17. moeder; 18. voeg-..d; 20. heilige; 24. over-..el van vuur; 26. muziek-..; 27. muzieknoot; 28. ..n; 30. zich voeden; 31. .. naar de maan sturen; ..persoonlijk voornaam-..; 34. insect; 35. schrijf-

..TICAAL: 1. haargroei ..annen; 2. niets uitge-..rd; 3. hectoliter (afkor-..; 4. leuk dier, dat je in ..tuin kunt zien; 5. karak-.. lichaamsbeweging voor ..ier; 8. deel van huilen; ..muzieknoot; 15. heb je .. om te vissen; 16. pre-..; 19. heb je nodig als het ..uitvalt; 21. ingenieur ..ting); 22. luize-ei; 23. ..ijven; 25. niet stijf; 27. ..wijzend voornaamwoord; ..eeuwschoen; 32. voeg-..d.

ZIE VOOR oplossing en de winnaar de Kinderkrant over twee weken. Stuur je oplossing naar de Amigoe (Scherpenheuvel z/n of P.O.Box 577; Aruba - Caya Betico Croes 110; Bonaire - de heer Linkels, P.O.Box 122) en zet op de enveloppe: KINDERPUZZEL.

Winnaar van de week is:

Sharlon Martes
Elminaweg Blok 16
Curaçao

Hij ontvangt een waardebon van f.15,- van Augustinus Boekhandel.

OPLOSSING VORIGE KEER:

HORIZONTAAL: 1. zwembad; 6. ree; 7. eens; 9. eg; 10. Lia; 11. web; 12. as; 13. NATO; 14. Bea; 15. dadelijk.

VERTICAAL: 1. Zeeland; 2. erna; 3. mes; 4. be; 5. dagboek; 8. eis; 9.eet; 11. Waal; 13. nee; 14. B.d.

Het avontuur van Piet Pelikaan

=door Nel de Jong=

"DAG PIET PELIKAAN", zeiden Poetsje en Pinkie. Ze hadden de hele morgen door de mondig gelopen en kwamen nu aan de pelikaan vragen, of hij hen naar huis wilde brengen.

"We hebben het zo warm van al dat lopen", zei Poetsje. "En... hé, wat is er met jou aan de hand? Wat zie je er raar uit?", riep ze toen verbaasd. En Pinkie haalde zijn neusje op en zei: "Je ruikt ook helemaal niet lekker".

Piet Pelikaan wiebelde droevig heen en weer. "Het scheelde maar een haartje of ik was verdronken", zuchtte hij. "Ik ben in een plas olie terecht gekomen, toen ik aan het zwemmen was. Nu zitten al mijn veren aan elkaar geplakt. Aiaiai, ik kan vast nooit meer zwemmen".

"Ach!", zeiden Poetsje en Pinkie vol medelijden en vergaten helemaal hoe moe ze waren en hoe ze zich hadden verheugd op een vliegtochtje in de snavel van de pelikaan.

"Zal ik je voorlezen uit mijn kaboutersprookjesboek?" vroeg Pinkie. "Dan vergeet je je verdriet misschien. Maar Poetsje had een beter idee. "Kom maar mee naar ons kabouterhuisje", zei ze. "Dan zal ik je schoon schrobben".

Piet Pelikaan keek al lang zo droevig niet meer. "Zou je dat kunnen?" vroeg hij verlangend.

"Natuurlijk", lachte Poetsje. "Kabouter Brr en Pinkie helpen me. Dan ben je in een wip weer schoon".

De dieren, die een poosje later langs het kabouterhuisje kwamen, keken hun ogen uit. Er zat een grote vogel in het tuintje, met hele vreemde veren. Pinkie zat boven op zijn kop en kabouter Brr en Poetsje stonden op twee ladders, die tegen de vogel leunden. En alle drie de kaboutertjes poetsten en schrobden uit alle macht.

"Zulke veren heb ik nog nooit gezien", piepte een muisje verbaasd. "Het lijken wel wolken", knikte een konijntje. "Misschien is het een wolkvogel", bedacht een troepiaal en voelde zich heel gewichtig, omdat alle dieren naar hem keken. "Die woont in de wolken. En die wolken blijven natuurlijk aan zijn veren hangen, als hij er langs vliegt". "Ze kleven zeker wel erg", mekkerde een geitje. "Kijk eens, hoe hard de kaboutertjes poetsen om ze eraf te krijgen".

Maar een klein hagedisje lachte ze allemaal uit. "Jullie weten er niets van", schreeuwde het. "Het is gewoon Piet Pelikaan met zeepsop op zijn veren. De kaboutertjes wassen hem alleen maar".

En ja, toen zagen de andere dieren het ook.

De kaboutertjes waren klaar en gooiden grote kabouter-emmers water over de vogel. Al het zeepsop verdween en Piet Pelikaan kwam weer mooi schoon te voorschijn. Vrolijk schudde hij het water uit zijn veren en klapperde met zijn vleugels.

"Dank je wel, hoor", lachte hij. "Hè, ik voel me weer helemaal de oude. Stappen jullie maar in, dan ga ik een eindje met jullie vliegen".

Dat lieten de kaboutertjes zich geen twee keer zeggen. Vlug klauterden ze de grote snavel in. "Mag ik vooraan zitten?" riep Pinkie. "Dan kan ik mooi alles zien". En dat mocht natuurlijk. Maar Poetsje hield hem wel stevig aan zijn jasje vast. Want stel je voor, dat hij onderweg uit de snavel naar beneden zou vallen!

"Klaar?" vroeg Piet Pelikaan. "Daar ga... ga... ha... ha.. hatsjie!"

Arme Piet Pelikaan! Hij was zeker verkouden geworden van zijn avontuur. Hij nieste wel drie keer achter elkaar en de kaboutertjes vielen pardoes uit zijn snavel. "Ai ai, help!" schreeuwden ze. "Oh oh oh!" riepen de dieren verschrikt.

"Heb... hebben jullie je pijn gedaan?" vroeg Piet Pelikaan angstig. "Ik kon het echt niet helpen. Het kwam ineens".

Maar kabouter Brr, Poetsje en Pinkie krabbelden al weer overeind en lachten: "Nee, hoor, wij mankeren niets". En Poetsje zei: "Ik zal vlug een hoestdrankje voor je klaar maken. Dan ben je zo weer helemaal beter. En met dat vliegtochtje wachten we wel een paar dagen".

"Wat jammer", zuchtte Piet Pelikaan. "Ik had jullie zo graag een pleziertje gedaan".

Maar een paar troepialen wisten raad. "Klim maar op onze rug", zeiden ze. "Dan vliegen wij een eindje met jullie om".

En zo vlogen de drie kaboutertjes even later toch nog boven de mondi. Wat een plezier hadden ze! En jij? Zou jij ook niet een kaboutertje willen zijn en rond willen vliegen op de rug van een troepiaal?

KLEINE FANNY
Fanny, liefje,
Laat eens zien
Hoe mooi je nieuwe jurkje kleurt.
Dat je het maar
lang mag dragen
En pas op, dat het niet scheurt.

FANNY EN HAAR POES
Kom hier, kleine poes,
Doe niet zo stout.
We maken ons mooi
Met een ketting van goud.
Dan gaan we naar tante
En vragen wie zij
Het allermooist vindt,
Poesje of mij.

Wist je dat ???

VORIGE KEER HEB ik jullie al iets verteld over die bijzondere Nederlandse vogel, de kauw. Jullie moesten eens kunnen zien hoe een mannetjeskauw zich gedraagt als hij een vrouwtje zoekt! Opeens gaat hij heel erg stoer doen en loopt de hele dag rond, alsof hij een hele hoge Piet is. Hij zoekt steeds maar ruzie met de kauwen, die de baas van de groep zijn. En dat terwijl hij in zijn hart doodsbang voor hen is. Ondertussen houdt hij wel in de gaten of dat aardige vrouwtje wel ziet hoe dapper hij is. Maar het vrouwtje houdt van plagen doet net of ze niets ziet! Maar als ze eenmaal heeft laten merken, dat ze hem aardig vindt, worden ze onafscheidelijk. Ook tijdens het vliegen. Hij voert haar dag in dag uit met alle lekkere hapjes, die hij kan vinden. En zij masseert met haar snavel zijn nek, waar hij dan met zijn ogen dicht van zit te genieten.

- - - - - - - - - - - - - -

Op Curaçao hebben we de kerkuil. Hij heeft grote donkere ogen en een witte hartvormige kop. Zijn lichaam is goudbruin, grijs en zwart-wit van boven en wit van onderen. Overdag slaapt en rust hij in de steile wanden van de kalksteen-heuvels of in ruïnes van huizen. Hij eet ratten en muizen, maar ook wel kleine vogels, hagedissen en vleermuizen. Omdat de mensen niet weten hoe nuttig hij is (ratten- en muizenvanger) en zijn uiterlijk en geluiden die hij 's nacht maakt hen bang maken, doden ze hem vaak. Daarbij blijven er steeds minder plaatsen over waar de kerkuil kan wonen en voedsel zoeken, omdat men steeds meer huizen bouwt en de mondi verdwijnt. Zo komt het dat de kerkuil nu met uitsterven bedreigd wordt.

- - - - - - - - - - - - - -

De dieren, die het meest voorkomen op onze aarde, zijn de insecten. Elke dag worden er ontzettend veel opgegeten door vogels, hagedissen, kikkers en spinnen. Maar ze hebben allerlei manieren om zich tegen die belagers te beschermen. Een vlinder, die bij voorbeeld veel in Afrika, Azië en Zuid-Europa voorkomt, gaat sprekend lijken op de boomschors van de boom, waarop hij zit.

Het wandelend blad in Azië lijkt niet alleen sprekend op een blad, maar beweegt zich ook over de grond met kleine onregelmatige sprongetjes, precies als een afgevallen blad dat door de wind wordt voortgeblazen.

Onder de loupe door Victor Hofkamp

Volop Olympische zegels

HET VERZAMELEN van zegels, uitgegeven voor Olympische Spelen is al een even ondankbaar werk geworden als het aanleggen van een collectie zegels flora, fauna of kunst in het algemeen. Vandaar dat er filatelisten zijn die zich beperken tot bijvoorbeeld een collectie Olympische zegels van landen die de Spelen ooit hebben mogen organiseren. Landen die nauwelijks een schutter naar het Olympische toernooi kunnen afvaardigen, geven soms lange series uit om de liefhebbers van dit plaatsjeswerk te bekoren.

Spanje en Frankrijk als organisatoren van zomer- en winterspelen hebben dit jaar en voorgaande jaren al een aardige bijdragae aan de zegellawine geleverd. Op 22 juni kwamen beide landen nog eens met elk een zegel met een gemeenschappelijk ontwerp. Het is van de hand van de Spanjaard M. Salamanca. Op het zegelbeeld vloeien de namen Albertville en Barcelona in elkaar over als achtergrond van de vijf Olympische ringen. De teksten zijn in beide landen in de eigen taal, evenals natuurlijk de frankeerwaarden: 2,50 francs in Frankrijk en 45 pesetas in Spanje.

Het aantal uitgiften rond Barcelona is weer indrukwekkend. Een nieuwigheidje zijn natuurlijk de uitgiften van de nieuwe staatjes die ten tijde van de Spelen van Seoel nog niet op hun nu verworven vrijheid mochten hopen.

Een van de staatjes is Estland. Het kwam 22 juni met drie zegels met Olympische ringen en de nationale vlag. Het zijn toeslagzegels ten bate van het nationale Olympisch Comité 1+0,5, 3+1,50 en 5+2,50 roebel. Eerder dit jaar gaf Letland ook twee Olympische zegels uit (50+25 en 100+50 kopeken) en Litouwen drie (50+25, 130 en 280 kopeken). Rusland beperkte zich ook tot drie waarden (1,2 en 3 roebel) met als sportonderdelen schermen, judo en handbal. Malta zorgde 24 juni voor drie zegels: hardlopen, hoogspringen en zwemmen (3, 10 en 30 cent). San Marino kwam al in mei met een velletje met vier zegels van 1250 lire waarop de sporten voetbal, basketbal, zwemmen, atletiek en schieten zijn afgebeeld.

De Amerikaanse posterijen zorgden 12 juli voor een serie van vijf zegels van 29 cents (voetbal, turnen, volleybal, boksen en schoonspringen). Canada stopte vijf zegels van 42 c. in boekjes van tien (gymnastiek, atletiek, schoonspringen, wielrennen en zwemmen). Zweden beeldde op vier zegels van 5.50 Kronen sportlieden af die voor het land goud veroverden: de zwemmer Gunnar Larsson, de wielrenner Bernt Johansson, de steeple chaser Anders Gärderud en de kanovaarder Gert Frederiksson. Ze zitten als blokjes (2x) in carnets.

In de aanhef van deze rubriek had ik het over de uitgiften van de nieuwe staatjes. Na Slovenië en Kroatië heeft nu ook Macedonië zegels laten drukken, hoewel de laatste staat nog niet is erkend. Er kwam in Macedonië een onafhankelijkheidszegel van 2,50 dinar uit. Twee mannen steken de loftrompet over de verworven 'soeberana' (souvereiniteit) in Macedonia. Op de internationale beurs in Essen, begin mei, waren ook de zegls van Moldova (Moldavië) te koop. Binnenkort ook eigen zegels voor Tsjechië en Slowakije?

Liefhebbers van het thema godsdienst op zegels zullen bevestigen dat het maar weinig voorkomt dat op een serie een reeks religies aan bod komt. Dat was in april wel het geval op het Caribische dubbeleiland Trinidad en Tobago.

Op vijf zegels van 40 cents werden symbolen afgedrukt die betrekking hebben op christenen in het algemeen, baptisten, moslims, hindoes en de Bahia-godsdienst. Een overzicht van zegels die in de loop der jaren rond het thema religie zijn verschenen, leert dat de Christelijke motieven veruit in de meerderheid zijn en dat met name de rooms-katholieke landen een veelheid aan zegels met godsdienstige motieven hebben geproduceerd. Zo verscheen onlangs in Portugal een zegel van 70 escudos ter herinnering aan de verschijningen van Fatima 75 jaar geleden. Op de zegels zien we de drie kinderen: Lucia, Jacinta en Francisco die op 13 mei 1917 Maria zouden hebben gezien.

'Een vrouw, helderder dan de zon', was hun beschrijving van de vrouw die zich voor hun ogen in een grot zou hebben vertoond. Het Vaticaan geeft bijna uitsluitend zegels rond het thema religie uit. De meest recente uitgifte van het Vaticaan betrof onder meer twee zegels (650 en 850 lire) ter ere van de 150e verjaardag van de dood van San Giuseppe Benedetto Cottolengo, die zich met armen- en ziekenzorg bezig hield en in 1934 door paus Pius XII heilig werd verklaard. Hongarije, waar decennia lang zegels rond godsdienstige onderwerpen taboe waren, lijkt bezig zijn schade in te halen.

Op 26 juni kwamen de Hongaarse posterijen met een zegel van 15 forint en een vignet voor de 750e verjaardag van Sint Margaretha, geboren in Dalmatië uit Hongaarse ouders en de zalige Kunigunda die tot haar 15e aan het Hongaarse hof leefde, een Poolse prinses werd en als weduwe in een Clarissenklooster introk.

Ook de vrijmetselarij krijgt met een zekere regelmaat aandacht op postzegels. Op Jamaica verscheen een serie van vier zegels voor de 250e verjaardag van de eerste provinciale grootmeester, Engelse vrijmetselarij (50 cents, 1.10, 1.40 en 25 dollar). In Israel is de joodse godsdienst natuurlijk regelmatig het thema van zegel-uitgiften. Vorige maand werden op zegels van 1.30 en 3 sjekel twee bekende rabbis herdacht.

TOERISME

Op de hoek van de Stoof- en de Eikstraat in Brussel staat een beeldje dat bij de toerist kennelijk meer tot de verbeelding spreekt dan welke bezienswaardigheid ook: het legendarische Mannekepis. Over de oorsprong van deze oudste burger van de Belgische hoofdstad is men niet zeker. Naar verluidt zou de hertog van Brabant het monumentje hebben laten oprichten op de plaats, waar hij zijn verdwaalde zoontje plassend terugvond. Jeroom Duquesnoy vervaardigde het eerste bronzen beeldje van het Manneke op verzoek van het stadsbestuur in 1619.

In 1817 werd het gestolen en verbrijzeld teruggevonden. Het huidige beeldje is een bronzen afgietsel. Bewonderaars van het beeldje zien het terug op een van de vijf zegels van 15 frank die de Belgische post 6 juli uitgaf. Behalve Mannekepis staan op de zegels de Commanderij in Alden Biesen, de 1300-jarige stad Andenne, de folkloristische Zotte Maandagsfeesten in Ronse en de 900e verjaardag van de Grote Processie te Doornik. Van deze toeristische serie zijn vijf miljoen exemplaren gedrukt.

België is niet het enige land dat jaarlijks toeristische aantrekkelijkheden op postzegels onder de aandacht brengt. Italië en Frankrijk geven ook veel toerismezegels uit. Italië begon eind mei met de uitgifte van een reeks zegels met afbeeldingen van badplaatsen in vroegere tijden.

Op een zegel van 750 lire staat een oud strandpaviljoen in Viareggio. Op 6 juli kwamen de Franse posterijen met twee zegels met bezienswaardigheden uit eigen land: het kasteel van Biron in Dordogne en de stad Lorient in Bretagne (2.50 en 4 francs). Eerder dit jaar liet de post in San Marino, een toeristenstaatje bij uitstek, weer een boekje verschijnen met drie zegels van 600 en vier van 50 lire. Op de zegeltjes staan natuurlijk afbeeldingen van lokale bezienswaardigheden en evenementen, waaraan San Marino bekendheid ontleent (motor- en autoraces). Bij de plaatsjes staan geschreven teksten die zo van een ansichtkaart zouden kunnen komen: 'Wat mooi is het hier' en 'Groeten uit de oudste republiek ter wereld'.

Ook buiten Europa komen veel zegels uit die mede als doel hebben interesse te wekken voor toeristsiche bezoeken. In Nieuw-Zeeland kwam op 12 jumi een serie van zes zegels uit met afbeeldingen van gletsjers (45, 50, 80 c., 1, 1.50 en 1.80 dollar). Australië deed het onlangs op een andere manier. Vijf

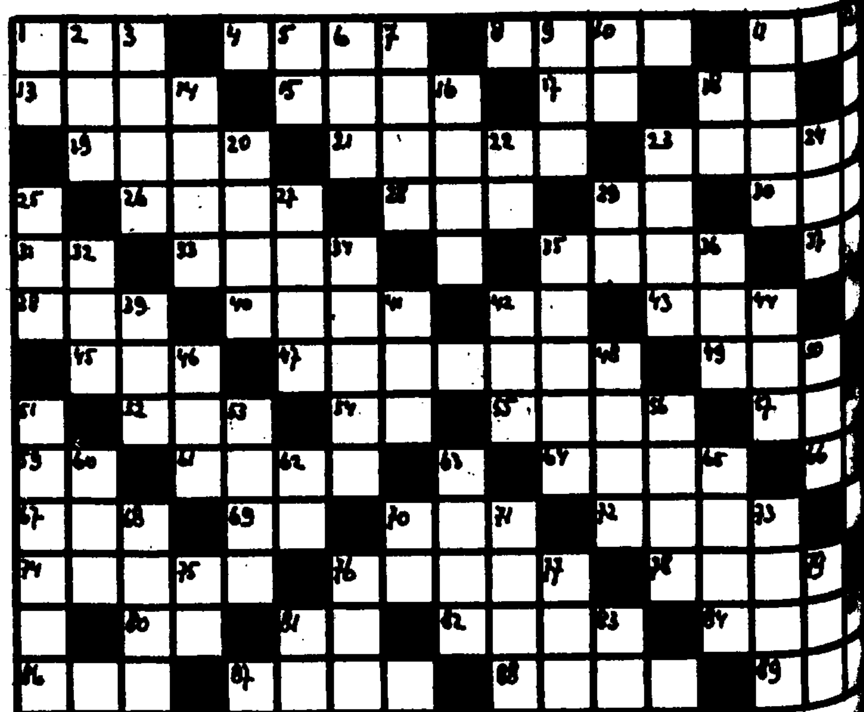

zegels van 45 cents toonden afbeeldingen van wijngaarden, waarmee het land zich tevens als wijnproducent presenteert.

Namibië kwam 2 juli met vier zegels, waarop het 100-jarige Swakopmund wordt aangeprezen als het 'juweel van de Namibische kust'. De zegels van 20, 25, 45 en 60 cents geven een beeld van de stad die door de Duitsers werd gesticht.

Zelfs Turks Cyprus probeert met postzegels het toerisme te bevorderen. Het kwam met vier zegels (1000, 1500 en 2x500 pond) met o.a. beelden van strandvertier en casino's. De afbeeldingen zijn net plaatjes uit reisgidsen. Cuba dat de laatste jaren veel meer toeristen trekt, komt half juli met vier zegels (10, 20, 30 en 50 c.) met 'Toerisme' als thema. Op de ontwerpen een gezicht op de hoofdstad Havana en drie opnamen van aantrekkelijke stranden.

Kruiswoordpuzzel

HORIZONTAAL: 1. grond om de boerderij; 4. boomstronk; 8. luizeëi; 11. neergang; 13. hooistapel; 15. mep; 17. muzieknoot; 18. aartsbisschop; 19. peulvrucht; 21. eiland in de Middellandse Zee; 23. tepel; 26. bijwoord; 28. loot; 29. bijwoord; 30. diereneigenschap; 31. slee; 33. ver in de tijd; 35. gewoonterecht; 37. deel van de bijbel; 38. kuil; 40. paard; 42. aardrijkskundige aanduiding; 43. varkensstal; 45. pluk haar; 47. ploo; 49. knaagdier; 52. visgerei; 54. en anderen; 55. soo palm; 57. vogel; 59. klein kind; 61. ontkenning; 64. ovale bak; 66. onmeetbaar getal; 67. keukengerei; 69. de onbekende; 70. spinneweb; 72. kier; 74. nieuwsblad; 76. tijdelijk ten gebruike afstaan; 78. aardhoogte; 80. slee; 81. rondhout; 82. Europeaan; 84. inwendig orgaan; 86. bijbelse figuur; 87. klets; 88. inkomen; 89. familielid.

VERTICAAL: 1. bijwoord; 2. gard; 3. automerk; 5. Nederlandse Spoorwegen; 6. vogel; 7. vreemde; 9. tijdperk; 10. water in Friesland; 11. onbepaald telwoord; 12. grootte; 14. zeedier; 16. aanwijzend voornaamwoord; 18. waterpeil; 20. opdracht; 22. motorraces; 23. weekdier; 24. lidwoord; 25. hoofddeksel; 27. slank; 29. Anno Domini; 32. mul; 34. hoog bouwwerk; 35. waakzaam; 36. insekt; 39. vat; 41. bijbelse figuur; 42. rivier in Rusland; 44. deel van een boom; 46. wig; 48. bereide dierenhuid; 50. wenk; 51. grillig; 53. verplaatsbaar verblijf; 56. ontkenning; 58. kern; 60. voertuig; 62. voegwoord; 63. staat; 65. verdriet; 68. voeg; 70. muzieknoot; 71. kleur; 73. openbaar vervoer; 75. nummer; 76. dun stuk hout; 77. nieuw; 79. voor; 81. deel van een mast; 83. nummer; 85. persoonlijk voornaamwoord.

Winnaar vorige week

UIT HET GROTE aantal inzendingen van de Amigoe Puzzel van verleden week is uiteindelijk als gelukkige winnaar van de weekprijs van 25 gulden getrokken:

Carla Hermans
Macuarima # 120
Aruba

De winnaar kan zijn/haar prijs na identificatie afhalen op het kantoor van de Amigoe: Curaçao - Scherpenheuvel z/n, tot drie uur n.m.; Aruba - Kaya G.F. Betico Croes 110 tijdens kantooruren.
Oplossingen moeten ingediend zijn op Curaçao vóór donderdagmorgen tien uur en op Aruba vóór woensdag middag vijf uur.
Gelieve duidelijk op de enveloppe te vermelden:

AMIGOE PUZZEL

Curaçao: POB 577, Aruba: Caya G.F. Betico Croes 110 en Bonaire: Kaya Gobernador Debrot 152 t.n.v. Hubert Linkels.

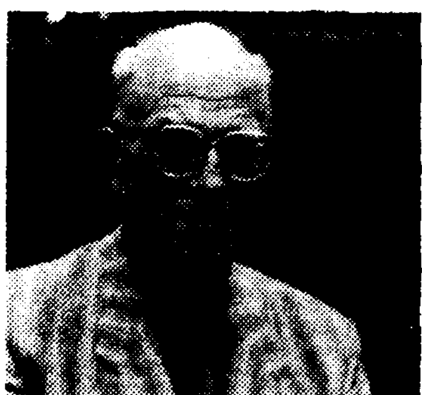
Oplossing vorige week

HORIZONTAAL: 1. naaste; 5. makaak; 10. Leo; 12. mos; 13. uk; 15. te; 16. op; 17. T.T.; 18. sul; 20. romer; 23. hoe; 24. hiel; 26. Fin; 27. zeel; 28. oneer; 30. zeelt; 31. ork; 32. anode; 33. ter; 36. re; 37. RAI; 38. enk; 40. go; 41. gids; 42. Edom; 44. Laos; 45. Elia; 47. Soho; 49. aloë; 51. R.D.; 53. leb; 54. dis; 55. ka; 56. ara; 58. eiken; 60. ked; 61. nader; 63. Giaur; 65. slei; 66. DNA; 68. Mali; 69. per; 70. doema; 72.pel; 73. on; 74. me; 75. uw; 77. ne; 78. pil; 79. lijf; 81. tronie; 82. banaan.

VERTICAAL: 1. neushoorn; 2. al; 3. set; 4. toer; 6. amor; 7.kop; 8. as; 9. keteltrom; 11. domino; 14. Kuinre; 17. toeleg; 19. leek; 21. of; 22. en; 23. heet; 25. le; 27. ze; 29. raadsheer; 30. zendeling; 33. nis; 34. dee; 37. riool; 39. kolos; 41. gas; 43. mie; 46. transport; 48. obi; 49. adé; 50. Madrileen; 52. dralen; 55. Keulen; 57. ader; 59. kaneel; 60. kaap; 62. ei; 64. i.m.; 66. do; 67. a.m.; 70. Deli; 71. aula; 74. min; 76. wijn; 78. po; 80. fa.

Ziek & Gezond door dr. M. de Graaf

Trimmen: gezond, maar pas op...

ALS JE EEN cruise maakt, val je altijd op, dat er vaak in de vroege morgenuren mensen van allerlei omvang rondjes aan het lopen zijn over alle dekken, van boven naar beneden. Kom je in de Verenigde Staten in een willekeurig park in de ochtenduren, dan kun je mensen zien, die in een drafje aan het rondlopen zijn. Het toppunt hiervan zie je in China, waar in de vroege morgen zich al talrijke mensen verzamelen op pleinen rond standbeelden, waar ze volop lichaamsoefeningen aan het doen zijn. In Japan is het zelfs verplicht voor alle werknemers in grote bedrijven om vóór ze aan het werk gaan, gezamenlijk onder leiding oefeningen te doen.

Dit 'trimmen' is nog steeds ècht in en je vraagt je dan af, of mensen, die zo vanuit hun bed in de auto springen en aan het werk gaan dan ongelijk hebben. Het lijkt me daarom nuttig om eens op de voor- en de nadelen van dit trimmen in te gaan.

Al een oud gegeven in de geneeskunde is: 'Le mouvement c'est la vie!' en dat geldt nog altijd. Ons lichaam: spieren, botten, gewrichten hebben een zekere mate van trainen nodig om hun functie te behouden. Het trimmen zet de zuurstofbehoefte van de weefsels aan, waardoor een extra beroep wordt gedaan op het functioneren van onze bloedsomloop en onze ademhaling. De stofwisseling wordt erdoor aangezet, wat ook blijkt uit het feit, dat na het trimmen het hongergevoel aanzienlijk toeneemt.

En we komen hiermee direct op de nadelen van het trimmen. Je ziet dan ook, dat na het ochtendtrimmen op een cruiseschip aanzienlijke ontbijten worden genuttigd, die weer een bedreiging vormen voor ons lichaamsgewicht. Dit lichaamsgewicht is een tweede bedreiging van het trimmen. Elke lichaamsbeweging eist energie en bewegen van een zwaar lichaam meer dan van een licht lichaam. Dit kan weer leiden tot een overmatige belasting van onze bloedsomloop.

Met dit alles wil ik zeggen, dat trimmen heel goed is, maar dat trimmen wel aangepast moet zijn aan ieder persoonlijk. Ik ken heel wat mensen, die van het trimmen ernstige aandoeningen hebben opgelopen.

Voor mensen met een hartof vaatziekte kan een trimoefening leiden tot het ontstaan van een hartinfarct, omdat door een verhoogde zuurstofbehoefte van de hartspier de doorbloeding van het hart door de bijkomende vaatvernauwing onvoldoende is en een deel van de hartspier onvoldoende bloed krijgt, wat een hartinfarct kan geven. Verschillende mensen uit mijn eigen omgeving hebben door een te inspannende fiets- of wandeltocht een hartinfarct gekregen soms met dodelijke afloop.

Weer anderen, bij wie het skelet bij voorbeeld door hun leeftijd of door een ontkalking de botten broos worden, kunnen zg. spontaanfracturen oplopen, vooral in de beenderen van de voet.

Als arts moet je aan mensen, die trimmen enkele adviezen geven. Belast uw lichaam niet sterker, dan dat lichaam, aan kan. U moet ervoor zorgen om niet, als u buiten adem raakt, u per se wilt doorzetten. Het is heel goed om tijdens het trimmen uw hartslag nu en dan te controleren om te zien of deze rustig blijft, niet onregelmatig wordt of niet gaat overslaan. Kleed u zich voor het trimmen in een luchtige kleding en draag gemakkelijke schoenen. Laat u bij het trimmen nooit opjagen.

Deskundige leiding bij het trimmen is erg belangrijk vooral voor oudere en te zware mensen. Zij kunnen dan bepalen hoever u kunt gaan.